

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 0727

OYF MAYN VEG TSU DIR

Chaim Grade

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Lief D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

2980

ISBN:0-657-07727-5

cat 10/2/01

חיים גראדע

אויף איין וועג צו צייך

ביזנכע אלויק

1971

חיים גראדע

*

אויף מיין וועג צו דיר

בדרכי אליך

אויף מיין וועג צו דיר

הוצאת ספרים "העמוד השני"

תר

רחוב גאליצער - 10, ירושלים

בדרכי אליך

על ידי יוצריה

הוצאת ספרים "העמוד השני"

ירושלים

הוצאת ספרים
מכון ויצמן למדע
תל אביב

עברית: יוסף אחאי

וכן

שמשון מלצר = בנימין טנא = זלמן שזר

ציורים: אלכסנדר בוגן

חיים גראדע

אויף איין וועג צו דיר

לידער און פאָעמעס

ביזנרבי אלוך

שירים ופואימות

הוצאת
י.ל. פרץ
ישראל

תשכ"ט—1969

CHAIM GRADE
OIF MAIN WEG TZU DIR
BEDARKI EILAIKH

פארלאג י.ל. פרץ, תל-אביב, רח' אלנבי 31

I. L. Peretz Publishing House
31, Allenby str. Tel-Aviv

©

כל הזכויות שמורות
נדפס בישראל
Printed in Israel

חיים גראדע

*

אויף מיין וועג צו דיר

בדרכי אליך

פארמעטענע ערד

פארמעטענע ערד! די ביימער דיינע, ווי עץ-חיימס,
פרום באהעפטן ערד און הימל — צוויי ירושלים.
ווי דער דור הישן פלעגט א רייניקייט באקליידן,
נאקעט ניט צו קומען פארן טויער פון גן-עדן —
גארטלען דיינע קינדער דרך ארום מיט שמחים גרינע,
און פארפוצן דרך מיט וויינשטאק-בלעטער, מיין מדינה;
טוען אן אויף דיר א סאמעט-מענטעלע פון פלאנצן,
און באקרוינען דרך מיט גרויסע זוניקע מאראנצן.
ס'פינקלען אויף דיין ברוסט, ווי זילבערנע גראוורטע שילדן,
פרוכט פון אלע סארטן, ביז דעם קאקטוס-פלאנץ דעם ווילדן.
אבער וויפל מען האט דרך פון חורבן ניט גערייניקט,
ביסטו אליין נאך פול מיט חורבן און פארלאזן-שטייניק.

פארמעטענע ערד! דו האסט מיין לייב ארומגעבונדן,
איך זאל זיך פון דיר ניט קענען אפרייסן אן ווונדן.
ס'וויקלען מיך ארום און ווארגן דיינע וויסמע מיילן,
ווי דאס ווילד-גראז וויקלט זיך אויף אלטע טעמפל-זיילן.
פול בין איך מיט קנאה צו די וואסער-רייכע לענדער,
ווייל דיין ליבלעך פנים איז פון טריקעניש פארענדערט.
איז מיין דמיון ברענג איך דיר פון צפון-וועלדער — סאסנעס,
און זיי רוישן איבער דיר מיט אייביק-גרינע וויאסנעס.
אזערעס באפליגל איך און שיק זיי מיט די כמארעס;
אלע טייכן ווו איך האב געזונגען על נהרות
בבל — דריי איך אויס, זיי זאלן צו דיין מדבר פלייצן,
ביז דיין גאלד פון זאמד פארוואנדלט זיך אין גאלד פון ווייצן.

אדמת קלף

אדמת-קלף, בידי ספרי-תורה עציף אלה
יחברו את ירושלים דלתתא אל דלעלא.
אם הלבוש הספר כתנת הוא מנהג מקדם,
בל יקרב ערם בלי-סות אל שערי גן-עדן -
הן אותך בניך פה בירק יאזרו,
בעלי גפנים, ארצי, פניך יפארו;
יעטוף שמלת קטיפה פורחת ומהדרת;
תפוחי-זהב שמשוניים - לך לעטרת.
כמגן הכסף על חזף באור זרוע
פרי שופע, מרמזן ועד צבר פרוע.
אף לשוא עמלו לטהרה מנגע הרס:
עד היום מלאת חרבן ועזובה ממארת.

אדמת קלף, נרצעתי לך - ובתכלית הרצע.
לא אוכל עוד הנתק לעד ממך בלי פצע.
רצועות דרכיך השממות עלי נכרכו -
כשלוחות קסוס על עמודי היכל ששחו.
מה-קנאתי בארצות הרני מדי אשית
בך, ארצי, אשר יפיד קפד-קמט בצחית.
יש אהלם: לך מצפון אביא עצי אשוח:
יהמו המית אביב מוריק לך עם הרוח.
אנמים אכניף, עם עננים שלתם אמרתי,
אף אזרים כל הנהרות, "על נהרות..." שם שרתי,
אל ישימונך, ובכל מקום אשר ידרכו,
את זהב-חולך לזהב-חטה בך יהפכו.

הוי ירושלים! רויט צעפלאקערט און צעקנאדערט
זיינען דיינע פלאסמן און מיט פעלדזן דורכגעאדערט.
בערג, ווי טרעפ צום הימל, דורך יארטוויזנטער געדענקטע,
שטיינער קייקלען זיך פון אייך ווי טרערן פון פארבענקטע.
אָבער ווי עס איז פאראן מער. כישוף און פארפירונג
אין דעם שמיכל פון א פרוי ווי אין דער שענסטער צירונג —
לויכט דער חן פון גאר דער וועלט אין שפיל פון דיינע פארבן,
און די בארעמהארציקייט פון גאט אין דיינע קארבן.
היים פון אייקאליפטוסן! זויג אויס פון מיר דעם פיבער
נאך מיין וואלנערן זיך יארן-לאנג אין פרעמדע שטיבער.
אין מיין עלטער, ווען עס נעמען אלע ליבעס וויאנען,
וויאנעט נאך מיין ליבשאפט ניט, ווייל דו ביסט נאך פאראנען.

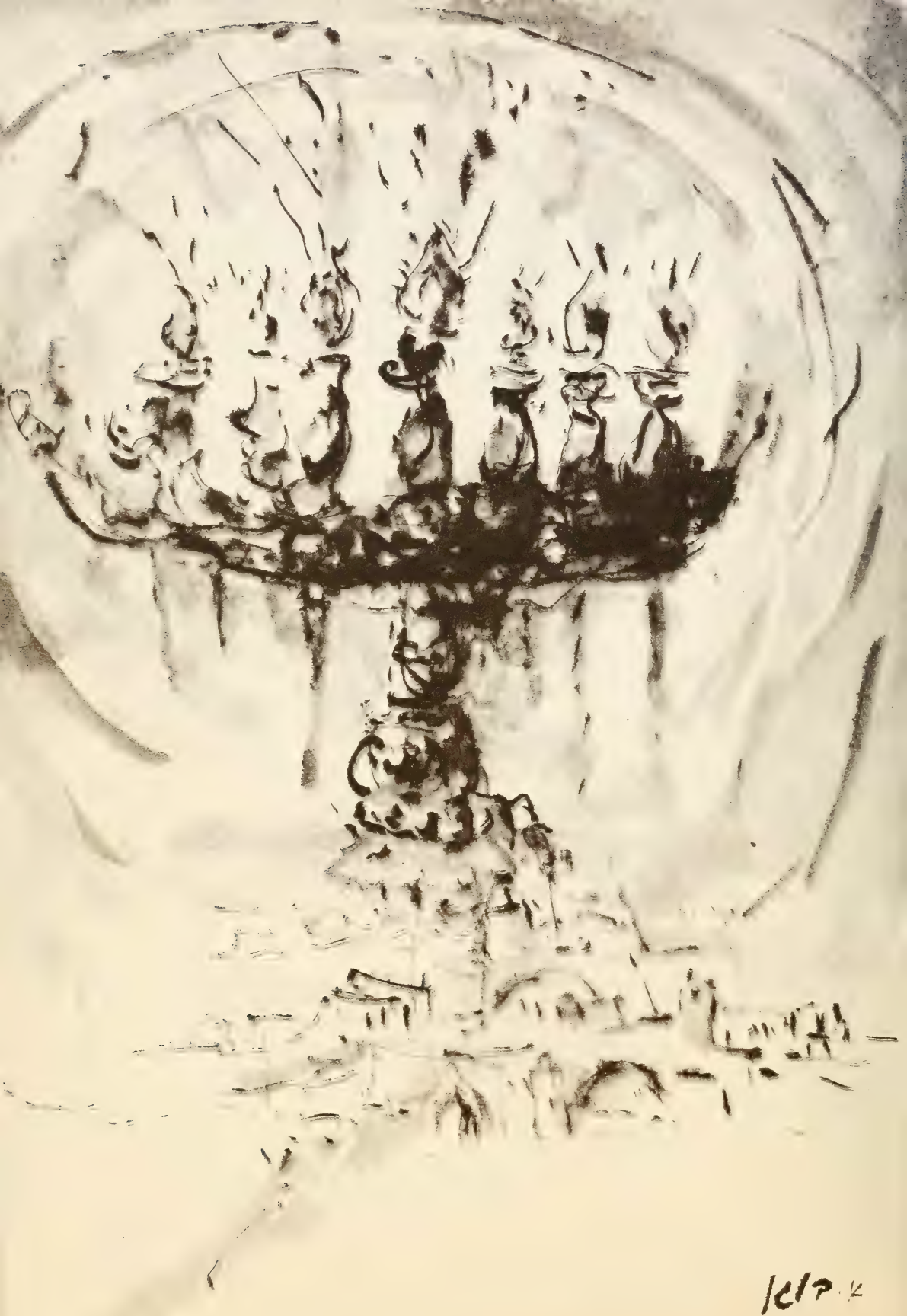
הו ירושלים, רבדיף-אדם-להט.
מטרשת את ועד היסוד בך מסלעת.
הררי עולם, כמדרגות אלי שמים,
אבנים גולשות מעליכם כדמעות-עין.
ואולם כרבות הקסם בבת-צחוק נוהרת
של אשה מכל החן שבצדי-תפארת, -
כן בזיו צבעיך חן כל העולם יגיה,
ויגיות חגוי סלעיך חסד אל יופיע.
ארץ אבקלפטוסיים, מצי נא תקדחת
בי מטלולי-שנים בנוף-נכר רותחת.
אף כיום, בגיל זה, עת כל אהבה נקטמת,
לא תבל אהבתי, כי את עודך קימת.

ירושלים

דיין טאכטער ווילנע לעבט ניט מער, ירושלים,
אין טויבנשלאק ביי גאט איז זי, בצרור החיים.
דיין טאכטער פון דער ליטע איז ארויף אין פייער,
ווי אירע עלטסטע שוועסטער — וואַרמס, מייניץ און שפייער,
ווי אירע צווילינג-שוועסטער — אלט-לובלין און קראַקע,
וויל זיי האָט ניט באַשיינט ווי דיך די זון פון צדקה,
כאַטש יידן האָבן זייער ווינקל-שטיין געטעסעט,
און זייער בית-דין איז געבויט געווען אויף חסד.
בלויז דו, ירושלים, ווערסט געהיט אין עיגל
פון דינע בערגלעך — לייביכעס מיט פליגל;
בלויז דו קענסט ווייטער שמייכלען זוניק דורך די וועס,
נאָך גאָר דאָס בלוט פון דינע אויסגעטריפטע שקיעות;
און בלויז אויף דינע טויערן איז גאָט דער וועכטער,
דו מאַמע וואָס לעבט איבער אלע אירע טעכטער.

ווען איך האָב דיך דערזען, מיין שטילע עיר הקודש,
האָב איך דערזען מיין מאַמען ווי זי בענטשט ראש-הודש,
און ווי איר זיס געוויין ציט אויס זיך גאַלדיק-סטרוניק
און ציטערט אויף מיין פנים סודותדיק און זוניק.
און ווי מען גייט, פון טיר צו טיר אין גאָס אַריבער,
בין איך פון ווילנע גלייך אַריין אין דינע שטיבער:
פון מיינע קלויז-יידן צו דינע ירושלמים,
פון מיינע ווערבעס ביי דעם טייך צו דינע פאַלמעס,
פון מיינע האַרעפאַשניקעס אין ענגע היימען
צו דינע פועלים פון הייסן מדבר תימן.
מיט אלע מיינע וואַגלענישן און מיין בלאַנקען,
מיט גאָר דער לאַסט פון זינד וואָס איז מיר ניט געשאַנקען,
און מיט מיין גאַנצער שטאַט וואָס גאָט האָט ניט באַגעדיקט —
איך שטיי פאַר דיר, ירושלים, עיר הצדק.

ירושלים

וילנה, הבת שלך, ירושלים, איננה עוד,
בְּקֶן צְפוּר שֶׁל מַעֲלָה חֲבוּיָהּ הִיא, בְּצֵל הַסּוּד.
הַבַּת שֶׁלְךָ דְּלִיטָא לְמַאֲכֵלֶת אֵשׁ הִיְתָה,
כְּאֲחֻיּוֹתֶיהָ מָאוּ, וּרְמִיזָא וּשְׁפִירָא וּמְנַצָּא רַבָּתִי,
וּכְבַת זֹנְגָה לִּיבְלִין, וּכְקִהְלָה קְדוּשָׁה שֶׁל קְרָקָא.
כִּי עָלִיהֶן לֹא זָרְחָה, כְּמוֹ עָלֶיךָ, שְׁמֵשׁ צְדָקָה,
אִם גַּם יְדֵי יְהוּדִים אֲבֵנֵי פְּנֵתֵן סִתְּתוּ,
וְעַל אֲדֵנֵי הַחֶסֶד בְּתֵי דִינֵן הִשְׁתַּתְּרוּ.
רַק אַתָּה, כְּמוֹ בַּעְגוּל, נִשְׁמַרְתָּ, יְרוּשָׁלַיִם,
בְּקָרֵב גְּבֻעוֹתֶיךָ – לְבִיאוֹת בַּעֲלוֹת פְּנָפִים.
רַק אַתָּה תִּדְעֵי חֲדָה אֶת צְחוּק שְׁמֵשֶׁךָ הַנֶּאֱצֵל
גַּם אֲתֵרֵי הַדָּם הָרַב שֶׁבְּשִׁקִיעוֹתֶיךָ נוֹל.
הַפְּקִיד הָאֱלֹהִים שׁוֹמְרִים עַל חוּמוֹתֶיךָ,
אַתָּה, הָאֵם, הַמְּבַלָּה אֶת כָּל בְּנוֹתֶיךָ.

בְּרֹאוֹתַי אוֹתְךָ, הַחֲרִישִׁית בְּעָרֵי הַקֶּדֶשׁ,
נְדָמִית לִי כְּאִמִּי זֵיל בְּבִרְכָה בְּרַכַּת הַחֹדֶשׁ.
וּכְמוֹ מְבַכְיָה הַמְּתוּק נִמְתַּח מִיֵּתֵר פְּאוּב,
הִזַּע עָלַי פְּנֵי כְּסוּדוֹתַי זְהוּב,
וּכְצֵאת אָדָם מִדֶּלֶת דְּרָךְ דֶּלֶת אֶל הַרְחוֹב,
כִּדְ יֵשֶׁר יִצְאֵתִי מִנִּי וְיִלְנֶה אֶל מַעוֹנֶךָ הַטוֹב.
מִיְהוּדֵי קְלוּזִי יֵשֶׁר אֶל חֲרָדֵי מְאֵת הַשְּׁעָרִים
וּמַעֲרָבִים עַל הַנְּהָרוֹת, יֵשֶׁר אֵלַי גִּזְעֵי תְּמָרִים.
מִפְּרִי דְלוֹת שְׁלִי, מֵאֲנָשֵׁי עֶמֶל נֶאֱמָן,
אֶל פּוֹעֲלֶיךָ, עוֹלֵי מִדְּבַר תִּימָן.
וְעַמּוֹס כָּל תַּעֲתוּעֵי וְחִבְלֵי גִלְגוּלֵי,
עַם נֶטֶל פְּשָׁעֵי שְׁלֵא כִפְרוּ – אֵלַי! –
עַם כָּל עִירֵי, שְׁאֵל לֹא אָכָה חַנוּן,
אֲנִי עוֹמֵד לִפְנֵי יְרוּשָׁלַיִם, תְּבַנֶּה וְתִכּוֹנֵן.

צוויי שמיטהם האָב איך אָפגעטרויערט אין דעם כבל
פון גלעזערנעם ניו-יאָרק — און בין נאָך אַלץ אַן אָבל.
און וואָס איך בוי, ווערט מיטגעשלעפט פון שטראַם דעם שטאַרקן,
און וואָס איך פלאַנץ, פאַרקריכט דאָס ווילד-גראַז דורך מיין פאַרקאַן.
און ווייל איך בין געבליבן אומעטום אַ פּרעמדער,
איז בייט איך שטעט און לענדער ווי פאַרשוויצטע העמדער.
אין ריאַדע-זשאַניראַז הייסט אַ פעלדו „גאַטס פינגער“ —
געוויזן האָט ער גאַרניט, מיר זאַל ווערן גרינגער.
און אויך וווּ ס'טרעפן זיך צוויי בלויע אַקעאַנען,
ביים דרום-שפיץ פון אַפריקע בין איך געשטאַנען.
נאָר ווי די כוואַליעס זאַלן זיך צו מיר ניט שטויסן,
בלייבט שטיין די וועלט אַ קאַלטע מירמלנע אינדרויסן.

איך הער נאָך מורמלען אַזערעס און סאַסנע-ביימער
אַרום מיין ווילנער היים, וואָס איז שוין ניט מיין היים מער.
ווי טיף עס מורמלט ניט אַן אורוואַלד אַ סאַסנאַווער,
רעדט טיפער נאָך צו מיר דיין פעלדזיק-שטומער עבר.
כאַטש גאַט האָט דיך מיט וויסמן שטיין אַרומגעטורעמט,
האַסטו אַן אַפגאַט פון קיין שטיין זיך ניט געפורעמט.
ביי דיין אַריינגאַנג, שמאַט פון אייביקן געדויער,
האַב איך אַראַפגעלייגט דעם וואַנדער-פאַק פון טרויער.
אַ ווונד אין האַרץ איז מיר מיין אַפגעלעכטער יובל,
ווייל איך האָב אין דיין זון און בלוי זיך ניט געטובלט,
און ווייל איך האָב ניט מיטגעבויט דעם וועג דעם נייעם
צו דינע אַלטע טויערן, ירושלים.

שְׁמֵי שְׁמֹטוֹת תְּמִימוֹת הַתְּעִנִּיתִי בְּזֹאת בְּכֹל
שֶׁל עֵיר הָאֶבֶן נִיר-יֹרֵק, וְאֲנִי עוֹדֵנִי אֲבֵל.
וְכֹל אֲשֶׁר אֲבִנָּה סוּחַף הַזֶּרֶם מִבַּיִת,
וְכֹל אֲשֶׁר אֲזַרַע עוֹלָה שְׁמִיר וְשִׁית,
וּמִפְּנֵי שְׁנֵאֲרָתִי כִּמּוֹ זֶר בְּכֹל מְקוֹם,
אֲנִי מִחְלִיף גַּם עֵיר וְגַם לְאֵם,
כְּאֲשֶׁר יִחְלִיף אָדָם כְּתֻנּוֹת צוּאוֹת.
בְּרִיּוֹ לִי נִתֵּן צוּר 'אֶצְבַּע אֱלֹהִים' לְרֵאוֹת,
וְלֹא הִרְאִיתִי דְבָר, וְלֹא הוֹקֵל כָּל עַל.
וּבִדְרוֹמָה שֶׁל אֶפְרַיִקָה, בְּהִתְנַשֵּׁשׁ אוֹקִינּוֹסִי הַכְּחָל,
עֲמַדְתִּי דָם, וּבְכֹל יַפְעַת גְּאוֹת גְּלִיהֶם
נִשְׁאָרוּ חַיֵּי קִפּוּאִים, וְלֹא אֶקְרַב אֲלֵיהֶם.

עוֹד אֲזַנֵּי קְשׁוּבָה לְהִמִּית אָנָם וּלְשִׁיחַ שֶׁל דָּלִיּוֹת
מִוִּילָנָה, סְבִיב בֵּיתִי שֶׁחֲדַל הָיִיתָ שְׁלִי עוֹד,
וְאֵם שְׁבָעָה יְהוּם בִּי הֵיעַר הַלִּיטָאִי,
שְׁבָעָתִים יְדַבֵּר לְלִבִּי עֲבָרָה הַסְּלָעִי.
וְאֵם הָאֱלֹהִים הַקִּיף אוֹתָךְ בְּאֲבָנִים כְּלִיל,
אֶת מְאֻכְנִים לֹא שִׁמַּת לָךְ כָּל אֱלִיל.
עָלִי סִפְרָה, עֵיר הַנְּצַחִים, שְׁקִי פְתַחְתִּי,
וְאֶת כָּל יְגוֹנֵי נְדוּדֵי לְרִגְלֶיךָ הַנְּחַתִּי.
כְּפָצַע בִּי שׁוֹמֵת כָּל יוֹבֵל הַשָּׁנִים,
מִשׁוּם שֶׁלֹּא טְבַלְתִּי בְּאוֹרָךְ, כַּחַל הַגְּנוּנִים,
וּבְבוֹא הַסּוּלָלִים לְחַצְב דְּרָכִים אֲלֵיךְ,
לֹא אֲנִי תִּיִיתִי בֵּין פּוֹרְצֵי שַׁעְרֶיךָ.

אפילו א צעשניטענע און א צעטיילטע,
ביסטו פון אלע וועלט-שמעט מיר אן אויסדערוויילטע.
איך האָב געזען מאַשין-געווער אויף דיינע דעכער,
און אויגן פיינדלעכע וואָס לויערן דורך לעכער,
פאַרצווימונגען פון דראַט און אַנגעשמעלטע לופעס —
דאָך שטראַלסטו מיטן גנאָד פון אויסטערלישע תקופות.
אויך דיינע חורבות האָבן אַ באַגליקטן אויסזען,
ווי מחנות יונגע פייגל וואַלטן דאָרטן הויזן.
דיין זונשיין איז אַ גינגאַלד-פאַנצער און איז מגין
אויף אַלעמען וואָס ווייסן: דו ביסט זייער אייגנס!
כּמנוחה גייען זיי און צאַפלען ניט און צוקן,
ווען ס'בויערן דעם שונאָס אויגן זייער רוקן.
אפילו אין געפעכט ביסטו די עיר השלום,
אפילו אויף דער וואַר ביסטו מיין שמאַט פון חלום.

מיט יונג און אַלט, מיט אַשכּנזים און מיט פּרענקען
בין איך אַרויף אויף דיינע בערג, אינאיינעם בענקען
צו יענער גורל-וואַנט מיט גראַז אין אירע שפּאַלמן,
די וואַנט פאַר איטלעכן זיין פנים צו באַהאַלטן.
און ניט מיט ביטערניש; מיט פרייד אין אונדזער בענקשאַפט
האַט אונדזער בליק געזוכט אויף יענער זייט, אין ענגשאַפט
פון קלויסטערס און מעטשעמן — אונדזער אויסגעוויינטע,
אין טרערן אַ פאַרשלייערטע און אַ באַחנטע.
און פון דעם ציון-באַרג, די אַפּגעהימע פעסטונג,
וואָס שטייט ביים גרענעץ גרייט אויף גרויזאַמער פאַרמעסטונג,
האַב איך געהערט דעם שפּיל פון בית-המקדש-סטרונגעס
אין תּחום פון אַלט-שמאַט און ניט-יידישע אמונות.

גם אם את הנדך מחלקת ומבתרת,
מכל בירות עולם הן לי את הנבחרת.
ראיתי בך עלי גגות תותחי אש,
והאויב, מעברים, מזמותיו חורש,
ואם הגדרות מתילות, והלעים פעורים,
את, בכל זאת, זורחת בחסד געורים.
גם שממותיך בזיו פנים חנונו,
כאלו להקות צפרים צעירות בך יקננו.
אור שמשך מגן להם וזיו מפלט,
וכל החוסים בך יודעים, כי שלהם את.
שלום בך יהלכו, ללא רעד וללא זיע,
גם אם עין-אויב ערפם כאש תבקייע.
ואף ביום הקרב את היא רק עיר-שלום,
וגם אם לבי ער – את לי תמיד חלום.

עם גערך וקנך, עם ספרדים ואשכנזים בהמון רב
העפלתי על הרריך להתגעגע יחדיו
על הכתל ההוא, כתל-גורל עתיק ושב,
בו עשבים עלו בכל קמטיו,
בם איש ואיש בסתר את פניו יליט,
ולא במרירות, בחדוה חתרנו להביט
ובשמחת-ערגה נוגה וחרישית
אל העבר ההוא, ולחפש במצרי כנסייה ומסגד
את הנאווה הקדומה, עטוית דמעות ואד –
וממרום ציון, מהמצודה החבויה
עלי הספר, ולכל ספנה צפויה,
שמע לבי נבלי לויים ירננו
מהיכל הקדש, בין אמונות לא לנו.

ירושלים, גאר דיין שיינקייט צו דערקענען,
באדארף איך נעענטער צו זיך אליין גענענען.
צוריקקומען צו דיר, איז נאך א לאנגן גלות
ארויפגיין אויפן מילכוועג צווישן די מזלות.
צוריקקומען צו דיר, איז גיין דורך אלע לענדער
און טרעפן איטלעכן ביי זיין בית-המדרש-שמענדער,
און ניט, חלילה, מיט א שמעלץ-טאָפּ דרך פארגלייכן,
און אויך ניט מיטן ים, וואָס שלינגט אַריין די טייכן.
צוריקקומען צו דיר, איז בלייבן שטיין פארווונדערט
און קוקן ווי דיין איטלעך ביימל לויכט באַזונדער,
און ווי עס לאָזן זיך אַראָפּ די האַריוואַנטן
צום ים המלח אין אַ שבתדיקן אַנטאָן.

ירושלים, את יפֵיךְ אֲדַע לְרֵשֶׁת
רק אם אֶל עֲצָמֵי אֶלְמֵד לְגִשֶׁת.
לְשׁוֹב אֵלֶיךָ אֲתָרִי כָּל שְׁנוֹת הַגּוֹלָה
מִשְׁמַע – לְהַעֲפִיל בֵּין מְנוּלוֹת, בְּמַסְלַת הַחֶלֶב הָעוֹלָה.
אֵלֶיךָ לְשׁוֹב – פְּרוּשׁוֹ עַל פְּנֵי כָּל הָאָרְצוֹת לְנוֹעַ
וְלִמְצָא כָּל אִישׁ וְאִישׁ עַל דּוֹכְנוֹ קְבוּעַ.
לא לְדַמּוֹתֶיךָ, תְּלִילָה, לְסִיר הַמְּהַתֵּךְ,
וְלא אֶל יָם, אֵלֶיו כָּל נַחַל הוֹלֵךְ,
כִּי אִם לְהִשְׁתַּאֲוֹת לְכָל אֵילָן וְאֵילָן,
הַמַּאִיר לְעֲצָמוֹ בְּאוֹרוֹ הַמְּזֻמָּן,
וְלִשְׁפַע הָאֲפָקִים הַצּוֹנְחִים בְּלֵאֵט
אֶל יָם הַמְּלַח בְּבִגְדֵי שֶׁבֶת.

תרגום : זלמן שור

קרוינשטאָט מיט גאַלדענע דעכער

קרוינשטאָט מיט גאַלדענע דעכער אין זוניקן דרימל,
נס פון דערוואַכונג וואָס האָט אונדזער עלטער פאַרזינגערט,
מיקדש פון זונשטראַלן אונטערן טראַנשמול פון הימל,
זיס איז דער אַנריר פון דיינע כוהנישע פינגער.

וויפל מען איז ניט מתפלל ביי דיר אין די קלויזן,
איבערגעוועלטיקט דיין שטילקייט דעם רעש פון די תפילות;
איך האָב דערפילט ווי דיין רו פון קדמונים נעמט הויזן
טיף אין מיין אומרוק האַרץ, און ביז איצטער איך פיל עס.

ניט ווי די עולה-רגלים אין פריילעכע צייטן
קום איך אויף יום-טוב קיין ציון פון גאר מיין פאַרשפרייטונג;
פון אַ פאַראַבלטער ערד און צעטראַמפלטע ווייטן
קום איך צו דיר מיט פאַרהוילענע געסט אין באַגלייטונג.

ווי וואַלט איך אומגיין געקענט אין אַ וועלט אַ באַגרינטער,
אויסגעדרייט נאָר צום בית-עולם און בלייבן געטריי אים;
איך זאָל ניט אומוואַגלען שמענדיק דאָס פנים אַהינטער,
שטראַלסטו אַריין אין די אויגן מיר, ירושלים.

עיר מעטירה, גנות-פז לה

עיר מעטירה, גנות-פז לה בדמי-צהרים,
נס-יקיצה, שהפך זקנתנו לנער.
דביר-קני-אור תחת כס-מלכות-אל בשמים, -
מה-יערב לי מגע כף ידך, יד הטהר!

קול-המון-עם מתפלל בך גובר ומריע,
אף דממת-קדשתך החרש תחרישהו.
חשתי, יורדת שלות-קדומים להרגיע
את לבבי הסעור, נחומים תשביעהו.

לא כחונג עולה-רגל בגיל ובעלו,
באתי אליך מנדד בדרך גדת.
מאדמה רמוסה, מחוצה ומתלילת
באתי, אורחים ועלמים צועדים עמי יחד.

איך התהלך אוכל על אדמה שהנביטה,
שמר אמונים לקברות בלי הסב מהם עין?
את השומרת עלי, כי אחור לא אביטה,
עת זהרף את יוצקת בי, ירושלים.

אַז וווּ איך גיי אין דיר, ביסטו מיט איין טראַט ווייטער

אַז וווּ איך גיי אין דיר, ביסטו מיט איין טראַט ווייטער,
איך שטיי אין דיר — און הער ניט אויף נאָך דיר צו בענקען.
פון דיינע באַרג-קאַלירן ברענט אין מיר אַ שייטער,
וואָס שטורעמס קענען ניט פאַרלעשן און פאַרשווענקען.

איך האָב פון ווייטן אויסגעמאַלט דיין ליבלעך פנים,
און זוך אין דיר די ראַס דיין אָפּבילד איינצופאַסן.
נאָר ס'האַבן דיר באַלאַגערט און פאַרקריפלט שונאים,
איז קען איך ניט דערקענען דיר אין דיינע גאַסן.

און טראַג דיר אום, ווי אַ ניט-איינגעראַמטן שפיגל,
זיין ראַנד איז קאַנטיק-שאַרף און מיינע הענט צעשניידט ער.
אַז וווּ איך גיי, ביסטו אויף יענער זייט פון עיגול,
און וווּ איך שטיי אין דיר, ביסטו מיט איין טראַט ווייטער.

דיין יעדער שטיין אין אַלט-שטאַט זעט מיר אויס אַ שפּליטער
פון משהם צען געבאַטן, וואָס ער האָט צעבראַכן.
די וואַנט פון מיינע תפילות וויינט דאָרט זייער ביטער,
ווייל אין איר שכנות לעבט און לאַכט אַ פּרעמדער שכן.

ווער קען די צווילינג-פאַר פון טאַג און נאַכט צעשיידן?
און ביידע האַלבע מאַוולען פון די צען געבאַטן?
אַ שווערד אויף אונדזער ערד-געלעגער לאַזט אונדז ביידן
ניט פאַרן זיך, ווי מאַן און ווייב, ווי ליכט מיטן שאַטן.

ווי אַ בעל-מום וואָס פילט נאָך אין די מאַרד-געוועבן
דעם קראַמף פון זיינע אָפּגעהאַקטע האַנטי-געלענקען —
איך פיל דעם ווייטאַג פון דיין אָפּגעשניטן לעבן,
איך שטיי אין דיר — און הער ניט אויף נאָך דיר צו בענקען.

אֵל כָּל אֲשֶׁר אֵלֶיךָ רַחֲמֵי מִמְּנֵי צַעַד

אֵל כָּל אֲשֶׁר אֵלֶיךָ רַחֲמֵי מִמְּנֵי צַעַד;
הֵן בְּךָ עוֹמֵד אָנִי, אַךְ לֹא אֶחָדֵל מִכִּמָּה.
גֹּזְנֵי הַרְיוֹף הֶעֱלֹוּ בִי לֵהֵב לְהֵט,
גִּרְפוֹ אוֹ כְּבוֹתוֹ סוּפָה לֹא תַעְצֹר כַּחַ.

עוֹד מִרְחוֹק צִירְתִּי לִי חֲמֵדַת פְּנִיךָ;
לְדַמוֹת דִּיּוֹקְנֶךָ חִפְשֵׁתִי פֹה אֶת הַמְּסַגֶּרֶת.
אַךְ נִחְרִי בְּךָ, שְׁחַתְנוּ יִפְיֶךָ שׁוֹנְאִיךָ.
עַל בֵּן חוֹצוֹת אֲרָאָה, אַךְ אֶת אֵינֶיךָ מִכְּפֶרֶת.

מִרְאָה לֵלֵא מְסַגֶּרֶת – אֵיךְ שֵׁאתָה אוֹכְלָה?
בְּתַדוּדִי קְצוּתִיָּהּ הִיא יָדִי פּוֹצְעַת.
אֵל כָּל אֲשֶׁר אֵלֶיךָ – מִמְּנֵי אֶת וְהִלָּאָה;
בְּכָל שְׁאֲעֵמַד רַחֲמֵי מִמְּנֵי צַעַד.

קִרְיַת דָּוִד קְדוּמָה, כָּל אֶבֶן בְּתוֹכִי
רְסִיס מְשִׁנֵּי לוחות הַבְּרִית אֲשֶׁר שָׁבְרוּ.
בְּךָ כְּתֵל תְּפִלוֹתֵי יְדָמַע, יִרַד בְּבִכִּי,
שִׁכְנֵן הַמְּסַתּוֹפֵף שֶׁם וְצוּהֵל אַךְ זֶר הוּא.

מִי זֶה הַפְּרִיד בֵּין תְּאֵמֵי שְׁחָרִית וְעָרֵב?
בֵּין שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית הַיֵּשׁ מִי טְרִיז תּוֹקֵעַ?
בְּאַרְץ מְשֻׁכְּבֵנוּ מִי נֶעֶץ הַחֶרֶב
וְזוּיַנְנוּ כְּאִשָּׁה וְאִישׁ מוֹנֵעַ?

כְּמוֹ קִטְעַן, שְׁפָרְקֵי יָדָיו נִכְרְתוּ,
עוֹד עֵוִיתֶם יְחוּשׁ בְּכָל תְּאֵי הַמַּחַ, –
כֵּן חָשׂ אָנִי כְּאֵב תַּיִד שְׁקִפְדוּ;
בְּךָ אֲעֵמַד, וְאִין אָנִי פּוֹסֵק מִכִּמָּה.

איך האָב געבראַכט מיט זיך דאָס אָפּבילד פון דיין אויסזען
און פּרעג זיך אויס אויף דיר ביי צופעליקע גייער.
איך זוך דיין פנים, וואָס דו ווילסט מיר ניט אַנטבלויזן,
און בלויז אַ ווינט אַ הייסער פּלאַטערט ווי דיין שלייער.

אַמאָל זעסטו מיר אויס פון ווייטן ווי אַן אינדין,
אַ פּידל איז אין אויסבויג פון דיין האַלדז דעם שלאַנקען.
איך טו קיין אַמעס ניט, אַז דו זאָלסט ניט פאַרשווינדן,
נאָר דו דערהערסט מיין רופן דיך אין די געדאַנקען —

פאַרשווינדסטו און דיין פּידל צימערט אין באַגינען.
אין טאַג-היץ ווערסטו אין אַ דאַרנבוש פאַרוואַנדלט.
דער אַוונט קומט און הייסע מדבר-שמערן גרינען,
צעבליסטו זיך מיט ווייסע בלוונגען פון מאַנדל.

נאָר וויל איך ווידער אויף אַ טראַט צו דיר גענענען,
איז ווערסטו גלייך אַ וועכטערין פון אַ בית-עלמין,
דיין פנים ווערט צעקנייטשט, אַז איך זאָל ניט דערקענען
אין דיר די שיר-השירים-קיניגין פון פאַלמען.

דו ווילסט, איך זאָל מיין ערשמע ליבשאַפט נאָך געדענקען,
דערפאַר האַסטו באַשערט מיך מיט אַ צער אַ נייעם,
איך זאָל אין דיינע גאַסן גיין און מוזן בענקען
נאָך דיר, מיין אויסגעחלומטע ירושלים.

את דמות דיוקנוך אשא אתי, הבאתי הנה,
ופי כל עובר-ארח לך אשאל ברעד.
בקשתי את פניך הכמוסים עדנה,
אולם רוטטת כצעיפך רק רוח-להט.

יש מרחוק תדמי לאלה בת-יפי,
ודמות-כנור גיגן – שפירר רום צוארך.
נשימתי אכלא למען לא תחלפי;
אך את שומעת קריאתי מלב אליך –

ומתחמקת. כנורך עם אור יזוע.
בלהב שרב היום כסנה בוער באש את.
עם ערב בהוריק כוכבי מדבר רגוע,
לבנת-נצת-שקד פורחת את לובשת.

אך כי ארהב להתקרב אליך שעל,
את לשומרת בית קברות מיד נהפכת.
פניך מתקמטות, ובדי לא יעל
למצא השולמית בך, בין תמרים מולכת.

רצית, כי אהבתי הראשונה לא תשכח.
על כן עמסת עלי גון כפלי-כפלים:
ברחובותיך להלך ולהתגעגע
עליך, חלומת לבי, ירושלים.

אַנטפלעקטע אין זונשיין

אַנטפלעקטע אין זונשיין, פאַרהילט אין אַ שמייכל פון צניעות,
פאַרברוינטע און וואַרעמע מיט די פאַרסודעטע ווועם,
איז עמעץ געווען נאָך ווי דו אַ פאַרשעממע, געשטראַפֿטע?
האַט עמעץ געהערט נאָך אזוי פיל דערצאָרנטע אַפֿטע
נכיאישע שטראַף-רייד ווי דו?
„ביסט זינדיק, ביסט זינדיק! גייסט אונטער, גייסט אונטער!“
נאָר דו האַסט געוואָס, אַז דיין צייט די געהאַפֿטע
וועט קומען נאָך ליבלעך און מונטער.

ווען אַנפֿאלער האָבן דיין נחלה צעטראַטן,
פאַרשוועכט דיין געלעגער, געפליקט דייןע וואַלדיקע האַר,
און דו האַסט געטריקנט אין מדבר אַן שאַטן,
און זאַמד-שטורעמס האָבן דיין פנים פאַרשאַטן —
ביסטו אויפֿגעשטאַנען מיט ראַזלעכע אויגן קאַיאַר.
ווייל דו ביסט פון ערדישער אייביקער יונגשאַפֿט באַשאַפֿן,
ווייל דו ביסט געבליבן אַ שפּרינג-קוואַל פון פּרייד
אויך דעמאַלט ווען הפּקר געווען איז דיין לייב פון אַ שקלאַפּין,
און טרוקענער מאַך האַט פאַרגאַרטלט דיין קלייד.

דו פּרעפּלסט אויף בענטש-ליכט פון מאַה-שערים,
ווי געסעלעך וויקלען זיך פּרום ווי רצועות פון תּפּילין,
דו זיצסט אויף פאַרצייטיקע הייליקע קברים.
נאָר וויפל דו זאַלסט זיך אין שאַמנס ניט הילן
און טרויערן, שפּילט אויף דיין פנים אַ שמייכל,
ווי פּידלען פון מיקדש אין זונשטראַלן שפּילן
ביטאַג אויף דער וואַנט פון דיין חרובּן היכל.

בְּאוֹר שֶׁמֶשׁ נְחֻשָׁפֶת

לויטה בחייה־עונה, באור־שמש נחשפת,
בסוד מסתרי עפעפיך חמה ומשופת, —
מי עוד בעולם כמותך מכלמה ומיסרת?
מי עוד תוכחות נביאים באשן הבוערת
לשמע הרבה כמותך?
"קצף בא, קצף בא! בת־מעל, בת־מעל!"
אך דעת היטבת, כי שעתך הנוהרת
תבוא בחדנה ובצהל.

את נחלתך כי רמס גוי מרשיע,
שער־יערך כי מרט וחלל יצועך,
וחול מתערבל בפניך הטיח,
ואת כי חרבת באין צל לך בצחית, —
אז קמת אף נצבת, ובעיניך זיו־ורד מולך.
שכן יצירת־עולמים את, ארצית ונצחת,
שכן את מעין המונק וצוהל, —
גם עת הפקרה גייתך, גוף שפחה מגדחת,
ויהי לך ללבוש החציר הקמל.

על נר במאה שְׁעָרִים את דובבת;
שם הסמטאות כרצועות של תפלין נתפרכו.
עלי קברות קדש קדומים את יושבת.
שוא צל תעטי, תקדרי ותשחי, —
חיה בפניך נוגן, אור שופע —
כנהר כגורות המקדש בזיו שחר
על כתל ביתך החרב, הדומע.

און קומט דער פארנאכט, נעמט דיין גלוסמעניש ברענען.
דו הערסט דיין געליבטן, דורך געסעלעך שלייכט ער,
דו קענסט פון דער ווייט זיינע פוס-טריט דערקענען,
ווי ער דורכן שויב — דייע זילבערנע לייכטער.

און יענער, וואס האט דיך געקושט און דו פילסט ווי אים פלאצט
דאס פנים פון טרערן, ווייל ער האט דיין יוגנט פארזאמט —
צעבליסטו פאר אים זיך אויפסניי און דו וואנדערסט נאך טריי אים
אין אלע פארווארפענע וועלט-עקן, ירושלים.

ביים אנטרעפן דיך אין אן ארעמער שכונה,
האט מיך אט די שעה די באשערטע געטראפן,
און דו האסט דערוועקט אין מיין הארצן א סטרונע,
וואס לאזט אויף דעם אנדער זייט ים מיך ניט שלאפן.

אין פראסט-בלויזע נעכט, ווי פארכישופט פון שטוינונג,
אויף שטרעקעס פון שניי, ווו עס הויערט מיין וווינונג,
דערזע איך דיך שטיין אין דיין מזרח-באקרוינונג.
דו רופסט מיך אויף בערגלעך, וואס זשאווערן רויטלעך,
ווי שניטן פון ווונדן, וואס בלומיקן טויטלעך.
דו רופסט מיך אין ענגשאפט, ווי גאט האט געשאנקען
א רחבות, פאר יעדן בעל-דמיון צו בלאנקען;
ווי אויך אין א וואלקנבראך ליכטיקט דעם הימל,
ווי מירמל-שטיין לויכט פון רונגען און שימל.
דו זינגסט מיר א טרייסט-ליד אין אייז ווי איך גליווער,
ווי אלט ווערט מיין הארץ און מיין קאפ ווערט אלץ סיווער.
„צו ליב האבן מיך ביסטו נאך ניט צו אלט,
און קיינער קען מיך ניט פארקנסן מיט גאלד פון קידושין,
בלויז אים זאל געהערן מיין גייסט און געשטאלט,
אז דו זאלסט ניט טארן די ליפן מיר קושן“.

עם עָרַב תִּבְעַר הַתְּשׁוּקָה בְּךָ בְּלֵהֹט.
תִּשָּׂה אֶת: דּוֹדְךָ בָּא, קָרַב הוּא אֵלֶיךָ.
עוֹד מִמְּרַחֲקִים פְּעַמָּיו מְגַלֶּה אֶת,
כְּשֵׁם שְׁגִלָּה בַחֲלוֹן פְּמוֹטֶיךָ.

וּמִי שֶׁנִּשְׁשַׁק לְךָ, וְחִשְׁתִּי, כִּי הִדְמַע הַצִּיץ
מֵעֵין יְקוּדוֹ, עַל אֲשֶׁר נְעוּרֶיךָ הִחְמִיץ, -
אֵלָיו שׁוֹב צִיציֶיךָ תִּנְצִי. עַד קִצָּה הַשָּׁמַיִם,
בְּכָל שְׁלֵיךְ תִּלְוֶיהוּ שָׁם, יְרוּשָׁלַיִם.

לֵעֵת מְצֵאתֶיךָ בְּשִׁכּוּנָה מְדֻלְדָּלֶת,
שְׁעָה גּוֹרֵלִית זֹו פְּנֹעָה בִּי פְּנֹעַ.
נִימָה הַעִירֶת בִּי, סוּפָה מִתְחוֹלָלֶת,
מֵעֶבֶר לַיָּם לֹא תִתֵּן לִי מְרוּגֹעַ.

בְּלֵיל צְנֹת-תְּכַלֶּת קְסוּם וְתִמּוּה,
בְּשֹׁדֵה הַשְּׁלֵגִים, מְעוֹנֵי בּוֹ תְּקוּעַ,
בְּנֹר-מִזְרַח הַתִּיבְּבֹת לֹלֵא נוֹעַ,
קָרֵאת לִי אֵל גּוֹף אֲדָמָדָם מִשְׁלֵהֶבֶת,
כְּפִצַּע פְּעוֹר שׁוֹתֵת דָּם הוּא עַד מוֹת;
אֵל אֲרִץ מְצוּר, שְׁבַרְכָּה מְגִבּוֹה
בְּרַחֲבֵי-עַד לְחֹזֶה בְּלִי מְרוּגֹעַ.
אִף עַב הַעֲנֹן לֹא יַחֲשִׁיךְ שָׁם רְקִיעַ.
מִבֵּין תְּלִי-עֲבָשׁ הַשֵּׁשׁ יָגִיה.
בְּקֶרֶת זֶה, בּוֹ גִלְגְּלֹתֵי מִתְּקַרְחַת,
וְמַת בִּי לְבִי, - אֶת שְׁרָה לִי שִׁיר-נִחַת:
- לֹא שְׁבַת צְדִי חֹסֵר עֲזוֹ לְאַהֲב!
אֵין אִישׁ שְׁבֻזָּהב קְדוּשִׁין יִתְיַמֵּר לְאַרְשֵׁנִי,
רוּחִי וְדַמּוּתִי לְעֲצָמוֹ לְאַסֵּף,
לְמוֹנֵעַ מִמֶּה אֶת שְׁפָתֵי וּלְנִשְׁקֹנִי.

צו רבי יהודה אבן שמואל

שטילער זינגעוודיקער טרויער אין ירושלים האלבע נאכט,
גרויער תלמיד-חכם אין דער שטאט פון גאט-פארדבקעטע חכמים!
הארץ אין דיין התבודדות ווי מיין פארמאטערט הארץ דערוואכט,
תורה דארשט איך ווי די טויטע דארשטן נאכן קץ הימים.

לאנג נאך פאר מיין טרעפן דך, האב איך געקושט אין מיין מחשבה דיינע הענט,
פאר דער מי און שפע ווייצנגאלד פון דיינע פארמעטענע שריפטן;
זינט איך האב דערזען דיין לויטער פנים, זינט איך האב דיין הארץ דערקענט,
גיי איך אויס פון בענקשאפט נאך דיין סודותדיק-פארטיפטן
ליכט-שיין דעם פארבארגענעם אהינטער דיינע אלטע ווענט,
דארטן ווו עס ברענט אן אויסגעווייטאגטער דיין שמייכל,
א באשטראלטער פון א דורותדיקן באַנדזענעם פארטריפטן
יאַרצייט-לייכטער אין דיין ספרים-היכל.

ס'ברענען אין דעם יאַרצייט-לייכטער דיינע אַפגעזעגטע צווייגן,
אין די פלאמען בליען זיי נאך, פרייען זיך און פרעפלען.
גלייך ווי דיינע יאַרצייט-פלעמלעך הער איך אין דער נאכט דיין שווייגן,
זע דיין פנים — בלייך-לבנהדיק, פארהילט אין ווייסע קאלטע נעפלען.
אַפגעזאגט האַסטו זיך פון דער וועלט, אהיים האַט דיך געצויגן,
פול מיט פרייד ביסטו געקומען, פול מיט האַפענונג און תפילות,
נאָר די היים איז דיר אַריין מיט טרערן אין די אויגן.
אַבער דו זיצסט ווייטער אין אַ זילבערנער עמרה, איינגעבויגן
איבער אויסגעשטערנטע כתב-ידן, אַפגעפונענע מגילות.

לְרֵי יְהוּדָה אֶבֶן-שְׂמוּאֵל

רַגְעֵ-עֶצֶב הָרוּיִן בִּירוּשָׁלַיִם בְּתַצּוֹת הַלַּיִל,
בַּר-אוֹרֵיָן עֶטוּר-שִׁיבָה בְּעִיר-חֲכָמֵי-תוֹרָה, דְּבִקֵי-אַלֹהִים,
הֵן תִּשְׁמַע בְּפִרְיֵישׁוֹתָךְ בְּהִתְעוֹרֵר לְבִי לְאֵה-כּוֹשֵׁל.
כַּמְתִּים, צִמְאֵי קֶץ הַיָּמִים, יִשְׁאַף תוֹרָה לְגַמְעַ.

זֶה שְׁנַיִם בְּטָרִם אֶפְגְּשֶׁךָ, אֵת יָדְךָ וְשִׁקְמִי בַדְמִיוֹן
עַל שְׁפַעַת זָהָב יִגִיעַךָ, זֹו בְּמַגְלוֹת-קַלְפֶךָ וְשִׁמְרֶת.
מִשְׁוִי-פְּנֵיךָ לִי הַבְּהִיק, וְאַכִירֶךָ אֶל נְכוֹן,
אֶעְרֹג אֶל יַפְעָתְךָ עֲמַק־סוּד, זוֹהֶרֶת,
הַגְנוּזָה בֵּין קִירוֹתֶיךָ הַנְּטוּיִים, כַּבְּדֵי-יָגוֹן;
שֶׁם דְּלוּק דְּוִי וְאַפּוּף-צַעַר חִיּוּכָךָ.
מִפְּמוּט-אֶרֶד אוֹרֶת-נֶר-נִשְׁמָה עָלָיו זוֹהֶרֶת,
מִפְּמוּט-דוֹרוֹת בְּדַבְרֵי-סִפְרֵיךָ.

בְּמַנּוֹרַת נֶר הַנְּשָׁמָה דוֹלְקִים בְּדִיךָ שְׁנַגְדְּעוּ,
אֶף בְּלֶהֱבוֹת עוֹד יִפְרָחוּ וּבְרֵן יִשְׁמְחוּ.
אֶלְמָךָ בְּלַיִל עִם נְצוּצַי נֶר הַנְּשָׁמָה אֶשְׁמָעָה,
וּדְמוּתְךָ אֶרְאֶה, דְּמוֹת חוֹרוֹן סֶהַר עֲטוּפָה עַרְפְּלֵי-צַחַר.
מִתְנַזֵּר מִן הָעוֹלָם הַבְּיָתָה חֲשֵׁת לְהַגִיעַ;
בְּאֵת בְּרַנְנָה, תְּפִלוֹת וְתוֹחַלוֹת בְּךָ צִהְלוּ.
אֶךְ נִנְעֵץ בְּךָ הַבֵּית, עֵינֵי-דְמָעָה הַבְּקִיעַ.
אֵתָה יוֹשֵׁב כְּפוּף עֶטוּר עֲטָרַת כֶּסֶף וּמִשְׁקִיעַ
כָּל-כְּלֶךָ בְּזִהְרֵי-גְוִילֵי-קְדוּמִים שְׁמִנְשִׁיָה נְצִלוּ.

אַמנם, אַנדערע חכמים זיינען אויך אַהיים צוריקגעקומען.
אַלץ געלאָזט און כלויו דעם רוים פון זייער נאַמען מיטגענומען —
דו האָסט זיך אַפילו אָפגעזאָגט פון דיין פאַרהאַרעוועטן נאַמען.
איך, דער וואַנדערער, איך בין געקומען אויף די שפורן
פון פאַרבענקטע הערצער, וווּ דו האָסט פאַרזויט דיין זאַמען,
און דערצייל זיי פון דיין לעבן אין דעם שאַטן פון דער שול ישורון.

איך דערצייל, און פון דער וויימן הער איך ווי עס שאַרכן
האַלבע נאַכט די בלעטער פון כתב-ידן אין דיין שטיבל,
איך דערצייל, און דיינע פריינט מיט ליבשאַפט-ערפאַרכט האַרכן.
האַב ניט, ר' יהודה אבן שמואל, קיין פאַראיבל,
יואַס עס קענען נאָך דיין פריערדיקן נאַמען ניט פאַרגעסן
דיינע נאַכגייער וואָס זיינען אַרום דיר געזעסן.

אַלט אין חכמה, צער-באַלאַדן, ביסטו דאָך געבליבן יינגער
פון משורר, וואָס איז דיר מקנא דיין פאַרהוילן לעבן, שמילע גבורה;
אַ באַצווונגענער פון גורל, ביסטו דאָך געבליבן דער באַצווונגענער
פון דיין זיקנה און אבילות, און עס פערלט נאָך דיין יעדע שורה.

דימענט-אויסשלייפער פון טויזנט-יאַריקע געדאַנקען! חוקר און באַזינגער
פון משיח-זוכער! אויך דיין אייגן לעבן איז אַ מדרש פון יסורים און גאולה.
שטענדיק פילט מיין האַנט די וואַרעמקייט פון דיינע פינגער,
דו ביסט מיר אַריין אין האַרץ, ווי גאַר דאָס לאַנד פון ים-סוף ביז מטולה.

אין ספק, גם אתרים, אנשי-תורה כמותך תזרו, הגיעו.
את הכל נטשו, אך שם תהלתם אתם הביאו.
אך אתה גם על שמך ותרת, שעליו יגעת.
אנכי, ההלך, בדרךכים בהן עברתי
לבבות פסופים מצאתי, ורעה בהם זרעת.
על חייה בצל בית הכנסת ישרון להם ספרתי.

ובספרי – ממרחקים אשמע: בהמלה לואטת
עם חצות גוילים רוגשים סביבה ללא מנוח.
אספר – וקשובים רעה בחבה וברטט.
הואל נא, רב יהודה ברב שמואל, לסלח
על כי אלה שישבו סביבה, עמה ארחו,
שם כבודך מן העבר עדין לא שכחו.

אב בדעת, כבד-צער, נעורים בה כפלים
מבמשורר המקנא בה על דמי-ענה, חייה – צנע.
אף מכה-גורל היית המנצח! כל רפיון-ידיים,
זקן ועצבות נצחת, ומדברותיה תרננה.

הלוטש יהלומי-הגות-שנות אלה, החוקר עקבות-משית
ומחפשי ושר להם! הלא חייה הם מדרש עניות ופדות אשר תברת.
חם אצבעותיה כל ימי ידי תריח.
כחדר הארץ בי מדן ועד אילת כן בי חדרת.

אללי לי, וואָס מיין שטאַט איז שוין בלויז אַ מחשבה

אללי לי, וואָס מיין שטאַט איז שוין בלויז אַ מחשבה,
היים, וואָס איך קען בלויז אין הימישע אויגן געפינען,
אויך אין די וואַלקנס באַווייזסטו זיך ווי די מרכבה,
שמענדיק ביסטו אויפן גרונט פון מיין האַרץ און מיין זינען.
אַבער וווּ דו ביסט געשטאַנען, דאַרט ביסטו ניטאַ מער,
וויילנע בת טובים, צעקלונגענע וועלט-מיוחסת.
דווקא אין קרוינשטאַט פון מיקדש דערהער איך דיין יאַמער,
חרובער שול-הויף פון מירמלנעם גרויסן בית-כנסת;
דווקא אין שטאַט וואָס זי ברענט אויף די ליפן אונדז שמענדיק,
זי זאַל אונדז אויפגעריכט ווערן לנצח נצחים —
טראַכט איך פון דיר, וואָס דיין וועג האַט זיך פּלוצעם פאַרענדיקט,
הינטער אַ וואַלד אויף פאַנאַר — מינע קברי-מלכים.

זין פון ישראל, די שמעכיקע זיסע געוויקסן,
האַבן מיט צאַרן גערעדט פון מיין היים דער צעשמערטער.
„ביקסן פון בשמים געווען זיינען אייערע ביקסן!“
נייערט אויך איך האַב געענטפערט דערצאַרנטע ווערטער.
טרויעריק שמייכלסטו, ווילנע, מיין אסתר המלכה,
יידישע פירשטיין מיט אויגן פון שוואַרצע אַניקסן.
וואָר איז, אַז שבת צונאַכט אויף אַ בלויילעכער סאַלקע
האַבן דערקוויקט דיך געווייצן אין זילבערנע ביקסן.
פול געווען ביסטו ווי ירושלים — מיט קרייצן,
גאַלדענע צלמים קאַטוילישע און פראַוואַסלאַוונע,
דאָך פּלעגט דער טייך דער געטויפטער ניט קענען פאַרפלייצן
דיינע זאַוולקעלעך, פול מיט דער תורה פון יבנה.

אוי לי, כי רק ברעיון עירי קימת

אוי לי, כי רק ברעיון עוד עירי מתקימת,
מולדתי רק מעין נמלטיה נשקפת.
את בקרקע לבבי ובשיחי מתעלמת,
בעננים כחוזן יחזקאל את נחשפת.
אך במקום שהיית בו, עירי, שם אינך עוד,
וילנה, העיר בת-טובים, נכבדה ומיחסת.
הנה, אל עיר המקדש, צוחתך משתפכת,
תל היכל שיש והדר, זה עי בית הנכנסת.
פה, דוקא פה, בקריה שפתותינו להטה, –
לו תבנה-תכונן במהרה ולנצח, –
בך אהגה ובנתיבך אל פונר, שם לפתע
קבר-מלכות לך נכרה בתוך יער הרצח.

נערי בית ישראל, צברים ילדי חמד,
על משכני שחרב משיחים בחמה ובזעם:
-תחת מרגמת היתה בידכם רק מבשמת!
אך גם אני חרוני לא כלאתי הפעם.
את מלפתי, קרית וילנה, נוגה מחיכת;
הו נסיכה יהודית משהמת העצב;
את לבבך, שבת-קדש כי תפן ללכת,
יש שהשיב ריח בשם ממבשמות כסף.
פז צלבי רומי וביונטיון הן שפעת
כירושלים. אולם את, קריה נאמנת,
לא עצר און נהרף המנצח לבלע את
סמטאותך בהן תורת יבנה רוננת.

נידעריק ביסטו געזעסן אין אַרעמען קרעמל,
 און פאַר דיין גראַשן, וואָס דו פלעגסט פאַרהאַרעווען ערלעך,
 קויפן אַ ליכט אין בית-המדרש, דעם לערנער — אַ זעמל,
 גלייך ווי עס פליען אין הימל מיט ברעקלעך די שפּערלעך.
 אויטלעכן אורח באַגעגנט האַסטו מיט אַ שמויכל,
 דו אַבער האַסט ניט קיין היים אין ניו-יאָרקישן כּבל.
 אויך אויף דער הייליקער ערד האַסטו נאָך ניט קיין היכל,
 דאָרט וווּ דו ליגסט איז ניטאָ אויף דיין קבר קיין טאָול.
 איבער מיין קאַפּ הענגט אַ טלית — דיין ליכט-שיין און שאַטן,
 מיינע פאַרגאַסענע אויגן פון לייט צו פאַרשמעלן.
 וויפל עס קלאַגט אין מיר, איז מיר נאָך אַלץ ניט געראַטן
 אויסקלאַגן דייע צעבראַכענע הייליקע שוועלן.

דאָרט וווּ איך לעב, קען דער רויטער אינדיאַנישער זומער
 מיר נאָך פאַרבייטן דיין אַסיען-גאַלד, שטאַט מיין באַחנטע;
 וואָס אַבער זאָל מיר פאַרבייטן אין האַרבסטיקער שטומער
 איינזאַמקייט דייע יום-כיפורס פון האַרץ אויסגעוויינטע.
 ס'רוקט זיך מיין ווינטער און דעקט צו מיט שניי מיינע ברעמען,
 פראַסט נעמט מיך דורך ווי אַ בויס-שטאַם אַ נאַקעטן, הוילן.
 לויכט מיר, מיין מאור הגולה, ווי לאַנג איך קען נעמען
 גינגאַלד פון דייע געבליבענע גליקע קוילן.
 אלע מיר וועלן פאַרגיין ווען די זון וועט נאָך שיינען,
 גאַט איז די מעשה בראשית אָן אויפהער מחדש;
 גאַט אַליין ווייס נאָר, מיין הייליקע ווילנע, צי זיינען
 יורשים געבליבן וואָס זאָלן דיר נאַכזאָגן קדיש.

בְּחֻנֹתֶיךָ הַדְלָהּ הַסְכַּנֹת שְׁבַת בְּשֹׁפֶל.
בְּפְרוֹטֶתְךָ, לָהּ הַרְבִּית לַעֲמַל וְלִטְרַח, –
פֶת לְלוֹמֵד קִנְיָת, נֵר לְאִיר אֶפֶל,
כְּמוֹ צְפוֹר־דְרוֹר הַגּוֹשָׁאֵת פְּרוּרִים לְאַפְרוֹחַ.
הֵן פָּנֵי אוֹרַח הָיִית בְּחִיּוֹךְ מְקַדְמָת,
אִךְ בְּבָבֶל שָׁל נְיו־יֹרֵק אֵין מְקַלֵּט לָךְ וְבֵית.
אֵין כָּל צִיּוֹן עַל קְבֵרְךָ, אֲשֶׁר בּוֹ אֵת מוֹטְלֵת.
אֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ אֵף הִיא לָךְ כָּל יָד לֹא בְנֹתָה עוֹד.
עַל גְּלִגְלֹתֵי גִפְרֵשׁוֹ אוֹר טְלִית וְצִלְלֵיהָ,
שְׁנוּעָדוֹ לְהַסְתִּיר אֵת עֵינֵי הַדּוֹלְפָת.
כַּח לֹא יַעֲצֹר כָּל אֲשֶׁר בִּי מִתִּיפֹת
קֹדֶשׁ מִפְּלֵת סִפְיֶךָ לְבִכּוֹת בְּנֵהי סֶפֶד.

אִם בְּמַגְרֵי נִתֵּן קִיץ אָדָם אֲנִדְיָאֲנִי
לִי בְתַמּוּרָה, קְרִית־נֹעַם, לְזוֹהַר סְתוּיֶךָ, –
אִךְ מֵה־תַּמּוּרָה לִי נִתְּנָת עֵת אֱלֹם פְּקַדְנִי,
אֱלֹם וְבָדָד בְּדַמְעַ יָמֵי כְּפוּרֶיךָ.
חֶרֶף קָרֵב, עֲפַעֲפֵי תִכְסֶה לְבַנְתָּ שְׁלֵג.
קָר בִּי יַחֲדָר כְּבִנּוּעַ אֵילָן בְּשִׁלְכָת.
עִיר־מְאוּרֵי, לוֹ תֵאִירֵי לִי כָּל עוֹד נוֹטְלֵת
יְדֵי־יָמֵינִי מִזֶּהָב גַּחְלֵתֶךָ הַדּוֹעֵכָת.
יַחַד כְּלָנוּ נִגּוּעַ, אִךְ הַשֶּׁמֶשׁ תּוֹרַח עוֹד;
אֵל מַעֲשֵׂי בְרָאשִׁית מְחַדֵּשׁ וּמְצַמִּיחַ,
רַק הוּא יוֹדֵעַ, הוּא וְיִלְנֶה קְדוּשָׁה, אִם יִצְמַח עוֹד
דוֹר שָׁל יוֹרְשִׁים לָךְ "קְדִישׁ" עַל קְבֵרְךָ לְהַשְׁמִיעַ.

עלעגיע אויפן חזון-איש

אבי, אבי, ישראלס רייטוואַנגן און רייטער,
ער איז פאַרשוונדן אין אַ רייטוואַנגן פון שטראַלן.
נאָר אין די טרערן מיינע וועט ער ברענען ווייטער,
כאַטש ניט אויף מיר האָט ער געלאָזט זיין מאַנטל פאַלן.
איך האָב אַמאָל אויף זיינע הענט געגאַסן וואַסער,
און איצט פאַרגיס איך טרערן אויף זיין טויט אָן אויפהער.
דער העלזער האָט ניט געוואַרט אויף דעם מבשר,
ביז ער וועט אַנוואַנגן די גאולה מיט זיין שופּר;
געגליכן צו אַ פּויגל מיט געשפּאַנטע פּליגל,
וואָס טראַגט זיך נידעריק אַריבער ברייטע שטראַמען,
ביז אומגעריכט צעקרישלט זיך דער זילבער-שפּיגל
און פאַלט אַרונטער פון אַ באַרג-רים אין די תּהומען;
דערלאַנגט אַ שאַס דער פּויגל, ווי אַ פּייל פון בויגן,
אַריבער וואַסער-ווענט און אַפּגרונטן און פּעלדזן,
און שפּאַלט די וואַלקנס, ברייט די פּליגל אויסגעצויגן —
אַזוי האָט אויך מיין וועג-ווייזער, געבענטשט מיט העל זען,
פאַרויסגעזען דעם בראַך. איז ער אַוועק באַצייטנט
און אויפגעשטעלט די סוכת דוד הנופלת.
איך האָב געהערט זיין נאָמען קלינגען פון דער ווייטן,
ווי איינער הערט אין חלום געטלעכע קאַפּעליעס.

אַלְגִּיהַ עַל חֲזוֹן-אִישׁ

אָבִי, אָבִי, רֵכֵב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשִׂיו!
עָלָה בְּסַעְרָה, בְּלִהְכָּה זוֹהַרְתָּ.
אָבֵל בְּדַמְעוֹתַי תְּמִיד-תְּמִיד יִלְהֵב,
אִם כִּי לֹא לִי הַפִּיל, הַנְּחִיל אֶת הָאֲדָרְתָּ.
הָיוּ יָמִים וְעַל יַדָּיו יִצְקֵתִי מַיִם,
עֵתָה עָלַי מוֹתוֹ אֶצְקֵךְ אֵין-הֶרֶף דְּמַע,
מֵאֵין חֲכוֹת חוֹזָה עַד יֵרָא בְּעֵינַיִם
רַגְלֵי הַמַּבְשֵׁר, יִקְשֵׁב שׁוֹפֵר הַשְּׁמַע.
מְשׁוּל אֵלַי צְפוּר, שְׁעַל כָּנָף נִפְרָשֶׁת
נִשְׂאֵת בְּשִׁפְלָה עַל פְּנֵי אֲדוֹת הַכַּחַל,
עַד כִּי פוֹר יִתְפּוֹרֵר פְּתָאֵם רְאִי-הַכֶּסֶף,
וְהוּא מְצוּר רְמִים נוֹפֵל לְתַהוֹם הַנַּחַל;
וְהַצְּפוּר תְּטוּס קְדִימָה, חֵץ מְקַשֶּׁת,
מַעַל חוֹמוֹת הַמַּיִם וְתַהוֹמוֹת וְקָרַע,
וּבְכִנְפֵיהָ עֹז תִּבְקַע עֲבִים בַּחֲשֵׁר -
כֵּן חֲזוֹן-אִישׁ, חוֹנֵן בְּעֵין-חוֹזָה חוֹדְרֵת,
רָאָה מֵרֹאשׁ הַשֶּׁבֶר, הוּא בָּרַח בְּטָרֵם
בוֹא הַתְּמוּטָה, לְהִקִּים סִכַּת דָּוִד נוֹפֵלֶת.
שְׁמַעְתִּי מֵרְחוֹק שְׁמוֹ כְּצִלֵּיל הַקָּרָן,
כְּשִׁמְעַת בַּחלוֹם מְשִׁמֵי-מְרוֹם קַפְלֵיהָ.

איך ווייס, איך האָב מיין רבין אָנגעטאָן יסורים,
 ווייל איך האָב ניט געוואָלט אין הויז פון גאָט פאַרבלייבן.
 און ס'איז מיין שטראָף געווען אַ וואַלקנבראָך, אַ שטורעם,
 וואָס האָט מיך נע-זונד ווי שטויב גענומען טרייבן.
 וועלט-איין וועלט-אויס האָט מיך דער שטורעם אומגעטריבן
 און מיך צוריקגעבראַכט אין לאַנד פון מיינע קברים,
 אַז איך זאָל זען ווי פון מיין היימשטאַט איז געבליבן
 דער נאַמען ווילנע בלויז, געדרוקט אויף אַלטע ספרים.
 גהי ובכי ירושלים פון דער ליטע!
 איך האָב אַריינגעקוקט אין הויז פון צדיק-תמים,
 און מיינע זיבן יאָר, די יאָרן פון אַ שמיטה,
 אין זיין געצעלט פון אנשי-אמת און חכמים —
 האָב איך געוואָלט דערזען אַהינטער זיינע שויבן,
 וווּ אויך ביינאַכט האָט ווי די זון געשיינט זיין שמיכל;
 און וואָס איך האָב דערזען האָט אַפגעטויט מיין גלויבן,
 איך האָב דערזען אַ קרייז, אַ צלם אין דעם היכל.
 איך האָב געזען עס אויף דער וואַר און ניט אין חלום!
 זינט דעמאָלט ווייס איך: ווילנע איז אויף אייביק חרוב.
 מיין האַרץ פירט קריג מיט גאָט, איך ווייס ניט פון קיין שלום,
 ווייל גאָט איז אויך ניט פאַר אַ בית-המיקדש ערוב.

מיין רבי אָבער האָט אין גזר ניט ווידערשפעניקט
 און זיך גענומען פון דעם גזר דעם שווערסטן חלק:
 צו זיין פאַר יעדן בעל-יסורים אונטערטעניק,
 און בענטשן יעדן ווייטאַג, ער זאָל ווערן הייליק.
 די שטראַלן זיינען מיט דער זון ניט מער באַהאַפטן,
 ווי זיין געדאַנק האָט זיך באַהאַפטן מיט די הימלען.
 דאָך האָט דער עלנט פון דעם ערדישן באַשטראַפטן
 אים ניט געלאָזט ביינאַכט אויף זיין געלעגער דרימלען.

יְדַעְתִּי כִּי גִרְמָתִי לְרַבִּי רַב צַעַר,
כִּי לֹא אָבִיתִי הַשָּׂאֵר בְּבֵית אֱלוֹהִים,
הִיָּה מִשְׁבֵּר-עֵנָן עֲנֹשֵׁי וּפְרִיץ-סַעַר,
שֶׁדָּחַפְנִי כְּגִיר אֶבֶק לְפָרֶח.
מִקְצָה לְקִצָּה עוֹלָם הַסַּעַר נִשְׁאַנִּי.
עַד שִׁבְתִּי אֶל הָאָרֶץ שֶׁהִפֵּל בָּהּ קֶבֶר,
לְרֹאוֹת כִּי וַיִּלְנָא זֶו נוֹלְדֵתִי בַּה אָנִי
נִשְׂאֵר מִמֶּנָּה רַק הַשֵּׁם בְּשַׁעַר סִפְר.
נְהִי וּבְכִי מִירוּשָׁלַיִם שְׁבִלִיטָא!
הַצִּצְתִּי אֶל חֲדָר רַבִּי בְּעַד הַצְהָר
בְּשִׁבְעַת הַשָּׁנִים בְּמַחְצָתוֹ הֵייתִי,
שִׁרְתִּי לְפָנָיו, בְּשָׁנוֹת אָבִיב וְנֹעַר.
רְצִיתִי לְהִצִּיץ מֵאַחֲרֵי הַדְּלָת,
שֶׁם גַּם בְּלֵיל זָרַח שְׁחוּקוֹ בְּזֹהֵר-חֶרֶס;
אִךְ מִמְרָאָה עֵינַי אֲמוֹנֵתִי חֲדָלָה -
רְאִיתִי בַּהִיכָל אֶת צֶל צֶלֶב הַקָּרֶס.
רְאִיתִי בַּהֲקִיץ, לֹא בַחֲלוֹם הַלַּיִל!
מֵאֵז יְדַעְתִּי: וַיִּלְנָא לְעוֹלָם נִחְרָבָה.
לְבִי נִפְתַּל עִם אֵל מַחְרִיב יְרוּשָׁלַיִם,
שָׁגַם עַל מִקְדָּשׁוֹ יִרְדָּה יְדוֹ, לֹא שָׁבָה.

רַבִּי לֹא הִתְנַגַּד לְגֹזֵר וְלֹא מָרַד בּוֹ,
רַק מִן הַגֹּזֵר לְקַח לוֹ אֶת מִרְבֵּית הַכֶּבֶד;
לְהִיּוֹת נִכְנָע לְכָל סוּבֵל, גּוֹרֵל יִרַד בּוֹ,
וְכָל כָּאֵב בְּרֶךְ, וְלִהְפֹךְ לְקֹדֵשׁ.
קִרְנֵי-הָאוֹר בְּשִׁמְשׁ לֹא יוֹתֵר דְּבוּקוֹת הֵן
מִמָּה שֶׁרְעִיוֹנוֹ דְּבוּק בְּשִׁמֵי-שָׁמַיִם,
אֶת-עַל-פִּי-כֵן, סִבְלוֹ שֶׁל כָּל אֲרָצִי, כָּל קֶטֶן,
בְּלֵיל לוֹ לֹא הֵנִיחַ לְעַצְמוֹ עֵינָיִם.

איר פליטים פון די ברעגעס ביי דעם בוג און נארעוון,
 און איר אנטלאפענע פון גלות אין מאראקע!
 דער רבי איז געווען אין טרייסטן אייך אַ חרף,
 דער רבי איז געווען אין אייער נויט אַ בקי.
 יתומות פון דער ליטע און פון מדבר תימן!
 באוויינט זיין קבר אויף דער ערד פון זכרון-מאיר.
 דער רבי האָט געשיקט אייך בענטש-ליכט אין די היימען,
 דער רבי האָט באַדעקט אייך מיט אַ חופה-שלייער.
 אויך איך וועל וויינען ווי אַ יתום היים און ביטער,
 אַ קדיש-יתום אויסקלאַנגן נאָך מיינע יאָרן;
 מיין אומרו איז געוואַקסן ביז צו אַ געוויטער,
 און איך וואַלט אין געוויטער יעדן וועג פאַרלאָרן;
 האָב איך דערזען זיין מילכוועג איבער מיר פאַרבייגיין,
 און פון דער נאָענט זיבן יאָר האָב איך געזען אים!
 ער איז אויף מיר געשטאַנען הייליק אין זיין שווייגן,
 און מיט זיין שווייגן איינגעשטילט אין מיר דעם גיהנום.

איך האָב געזען אים שטיין פאַרדבקעט ביי זיין שטענדער,
 ווי ער וואַלט שטראַלנדיק ביים סיני-באַרג געשטאַנען,
 און אויך אין צוגעזאָגטן לאַנד פון אַלע לענדער
 האָט ער געזוכט דעם מדבר וווּ ס'איז גאַט פאַראַנען.
 און ווי דער תּשבי נאָך זיין שלאַכט מיט פרעמדע געטער
 איז אויפן כּרמל-באַרג צונויפגעדרייט געלעגן —
 (זיין שאַטן ליגט נאָך דאָרט, און אין זיין תּפילה בעט ער
 זיין אויסגעברענטע ערד זאָל זיין געבענטשט מיט רעגן) —
 אזוי איז אויך דער הוזה פון אַ ליטוויש שטעטל
 געלעגן קראַנק און אַרעם אויף אַ בעט פון אייזן;
 באלאַגערט האָבן הילף-באַדערפטיקע זיין בעטל
 און פאַרכטיק אים געבעטן, ער זאָל ווּנדער ווייזן.

פְּלִיטֵי חוֹפֵי הַבּוּג, פְּלִיטֵי חוֹפֵי הַנְּאָרֵב,
וְגַם אַתֶּם, פְּלִיטֵי גוֹלָה שְׁבַמְרוֹקוֹ,
רַבִּי הִיָּה חֲרִיף לְנַחֲמֶכֶם בְּצַעַר,
רַבִּי הִיָּה בְּקִי לְכָל שְׁבַמְצוֹק הוּא.
הִיתוּמוֹת מְלִיטָא וְתִימָן גַּם יַחַד,
בְּכִינָה עַל קְבֻרָו, וְכִרוֹן-מֵאִיר בְּכִינָה.
רַבִּי כֶּסֶה רֵאשֻׁכָן בְּהֵינוּמָה שֶׁל צַחַר,
רַבִּי שֶׁלַח הַבִּיטָה גֵר-שֶׁבֶת לְכִנָּה.
וְגַם אֲנִי אֶבְכֶּה בַחֵם וְאֶמְרָה,
קִדְשֵׁי-יְתוּם אֲגִידָה עַל שְׁנוֹתַי עֲבָרוּ.
חֲרִדַת גַּפְשִׁי גִדְלָה, לְסַעַר בֵּי גְבֻרָה,
וּבִסְעָרָה כְּמַעַט אֲבִדְתִּי כָּל דֶּרֶךְ -
וְאֵרָא שְׁבִיל-חֲלָבוֹ מִמַּעַל לִי כְּרָמוֹ
וּמְקֻרֹב רְאִיתִי שְׁנוֹת הַנֶּעַר שֶׁבַע.
הוּא מַעְלֵי עָמֵד בְּקִדְשָׁתוֹ אֶלְמָת,
וּבְאֶלְמוֹ הַשְּׁתִּיק בֵּי תַפְתּוֹ וְשִׁלְהֶבֶת.

עַם הָעַמּוּד רְאִיתִי בְּדַבְּקוֹת נֶצֶב הוּא.
כְּאֵלוֹ הוּא נֶצֶב בְּהֶר-סִינִי בְּעָשָׂן,
וְגַם בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה לֹא עוֹד שָׁלוֹ הוּא,
וַיִּבְקֶשׁ מִדְּבַר שְׂאֵל דַּת-אֵשׁ עוֹד יֵשׁ בּוֹ
וְכִנְיָא אַחַר שֶׁהוּא נִלְחַם בְּבַעַל
שָׁכַב בְּהֶר-כְּרֶמֶל וְהִתְכַּרְבֵּל בְּאַדְרָת.
(צֵלוֹ מוֹטֵל עוֹד שָׁם וְתַפְלָתוֹ עוֹד תַּעַל
כִּי אֶרֶץ חֲרֻבוֹנִים תִּהְיֶה הַיּוֹם מְמַטְרָת) -
כֵּן הַחֹזֶה הִזָּה מְלִיטָא, מַעֲיִרַת,
שָׁכַב חוּלָה וְדַל עַל בְּדֵל מְטָה שֶׁל פֶּלֶד;
עוֹלָם שְׁלָם עֲבַר-חֲלָף לְפָנֵי הָעָרֶשׁ,
בְּחִרְדָּה בְּקֶשׁ מְמוֹנָה גַם וּפְלָא.

זיין נאקעט בעמל — א מזבח, אן עקידה,
ווי ער איז מיט א גמרא אויפן הארץ געשלאָפן.
מיר זיינען אין איין וואַלד-שטיבל געשלאָפן ביידע,
ביז איך בין אין דער וועלט פון וואַלד-שטיבל אַנטלאָפן.
זיין נאקעט בעמל און דאָס לייב אויף דעם מזבח,
אין טלית און אין תפילין האָט ער אָנגעמאַן עס ;
זוי ווייט איך האָב ניט אין דער וועלט פאַרבלאָנדזשעט, גיי איך —
און וועל נאָך ווייטער גיין ! — ביים ליכט פון זיין רחמנות.
ער איז געווען פון זיין געבוירן-טאָג אַ מלאך,
וואָס האָט פאַרבאָרגן זיינע פליגל צווישן מענטשן,
און מיטן אָפשיין פון זיין גרויסער ליבשאַפט שטראַל איך,
כאַטש ער האָט ניט געוואַלט מיין וועג אין לעבן בענטשן.

ניו-יאָרק, 1954

עֲרִשׁוֹ הָעֶרְמָה – לְעִקְדָה מְדֻרָה הִיא,
 וְהוּא יֵשֵׁן בָּהּ עִם גְּמָרָא עַל לֵב שְׁטוּחַ.
 (בְּתוֹךְ בְּקִמָּה שֶׁל יַעַר אֵיךְ יִשְׁנֶה יַחַד,
 עַד כִּי אֵל הָעוֹלָם נִשְׂאֲתִי עִם הָרוּחַ!)
 עֲרִשׁוֹ הָעֶרְמָה – גּוֹפּוֹ עַל הַמְזוֹבַח,
 טְלִית וְגַם תְּפִלִּין עֲטֹרוּהוּ וְעֻטָּפוּ.
 כַּמָּה שְׁלֵא אֲרִתִּיק נְדוּד, עוֹדֵי פּוֹסֵעַ –
 וְעוֹד אֶפְסֵעַ תְּמִיד בְּאוֹר שֶׁל רַחֲמָיו הוּא,
 הוּא מְלַדָּה הִיָּה מְלֶאֶךְ מִן הַשָּׁמַיִם,
 אֵךְ אֵת כְּנָפָיו הִסְתִּיר מֵעֵין-אָדָם סוֹקֶרֶת.
 מִזֶּה־ר אֶהְבֵּתוּ נָפְלוּ עָלַי קַרְנַיִם,
 אִם כִּי הוּא לִי סָרַב לָתֵת בְּרִפְתַּת הַדְּרָךְ.

תרגום: שמשון מלצר

ניו־יורק, 1954 .

עמוד-האש

עמוד-האש, וואָס איז געבליבן ברענען נאָך מיין רבין,
דו ליכט-זייל, וואָס האָט אויפגעשיינט אין יוגנט פון מיין לעבן,
באשענק מיך אויך אין אַסיען מיטן אַפשיין פון דיין קדושה,
אַפילו אויב איך האָב דיין אַנגעזיכט באַדעקט מיט בושא.
איך זע דיך נאָך פאַרזונקען שטיין אין שמונה-עשרהם שטילע,
ווי דו וואָלסט נאָך ביז איצט פאַר מיר געבעטן אין דיין תפילה.
ניט לאַז מיין לעבן ליגן נאַקעט אויף אַ וויסטן באַדן,
אַפילו ווען ס'איז מיר אַליין מיין לעבן ניט קיין שאַדן.

פון בענקשאַפט גיי איך אויס בעת איך הייב זיך אָן דערמאַנען
ווי מיך האָט אויך באַגלייט אַ גינציקער עמוד-הענן —
דער וואָלקן וווּ מיין מאַמעס טרערן האָבן זיך געזאַמלט,
ווען זי האָט אויף מיין קאַפּ באַהאַרצטע תחינה-רייד געשטאַמלט.
דער וואָלקן-זייל האָט מיך באַשיצט פון שטיינער און פון פיילן,
און שיינ איז ער געווען — דער שענסטער צווישן מאַרמאַר-זיילן!
אַפילו ווען דער פייער-זייל האָט זיך פון מיר דערווייטערט,
האַט מיך דער וואָלקן צוגעדעקט מיט טרערן און געלייטערט.

אין אַנדערן עק וועלט, וווּ איך בין פון דעם טויט אַנטלאָפן,
דאַרט האָבן מיינע שכינה-זיילן ווידער זיך געטראָפן,
ווי דעמאַלט ווען דער רבי האָט געלאָזט מיין מאַמען רופן
און איר דערציילט: איר זון איז פון דער זונשיין בגילופין.
פאַרשטעלט האָט זיך אין פייגל זיין געשייטער יצר-הרע,
דער וואָלד האָט אים פאַרכישופט און פאַרפירט פון דער גמרא.
די וועלט איז אים אַ שטרויכלונג, און די ביכער — אַ נסיון,
און ווילד איז ער פון גלוסטונג אין די זומער-נעכט וואָס בלויזען.

עמוד-הָאֵשׁ

עמוד-הָאֵשׁ, בוֹעַר עוֹד אַחַר רַבִּי, מֵלֵא זִיו הוּא,
עמוד-הָאֹר זָרַח, חִמֵּי עֵת הָאֶבִּיבוֹ,
בְּרַכְנֵי גַם עֵתָהּ וְחֵן בְּזִיו קְדוֹשׁ אֵת
סְתוּי, אִף אִם הִרְבִּיתִי לָהּ כְּלֵמָה וּבִשְׁת.
עוֹד אֶרְאֶה וְצָב, בְּתַפְלֵתָהּ שְׁקֵעָתָה,
כְּאֵלֹו הַתְּפַלְלֵת לְמַעַנִי עַד עֵתָהּ.
אֵל-נָא תִסְגֵּר לְצַחִית גּוֹפִי שְׁמַעְרֻטֵל הוּא,
אִף אִם אֲנִי לֹא תִסְתִּי עַל חִמֵּי הַלְלוֹ.

לְבִי יִכְלֶה מִכֶּסֶף בַּעַת אֲזַכֵּר בְּרַע-לִי,
שָׁגַם עַמּוּד-עָנָן בֵּן-לוֹיָהּ הָיָה לִי -
עָנָן, שָׁבוּ הַדְּמַע הַחֵם נִקְוָה שֶׁל אִמָּא,
שָׁעָה מֵעַל רֵאשֵׁי מְלוֹת-תְּחִנָּה הַנְּעִימָה.
גּוֹנֵן עַמּוּד-עָנָן עָלַי מִחֵץ וְאֶבֶן,
בֵּין עַמּוּדֵי-הַשֵּׁשׁ יָפָה הָיָה, רַב-גִּנּוּן!
וְאִף בַּעַת רַחֵק עַמּוּד-הָאֵשׁ, זִנְחָנִי -
עַב הָעָנָן בְּדַמְעַ עֲטַף אֹו וְזָכְנִי.

בְּקִצָּה עוֹלָם רְחוּק, גְּמֻלְטִי שָׁם מְמוֹת,
הַעַמּוּדִים הַשְּׂנִיִּם הוֹפִיעוּ שׁוּב בְּצִוֹת.
כְּאֹו, בַּעַת רַבִּי הוֹזִיעִי, סִפֵּר לְאִמָּא:
זִיו-שְׁמֵשׁ שְׁכָרוֹן מְסֻךְ בִּלְבַב בְּנֵה פְּנִימָה.
לְבַשׁ דְּמוּת בְּגֵי-כְנָף יִצְרוּ הָרַע שֶׁל נַעַר,
מֵהַגְּמָרָא נִתְקַהוּ וְאִף כֶּשֶׁף הַיַּעַר.
מְכַשׁוּל לֹו הָעוֹלָם, כָּל סִפֵּר לֹו כְּחִיץ,
סוֹעֵר בּוֹ חֶשֶׁק-פְּרָא בְּכַחוּל לִילוֹת-הַקְּוִץ.

די מאמע האט געוויינט פארשעמט, דער רבי האט געצארנט.
בחינם האבן ביידע מיך געלערנט און געוואָרנט.
איך האָב געשטורעמט, ביז מיין יוגנט האָט זיך ראַש פאַרענדיקט,
און די באַשיצער מיינע קומען שוין צו מיר ניט שמענדיק.
דער וואַלקן-זייל האָט ביסלעכווייז זיך אויפגעהערט באַווייזן,
צו-אַלט בין איך, אַ מאַמע זאָל נאָך אויף מיין פּוס-טריט שפּרייזן,
צו-לאַנג האָב איך געבלאַנדזשעט און איר אַנגעטאַן יסורים,
דער ליכט-זייל אָבער ווייזט זיך נאָך און איך גיי נאָך אין שפּור אים.

עמוד-האַש! פאַרויסגייער אין מדבר פון מיין בלאַנקען!
ווייל איך האָב זיך מיט גאַר מיין כשרון און געמיט פאַרשאַנקען
צו אויסזינגען דאָס ליד פון אַרעמען און פּרומען ציבור —
דערלייז מיך פון דעם מדבר אין מיין האַרץ און פון מיין פיבער.
כאַטש איך האָב ניט דער תּורה אָפּגעגעבן מיינע כּוחות,
האַב איך פאַרריכט מיט גינגאַלד איר צעריסענעם פּרוכט.
איז העלף מיר אין דעם זכות וואָס איך בין דער מחיה-מתים
פון דינע מיטדאוונער אין די צעפאַלענע טליתים.

איך ווייס, איך וואַלט אַליין באַדאַרפט שוין זיין אַ מורה-דרך,
נאָר צו אַ וויסמן דור וואָס האָט קיין נאַכוואַקס ניט געהער איך.
צו-שפעט בין איך געקומען. אָבער איך האָב ניט פאַרשפּעטיקט
דעם טאַג פון גור, וואָס האָט אויך מיך מיט טרערן אַנגעזעטיקט.
דערצאַרנט, קראַנק פון בענקשאַפט, האָב איך ווידער אַנגעהויבן,
נאָר ניט מיט דיין הכּנעה, דיין בטחון און דיין גלויבן.
פון דיין געשמאַלט האָט אויסגעוויקלט זיך אַ זייל פון פייער,
און איך האָב האַסטיק אויסגעפלאַקערט ווי אַ פּולער שיייער.

ווען איך האָב דיך דערקענט, ביסמו געווען אין יאַרן יינגער
ווי איך בין איצט, דיין טרויעריקער תּלמיד און באַזינגער.
דערפאַר וואָס איך האָב זיך מיט איינמאַל יונג-זיין ניט באַגנוגנט,
קען איך זיך ניט אַרויסרייסן ביז איצטער פון מיין יוגנט.

בושה בכתה אז אמא. קצף עלי הרבי.
לשוא הורתני דעת, לשוא אף הוא התרה בי.
אני - סער סערתי עד נעורי חיש תמו,
ומגני השנים לא עוד אני לי קמו.
עמוד-ענן אט-אט חדל הוא להופיע,
אני בוגר מדי, שאם אחרי תפסיע,
יותר מדי הרביתי נסר לבה חלכה,
אף יש עמוד-האש יופע, אחריי אלכה.

עמוד-האש! חלוץ תעיותי בצחית!
כון שכל לבי הקדשתי להשית
שירת צבור הדל, נפשו פה משתוחתת -
פדני ממדבר לבי, מהקדחת.
לתורה, אמןם, פחי תת לא הסכנתי,
אף קרע הפרכת הן בזהב תקנתי.
הושע לי! מחיה-מתים הגני עתה:
מנין מתפלליה שטליתם רפטה.

אדע, מורה-הדרך כבר זמן אהיה גם אני,
אף דור כלו עקר, ללא-המשך, גדלני.
אתרתי בוא. אולם הספקתי, כי חכה לי
זה יום-הגור שדמע וממרורים שפע לי.
התחלתי שוב. זועם, חולה מהתגעגע,
אף בלי אמונתך ובטחונך שופע.
בקע עמוד-של-אש מתוך דמותך מבהקת,
אני - עד הם אכלתי בגרון הדולקת.

צעיר הרבה היית, בהתודעי אליך
מכפי שהגני היום, שירי יהלך.
על פי היות רק פעם צעיר לא די אמרתי -
לבלי לתרג לעד לנעורי הסגרתי.

ארצפגענידערט האבן שוין אויף מיר אזוי פיל שלאקסן,
דאך בין איך צו מיין גרויען עלטער אלץ נאך ניט דערוואקסן.
אפילו מיין פארשקלאפטע טריישאפט צו א טרוים אן אלטן,
האט מיך פארפירט צו אלטע זינד און אלטע שטראף-געשטאלטן.

אין לאנגע ווינטער-נעכט פון פאסנע, ארעמע שבתים,
האסטו אריינגערעדט אין מיר, א בחורל א יתום,
אז ווארהאפטליך און אמת איז אין לעבן בלויז די תורה,
נאר מיך האט ניט באגליקט דיין טויזנט-יאריקע מסורה.
האסטו, דער הייליקער, געלעבט אין עיגול פון דער ריינקייט,
און איך האב אין א טרוים געלעבט, אין שפיגל פון דער שיינקייט.
א ליכט-זייל איז געווארן פון דיין אויסגעשטראלטן עיגול,
און איך האב מינע הענט צעשניטן אין געפלאצטן שפיגל.

ווי איך האב יינגלווייז געבראכט אין שטוב א טויב אין בוזעם,
בין איך ארויס אין לעבן מיט באפליגלטע חרוזים.
איך האב געמיינט, אז דיכטער גליען ווי פרימארגן-פארבן;
איצט ווייס איך: דיכטער זינגען ווייל זיי שרעקן זיך פאר שטארבן.
איצט ווייס איך אויך, אז דו, דער וואלד-מתבודד און דער שווייגער,
האסט ניט געהאט מיין אומרו צו דער וועלט, מיין דארשט און נייגער,
ווייל דו ביסט פול געווען מיט פרייד אריבער דינע ברעגעס,
און ס'האט קיין טויט-שרעק ניט באטריבט אויך דינע לעצטע רגעס.

פארגעסן קען איך ניט דיין ווארט: „אלץ קויפט מען אויס מיט שווייגן“.
פארגעסן קען איך ניט דיין ארט: א שאטן אונטער צווייגן,
ווי דו, דיין ספר און דאס בייםל האבן אויסגעשוויגן
א ניגון — האט די וועלט נאך ניט געהערט אזא מין ניגון!
א טיפע אָזערע אין בערג געווען איז דיין געוויסן,
האסטו געקענט זיך אין דיין אייגענעם געדאנק פארשליסן,
און אין דער פולקייט פון דיין הארץ, אין פרישקייט פון דיין צניעות,
האסטו געלעבט אין זיך מיט שמענדיק האלב-פארמאכטע וועגס.

סופות רבות כל-כף חזה חזתה העין,
ובכל זאת לא בגרתי לשיבתי עדן.
אף אמן זה שלי, לחלום ישן שעבד הוא,
לחטא ישן גררני ולדמיות אבדו.

בלילות-של-חרף ושבחות-של-עני
דברך רועף קשבתי, בחור יתום פמוני:
שהתורה בלבד אמת היא. נבוכותי,
כי לא שבתה לבי מסרת בת-דורות היא.
חייט, הקדוש, בעגול של זך בלי-דפי,
ואני בתוך תלום, בתוך מראה של יפי.
עמוד-של-אור הפציע, מעגולה זרח הוא,
אני - את כפותי שבריי מראה חתכו.

כהביאי הביתה יונה, ואני עוד ילד,
עם חרוני כנפוי יצאתי נוד בחלד.
דמיתי: פיתנים נפשם זריחה לזהבת,
עכשו אדע: שרים הם, כי פוחדים ממות.
ועוד אדע: אתה, שתקן, בודד-של-יער,
חסרת צמאוני, הסקרנות, הסער.
כֵּן שַׁעַד גְּדוֹת מְלֵא הָיִית נַחַת,
אף גסיסתה המות לא העכיר בפחד.

דברך אזור: שתיקה על כל היא מכפרת.
ומקומה אזור: בצל ענפי צמרת.
אתה שם, ספרך והאילן בצות
שתקתם נגון כמוהו, תבל אינה קושבת.
לברכה רוגעת שבין הרים נמשלת,
על כן בשרעפיה מגוס למצא השפלת.
ובלב מלא עד תם ובצניעות הקסימה
עוצם שמורות עיניך קשוב היית פנימה.

דיין תלמיד אַבער גייט אַרום מיט הונגעריקע אויגן.
אַ האַלבע וועלט האָב איך שוין אין מיין בליק אַריינגעזויגן!
אַזוי פיל לאַמפּן-ליכט פון שטעט, דאָס בלוי און גרין פון ימען,
דאָס גאַלד פון זונשוין איבער שניי-בערג, בראַנדז פון ביימער-שטאַמען,
נאָר פאַלן מיד אַרונטער מיינע ברענענדיקע וויעס,
פאַרלעשן גלייך זיך אַלע מיינע ליכטיקע נסיעות.
און בלויז דיין שמייכל — דיין גר-תמיד — לויכט מיר היימיש-אייגן,
בעת איך מוז זיך אין אַ וועלט אַ פרעמדער שלאָפן לייגן.

ווען איך האָב דיך פאַרלאָזט, ביסטו געבליבן מיין סניגור,
און נאַכגעזאָגט אַ שבח מיר מיט אַ משל אויף דיין שטייגער,
אַז וואָס איך זאָל ניט מאַן, איז מיין איך ערלעך אַז איך מוז עס,
כאַטש אַפּטמאַל קוש איך אַ פאַרפרומטער — פּסולע מזוזות.
דער מענטש, האָסטו געזאָגט, איז אַפּטמאַל זינדיקן אַ בעלז,
ווייל ער, דער כלומרשט שטאַלצער מענטש, איז שטאַרק ביי זיך געפאַלן.
נאָר יענעם גראַד, וואָס פאַלט אויפּסניי אין זעלבן שטיין און שמרויכל,
באַדאַרף מען מוחל זיין, ווייל ער איז זיך אַליין ניט מוחל.

אַזוי האָסטו גערעדט פון מיר, דעם מורד צווישן לערנער.
ס'איז וואָר. לאיבוד זיינען ניט געגאַנגען דייע קערנער.
דערקענט האָב איך דעם אמת, כאַטש מיט דריי יאַרצענדלינג שפּעטער,
אַז יענער וואָס האָט איין גאַט נאָר, האָט מער ווי הונדערט געטער.
פאַרמשפּט האָב איך זיך אַליין אויף ענגע דלד אמות,
ווייל איך זיך אַלץ נאָך אויף אַ שוועל מיט יידישלעכע מאַמעס,
ווייל מיין געמיט לעבט אַלץ נאָך אין געצעלט פון שם ועבר,
און פון דער ווייטן, רבי, צי איך אויס זיך אויף דיין קבר.

ניר-יאָרק, 1961

אף תלמידך נודד-לו, רָעַב לוֹ בְּעֵינַיִם,
וּכְבָּר מַחְצִית עוֹלָם סָפְגוּ הַעַפְעָפִים.
אוֹרוֹת עָרִים רְבוֹת וּכְחוֹל יָמִים וּפְלִג,
וְחוּם גִּזְעֵי עֲצִים, זֶה־ב־שֶׁמֶשׁ עַל הַר־שֶׁלֶג.
אוֹלָם, עַת שְׁמוֹרוֹתֵי הַבוֹעֲרוֹת תִּצְנַחְנָה,
מִיָּד כָּל הַתְּמוּנוֹת שֶׁל נְדוּדֵי תַחֲשֻׁכָּה.
וְרַק חַיִּוּף שֶׁלֶךָ כְּנֶר־תְּמִיד יִבְעַר לִי,
בְּעַת אֲשַׁכֵּב לְשַׁנַּת בְּתוֹךְ עוֹלָם כֹּה זָר לִי.

בְּנִטְשֵׁי אוֹתָךְ, לִי סִנְגוֹר נִשְׁאַרְתָּ
וְשִׁבַח, אֵף מְשָׁל, בְּעִקְבוֹתַי הַפְּטֻרְתָּ.
שֶׁכֵּל שְׂאֵעָשָׂה, נִפְשֵׁי אֵף תָּם יוֹדַעַת,
אֵף אִם מְזוּזוֹת פְּסוּלוֹת אֲשַׁק עֵתִים בְּלֶהֱט.
הָאָדָם, אֲמַרְתָּ, הוּא שֶׁשׁ לְחֻטָּא, מְדוּחַ,
הוּא, גַּא לְכְאוֹרָה, אֵינֹו כִּי אִם שְׁפַל־רוּחַ.
אֵף דּוֹקָא לְמוֹעֵד, שֶׁמִּחְדָּשׁ כּוֹשֵׁל הוּא,
צָרִיךְ לְמַחֵל, שֶׁכֵּן לְעֲצֻמוֹ אֵינֹו מוֹחֵל הוּא.

דְּבַרְתָּ כִּף עָלֵי - מוֹרֵד, קִרַע הַקָּרַע.
נְכוּן, כִּי לֹא לְרִיק זְרַעְתָּ אֶת הַזֶּרַע.
הַבְּנָתִי בְּאַחוֹר שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעֲלָה:
עֲשִׂיר, לוֹ אֵל אֶחָד, מְזֵה אֱלִים מֵאָה לוֹ.
לְתַחוּם מַה־צָר אֲזוֹ דְּנָתִי עֲצָמִי וְאַרְשְׁתִּיהוּ,
סָפֵן שֶׁל אֲמָהוֹת יְהוּדִיּוֹת סָפִי הוּא.
בְּאֵהֱל־שָׁם־וְעֵבֵר רוּחִי עוֹדוֹ בּוֹטַח,
עַל קִבְרְךָ, רַבִּי, מֵרַחֵק אֲשַׁמְשַׁח.

א קבר אין בני-ברק

בשנת תשכ"ג, אין ערב שבת-שוכת, פרייטיק, און איך בין אין בני-ברק ביי דער מצבה פון מיין רבין, וואָס האָט פאַרפלאַנצט אין מיר זיין פרוכט נאָך איידער ס'האַבן אויסגעצייטיקט פאַרווערטע פרוכטן אויפן עץ-הדעת פון מיין לעבן. און זוניק-שמיל און טרוקן-היים איז אויפן ליידיקן בית-עלמין, קיין שום בן-אדם ניט, קיין אַמעס ניט, קיין שאַטן, און אויף די קברים גרינען ניט קיין קוסטעס און קיין פאַלמען, מצבות בלויז, און קאַלך און זאַמד אין זונגלי אויסגעזאַטן. אַ בית-הקברות, ווי דער מענטש וואָס שטעלט זיך פאַרן שופט עליון — נאַקעט, און שטרענג ווי אויסגעשטעלטע דינים — אויסגעשטעלטע שורות שטיינער, און איך, וואָס האָב מיין מזל ווי אַ קראַ אַליין זיך אויסגעקראַקעט, געפיין זיך אויפן פוסטן בית-הקברות, איך אַליין נאַר. די ליפן מיינע צוגעקלעפט צום רבינס אויסגעקריצטן נאַמען, אַט ווי די יאַשמשערקעס, די צוגעקלעפטע צו די ווענט פון מויער, וווּ מען איז די בר-מיננס מטהר, און דורכן שטיין און פון דער גרוב און ביז די טיפסטע תהומען דערהער איך ווי מיין רבי בעט פאַר מיר, איך פיל זיין טרויער און נאָך ברענט אין מיין געביין זיין פייער.

איך בין געקומען אויפן קבר אָן אַ ליכט און אָן אַ סידור, נאַר אויף זיין שטיין ליגט צוגעגרייט אַ תהילים אַ צעפליקטער, אַז איך זאַל בעטן פון דעם תהילים — ניט פון מיינע תאוהדיקע לידער — די תפילה פון אַ יידן אין דעם גאַז-קאַמער אַ ניט-דערשטיקטער.

קָרַב בְּבֵי-בְרַק

בְּעָרֵב שֶׁבֶת שׁוֹבָה שְׁנַת תְּשֻׁבָה בְּדַחֲלִי
אֶל בֵּית קְבָרוֹת בְּנֵי-בְרַק לְפָקֵד שֵׁם אֶת רַבִּי יִצְחָא.
הֵן הוּא נֹטֵעַ בֵּי אֶת פְּרִיּוֹ בְּטָרָם יִגְמְלוּ-יִבְשִׁילוּ
פְרוֹת הַחֹטָא בְּעֵץ הַדַּעַת שְׁבַתִּי מִצְאָתִי.
שׁוֹמֵם-דּוֹמָם בֵּית הַקְּבָרוֹת, בְּלִהְבוֹת חֲמָה וְצַחֲיִת.
אֵין בְּן אָדָם בּוֹ, אֵין בּוֹ צֶל, אֶף גִּשְׁם אֵין.
אֵין דְּקַל שִׁיּוּרִיק עַל הַקְּבָרִים וְאֵין כָּל שִׁיחַ.
רַק מִצְבוֹת, וְשִׁיר וְחֹל בְּלֵהֵט צְהָרִים.
עִירוֹם בֵּית הַקְּבָרוֹת כְּבֵן-אָדָם לְפָנָי קוֹנֹ, שׁוֹפֵט גְבוּהַ.
כְּחֹמֶר הַמְּצוֹת וְהַדְּיָנִים חֲמַרְת אֲבֵי מִצְבָּת.
וּפְהָ אֲנִי, עוֹרֵב עָרֵב לְבוֹ לֹ גוֹרְלוֹ לְקַבְּעַ,
בְּדָד אֲנִי נֹצֵב בְּשִׁמְמַת חֲצַר הַמְּוֹת.
אֶל שֵׁם רַבִּי שְׁנַחֲרַת פֹּה נִצְמְדוּ שְׁפָתִי, נִדְּבָקוּ,
כְּלִטְאָה זֹה הַדְּבָקָה בְּכָל גּוּפָה וְהַנְּצַמְדַת
אֶל קִיר בֵּית הַטְּהָרָה בְּרִטְט.
מִתּוֹךְ הָאָבֶן וְהַבּוֹר עַד לְתַהוֹמוֹת עֶמְקוֹ
אֲשַׁמַּע תְּפִלַּת רַבִּי לְמַעְנֵי; עֲצָבוּ יוֹקֵד עוֹד
בִּי, אֲשׁוּ בְּעֲצָמוֹתַי לֹוְהֻטָּת.

לֵאל סְדוֹר תְּפִלָּה וְלֵאל גֵּר פֹּה עַל קְבָרוֹ וְצַבְתִּי;
אֶף עַל אֲבָנֵי צִפָּה לִי סִפְר תְּהִלִּים קְרוּעַ,
לְמַעַן מִתּוֹכוֹ – וְלֵאל מִתּוֹךְ שִׁירֵי תְּשׁוּקָה אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי –
אֲשֶׁא תְּפִלָּה שֶׁל יְהוּדִי, אֲדִי תֹא-גוֹ לֹא תִנְקוּהוּ.

און אין אַ בלעכן קעסטל ברענט אַ ליכט וואָס עמעצער האָט אָנגעצונדן,
און נאָר אַ ליכט, אָן אָפּגעטריפטע און פון ווינט פאַרלאָשן,
דערוואַרט מיין אָנצינדן, דאָס ליכט זאָל ברענען — ניט מיט סס
פון מיינע ווונדן.

און לאַנג בין איך געשטאַנען אָן באַוועגונג, מיט אָן אָפּגענומען לשון,
און ס'זיינען דורכן שטיין אַראָפּגעזונקען מיינע ניט-אַרויסגעשעפטשעמע תּחנונים,
און איך האָב דורכן שטיין געטרונקען פון מיין רבינס קוועלנדיקן ברונעם,
ווייל אויך זיין קבר קוועלט נאָך ווי אַ ברונעם אַ ניט-אויסגעשעפטער,
ווי דעמאָלט ווען ער האָט אויף מיר, אַ יתום, זיך דערבאַרעמט,
און שבתדיק באַשטראַלט מיין יונגע וועלט די וואַכעדיק-פאַרגרוימע.
און לאַנג האָב איך געשטומט צו זיין מצבה-שטיין אַ צוגעקלעפטער,
געגליכן צו די יאַשטשערקעס וואָס האָבן זיך אין זון געוואַרעמט,
פאַרקלאַמערט אין די ווענט פון שטיבל וווּ מען וואַשט די טויטע.

און וואָס איך האָב געבעטן אין מיין תּפילה, וועל איך ניט דערציילן,
ווייל איך בין שוין גענוג מיין שטומעניש מיט רייד מחלל.
גענוג איז מיר אַז איך ווייס ווי איך בין פאַרדרייט אין בלינדע היילן,
און ווער עס זיצט אין מיר אַפילו ווען איך בין מתפלל.
דערנאָך בין איך אַוועק און פון בני-ברק אַרויסגעשלייכט זיך זייטיק,
איך זאָל ניט טרעפן מיינע יוגנט-פּריינד, מיין רבינס נאַכגייער אין וועג
אין פרומען;

בשנת תשכ"ג, אין ערב שבת-שובה, פרייטיק,
בין איך אַוועק און די מצבה אין מיין האַרצן מיטגענומען.

בתוך פחית דלה נוגה גר-איש אלמוני, הוא העלהו -
וגר אחר, אשר דמע עדי כבה ברוח,
צופה אלי כי אדליקהו, וכי לא מדם פצעי יגה הוא.
ללא דבר שם נשתהיתי ארכות. עמדתי בלי נוע,
ותחנני ללא הגות ורחש במצבת אבן זו שקעו, נבלעו.
לעמתם מבאר רבי שופעת שפתותי ינקו, גמעו,
שכן אף מצבתו לבאר שופעת בעיני נחשבת,
כמו ביום ראה את יתמותי - משך לי חסד,
ואור שבת זרע על נעורי שחללו-קפדו.
זמן רב עמדתי דומם דבק באבן המצבת
כלטאות שהתפנקו באור השמש המנוצצת
ושלקיר הבית לרחיצת המת נצמדו.

אולם אשר בתפלתי בקשתי לא אבה הביע:
דיני, רב לי! בדברים אלמי לא אחללה.
ידעתי, בין סירים סבוכים תועה אני, ואין מושיע.
ידעתי את הדר בי אף עת אתפללה.
יצאתי את בני ברק בדרך עלומה שלא הלכו בה,
כי את רעי מזער, נאמני נתיב מורי-רבי לפגש מאנתי.
אכן, בשנת תשכ"ג בערב שבת-שובה
יצאתי את בני ברק - ובלבי המצבה טמנתי.

הוי אריאל

הוי אריאל, גאר מיין נאקעטקייט וויל איך פאר דיר אנטבלויזן,
אנשרייבן וויל איך צו דיר א ליד אויף פארמעט מיט א שרייב-טינט סופריש-
גאלעש.

הוי אריאל, אין די תפוצות זיין איך אויפן מזרח אין די קלויזן,
גאר אין דיין בית-מדרש איז פאר מיר א זכיה שטיין אין פאליש.

זיידענע ישיבה-לייט, מיט שנור-בערד און אין ווייכע קאפעליושן,
שטראלן מיט אזעלכע אויגן ווי נביאים ביים חזיון.
נאך כל-נדרי שמופן זיי זיך פרום די ספר-תורה קושן,
בלויז א מאמען קושט מען מיט אזוי פיל ליכשאפט און פארטרויען.

וויללערנער אין שמאט פון פייערדיקן לייב אויף דעם מזבח,
ווער פון אייך געדענקט נאך קאוונע, ווו דער נייעמאן-טייך באגעגנט די ווילנע?
ס'איז יום-כיפור און פארוויקלט אין א גרויסן מלית שטיי איך,
גאר דאס הארץ בלייבט הויל און נאקעט און דער ווייטאג רייסט נאך קריעה.

איך געדענק סלאבאדקע ווי זי האט גערוישט אויף צוויי צעטיילטע שטראמען.
איינער איז אוועק קיין חברון. איך געדענק אויך דעם פארוויינטן ציבור
אין די ווילנער קלויזן נאך די חברונער פאגראמען.
הוי אריאל, צו פיל כוואליעס זיינען מיין געדעכעניש אריבער.

איך וועל אייך, בני-תורה, ניט ארויסרייסן פון דביקות און ניט פרעגן :
ווער פון אייך געווען איז אין סלאבאדקע נאך איר לעצטער נעילה?
איך בין דארט געווען! און איך בין דארט ביו איצט אויף אלע מיינע וועגן!
פון סלאבאדקע איז געבליבן בלויז דער ניגון פון איר תפילה.

הוי אַריאל

כל מערמי, הוי אַריאל, הנה לך תשפתי.
שיר אכתב לך על קלף בדיו-סופרים, בדיו של-עפץ אכתבנו.
בתפוצות בבתי-כנסת, אַריאל, בין נכבדים ישבתי,
אך עלי פתחך להסתופף אין זכות גדולה ממנה.

אברכי המשי המשפמים והחובשים מגבעת,
כעניי חוזים לעת חזון כן עיניהם יברקו.
עם תם "כל נדרי" לספר התורה ישקו בלהט.
רק לאם באהבה בת-אמן שכוז ישקו.

עלויים בקרת אַריאל האש על המזבח,
מי מקם זוכר את לבנה, שם הנימן מקדם פני הויליה?
יום-כפור היום! עטוף-טלית אני תפלה שוטח;
אך הלב - ערום-עריה, הכאב זועק וקינתו ישמיע.

אזכרה סלבדקה גועשה על שני נהרותיה.
האחד פנה חברונה. עם בני וילנא בתפלה ובדמע
על טבוחי חברון - אזכר - בוכה ומשוע.
זכרוני, הו אַריאל, הציפו נתשולים, אין ספור להמה.

לא אשבית את דבקותכם, לומדים, לא אשאלכם, מי הידע
קץ סלבדקה אחרי הנעילה האחרונה בה.
שם הייתי! שם תמיד אני בכל מקום בו אקלע.
זו סלבדקה - מנוגנת תפלתה בלבד נותרה בה.

אלע טייכן גייען צו דעם ים, ווי ס'זאגט זיך אין קהלת.
שטורעמדיק די טייכן גייען, פריידיקע די כוואליעס זידן.
נאָט האָט אין אַריאל אויפגעשטעלט די סוכת דוד הנופלת,
אַבער איך דערהער קאפעליעס וויינען אין אַ וועלט אַ ליידיקער אַן יידן.

ווען איך שוין פון נחת, אַ פאַרקוקטער אויף די אויפגעשפראַצטע לערנער,
ווערט נאָך גרעסער מיין אכילות אויף סלאַבאָדקע און אויף ראָדון.
וויפל שטרעקעס וואָלד און וויפל שטחים מיט פאַרווייטע קערנער,
וויפל דורות זיינען עס אוועקגעגאַנגען לאַכדון, לאַכדון.

בראַצלאָווער — „די טויטע חסידים“ — פלעגן שרייען: יידן, זייט זיך ניט מייאש!
נאָך ביז איצטער הער איך שרייען זיי דורך קויםענס אויסגעקילטע.
טויטע לאָזן מיך ניט דאוונען. הוי אַריאל, זיי מיך ניט מבויש,
לאַז מיך שטיין מיט אַלעמען אַ שמונה-עשרה אַ פאַרשטילטע.

אין אַריאל וואַקסט אַ יונגוואָלד פון אַ נייעם דור פאַרפרומטע לערנער,
שטיי איך צווישן זיי — אַן אַלטע יאָדלע, טרויעריק, מיט חשכות אַפגעגאַסן,
פול מיט ליבשאַפט און מיט אַפשיי, פול מיט אויגן און געהער נאָר,
ווי אַ ייד פון דאַרף ווען ער פלעגט קומען אין ישיבה נאָך אַ חתן.

כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לָיִם – הֵן כֹּה אָמַר קְהֵלֶת.
בְּרַנְנָה נְלִים יִרְתְּחוּ, בְּסַעֲרָה זָרְמִים יִנְהָרוּ.
אֵל בְּאֲרִיאֵל הַקִּים סִכַּת דָּוִד הַמְּלֶךְ הַנוֹפֵלֶת,
אֲךָ בְּכִי מִקְהֵלוֹת בּוֹקֵעַ מֵעוֹלָם, מִמֶּנּוּ יְהוּדִים נִעְדְּרוּ.

עַת אֶקְרַן מִנְחַת לְמַרְאֵה הַמִּתְמִידִים, פֹּה הַתְּעוֹדְדוּ, –
קִץ סֶלֶבְדָקָה וְקִץ רֹדִין בְּלִבֵּי יַגְבִּירוּ אֲבֵל.
מָה רַבִּים הֵם הַשְּׁטָתִים שְׁנוֹרְעוּ וְשֹׁשְׁדָדוּ,
מָה רַבִּים הֵם הַדּוֹרוֹת, אֲשֶׁר כָּלוּ לְרִיק, אֲשֶׁר אָבְדוּ לְהֶבֶל.

“חֲסִידִים מֵתִים” שֶׁל בְּרַצְלַב זַעֲקוּ: הוּא יְהוּדִים, אֵל תְּתִיאֲשׁוּ!
עַד הַיּוֹם מִמְשַׁרְפוֹת שְׁצַנְנוּ קוֹלָם אֲשַׁמְעָה.
תְּפִלְתֵי מֵתִים יִחְסְמוּ. אֲרִיאֵל, הוּא אֵל נָא אֶתְבוֹשְׁשָׁה,
בְּלִחִישַׁת שְׁמִנָּה – עֲשֵׂרָה עִם כָּל הָעָם – תֵּן לִי, אֶכְרַעָה.

יַעַר רַעֲנָן שֶׁל דוֹר לִזְמַדִּים יִרְא בְּאֲרִיאֵל הַפְּרִיחַ.
בִּינֵיהֶם עוֹמֵד אֲנִי – אֵלֶּה אֶפּוֹפֶת אֶפֶל וּבְאֶבְלָה גּוֹנַחַת –
וּבְלִבֵּי חֲפָה וִיקָר לָהֶם. עֵינַי אֲזוּן, אֲשַׁבִּיעַ,
כִּי־הוּדִי בֶן כָּפָר הֵבֵא לִישִׁיבָה חֲתָן לְבַת לְקַחַת.

הקפות אין כפר חב"ד

חב"דניקעס מאַנצן אין שמיני-עצרת.
יגיעי כפים, די אַרבל פאַרקאַשערט,
און סאַכרעס מיט אויגן פון בלויען כנרת,
און קרעמער וואָס האָבן די הערצער געכשרט —
פאַרוואַרפן די קעפּ און פאַרהייבן די פּאַלעס
און מאַנצן; חב"ד איז ניט בודק די ציצית.
אַ פּשוטה אַ ייד וואָס לאַזט איבער דעם גלות,
איז פּאַלן אַוודאי אַוועק די מחיצות.
ווער רעדט נאָך געראַטעוועטע האַלעוועשקעס
פון פּלאַס אין טרעבלינקע און יוצאי-עקזאָדוס;
הגם זיי פאַרקריכן אויף זייטיקע סטעזשקעס
און פּראַווען דעם סדר מיט נייע הגדות;
קיין חילוק ניט! ווער ס'איז אַרויס פון דעם פייער
און זאָגט, אַז ער האָט אין דער תּורה אַ חלק —
זיין יידישקייט איז אַ גוואַלד, אין לשער!
און וווּ ער פאַרקריכט ניט — זיין ניצוץ איז הייליק.

1976
67

הקפות בכפר חב"ד

רוקדים בני-חב"ד בליל שמיני עֶצְרַת.
בהם אֲנָשֵׁי-יָעַע, שְׁרֹלֵהם הַפְּשִׁילוּ,
בהם "צַבָּרִים", עֵינֵיהֶם – תְּכַל-כְּנֹרֶת.
בהם חֲנוּנִים, לְבוֹתָם הֵם הַכְּשִׁירוּ; –
כָּל אֵל רֹאשׁ יְרִימוּ, יְנִיפוּ שׁוּלָיִם.
עֲדַת-בְּנֵי-חַב"ד צִיּוֹת לֹא בּוֹדְקֵת.
וְאִם פְּלִיט-גּוֹלָה הוּא כָּשֶׁר הוּא כְּפָלִים,
נוֹפְלוֹת הַמְּחַצּוֹת, הַזְּרוֹת מְסַתְּלֶקֶת.
מִכָּל שֶׁכֶן אִם מְטַרְבְּלִינְקָה הַגִּיעוּ
כְּאוֹד הַמְּצַל בְּאַכְסוּדוֹס עַד הֵנָּה, –
אֲפִילוּ סְטוּ וְנִתְיַבְּם צְדָדֵי הוּא
וְסֹדֶר פְּסָחָם לֹא יִדְמָה לְסֹדְרָנוּ. –
דִּין לֹא נִמְצָא. אִישׁ לְבָרַח הַצְּלִיחַ
וְקָם וְהִכְרִיז, כִּי לוֹ חֶלֶק עִמּוֹ, –
עַז יְהִדּוּתוֹ מִי יִתֵּן, מִי יִשִּׁיחַ?
וְאֵף כִּי סָטָה – נִיצוּצוֹ נֶאֱמָן הוּא.

אז חסידים צעטאנצן זיך, איז ניט קיין ווינדער.
אין טאנץ אבער זאלן אריין גענעראלן,
און אלע אינאיינעם און קיינער באזונדער,
און פנימער זאלן פארדבקעטע שטראלן —
דאס קען נאר געשען אין לויבאוויטשער ישוב
אין ארץ-ישראל ביים גיין מיט הקפות;
און ס'גיבן זיך הערצער ווי בלעטער א מיט-אויף
ביי שרידים פון אלערליי וועלט-קאטאסטראפעס.
און שטארקער פון אלעמען האפקעט א חסיד,
ער האט שוין אריבערגעטאנצט אלע דאגות,
מען האט זיין אמונה ניט אונטערגעקאסעט
צוועלף יאר נאכאנאנד אין די רוסישע טייגעס.
א קידוש-השם איז ביי אים אויך דער ריקוד,
ער שפרינגט מיט התלהבות, מיט לייב און מיט לעבן,
ווי דעמאלט ווען ס'האבן אים שטיוול געבריקעט,
און ער האט געגלייבט אין דער ברכה פון רבין.

חב"דניקעס ליארמען: ברוכים הכאים!
אריין איז א חברה קיבוצניקעס פרייע.
א מענטש אז ער גלייבט ניט, איז אוי ואבוי אים!
א ייד אבער גלייבט אין דעם שם פון הויה.
צו גאסט קומען אויך די פארטריקנטע פקידים,
וואס מעסטן א ווארט ווי דעם טויטן די קרקע;
נאר יעדער וואס קומט צו לויבאוויטשער חסידים,
צעווארעמט זיך גלייך ווי פון שנעפסעלעך שטארקע.
א מחנה סאלדאטן אריין זיינען פריילעך,
מיט יידישן חייל איז גוט צו פארברענגען,
זיי דינען אין מיקדש און גאט איז דער מלך!
און ארט איז נאך דא אין בית-מדרש דעם ענגן
פאר יידן פון לאנד ווי געקיניגט האט כורש,
און אויך פאר די תימנער יידן די זיסע,
וואס האבן געהיט זייער יידישן שורש
אין מדבר פארשפארט, אין א זאמדיקער תפיסה.

רְקוּד חֲסִידִים – אֵין חֲדוּשׁ כָּאן וּפְלֵא.
 אַף שְׁאֵלִיפִים בְּרְקוּד יִשְׁתַּלְּבוּ;
 וְלֹא בְּנִפְרָד אֶלָּא אֵלֶּה וְאֵלֶּה,
 וְשִׁבְדֵּבְקוֹת פְּנֵי כָלֶם יִשְׁתַּלְּהֵבוּ, –
 גַּם זֶה רַק יִשׁוּב בְּנֵי לְבַבֵּינִי יוֹדֵעַ,
 זֶה כֶּפֶר בְּנֵי-חֲבֵד בְּלֵיל שְׁמִינֵי עֲצָרָת.
 בְּלֵב הַטְּרִידִים מְשׁוּאַה וְאִימִיָּה –
 דּוֹמָה – מְגֵלַת יְסוּרִים מִתְּנַעֲרָת.
 אַחַד הַרְקוּדִים אֶל הַשֵּׁיא כָּבֵר הַגִּיעַ,
 נִצַּח בְּרְקוּד אֶת הַכָּאב וְהַבְּדָד.
 גְּלוּת בַּת יוֹד בֵּית שְׁנוֹת סְבִיר לֹא הִכְרִיעָה
 אֶת אֲמוֹנָתוֹ הַעֲזוּה, הַיּוֹקְדָת.
 אַף זֶה הַרְקוּד הוּא קְדוּשׁ שֵׁם-שְׁמַיִם.
 וְלִהְבֵּה הוּא רוֹקֵד וְיוֹקֵד וְרוֹתֵת.
 יִזְכֹּר: בּוֹעֲטִים בּוֹ בְּבוֹז מְגַפִּים,
 אַף הוּא בְּבִרְכַת הָאֲדָמוֹר הוּא בּוֹטַח.

“בְּרוּכִים הַבָּאִים!” בְּנֵי חֲבֵד קָהָ יִרְיעוּ.
 חֲבֵרֵי-קְבוּצִים חֲלוּנִים? בּוֹאוּ-בּוֹאוּ!
 אָדָם לֹא אֵל – מֶה עָלוּב וְעֵנִי הוּא,
 אוֹלָם יְהוּדִי – מְאָמִין בִּיסוּדוֹ הוּא.
 בָּאִים פְּאוֹרְחִים – גַּם פְּקִידִים חֲסִרֵי-לֶח,
 כְּשֶׁטַח לִמַּת כָּל דְּבוּר יִמְדְּדוּ.
 אַף אִם יְהוּדִי אֶל חֲבֵד בָּא, אוֹרַח,
 מִיָּד כְּמוֹ מִיָּן שְׂרוּף מִתְּלֵהֵט הוּא.
 גַּם חֲבֵל-בְּנֵי-צִהֵל עָבֵר פֶּה בְּדֶרֶךְ.
 יִישֵׁר גַּא כְּחֶם, כִּי עַל כֵּן הִנֵּה סְרוּ.
 עוֹבְדֵי הַמְּקֹדֵשׁ הֵם, הָאֵל לָהֶם מְלֶךְ!
 בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ דִּי-מְקוּם, אַף כִּי צָר הוּא,
 לְכָל הַיְהוּדִים; מִיּוֹשְׁבֵי אֶרֶץ כּוֹרֵשׁ
 וְעַד לְאַחִים מִתִּימָן הַנְּדַחַת,
 אֲשֶׁר שְׁכִינָתָנוּ בָּהֶם הַכֶּתֶה שְׂרֵשׁ,
 וְאַרְחוֹתֵיהֶם בְּצַנְעָה וּבְנַחַת.

ליובאוויטש האָט סוכות אַרויסגעשיקט מענטשן,
 אַרײַנגעשמופט יעדן אַן אתרוג, אַ לולב;
 און אויב ס'האָט דער חלוץ באַוויליקט צו בענטשן,
 איז קומט ער שוין אויפן ליובאוויטשער שול-הויף.
 געפאַקט איז דער שול-הויף. עס שטייט אַ קאַמפּאַניע
 אַרום אַ חבדניק וואָס לעבט אין אויסטראַליע,
 און האָט דאָרט תלמידים און זאָגט מיט זיי „תניא“.
 „די וועלטישע חכמה צעפאַלט ווי אַ כוואַליע,
 ס'צעפאַלט אויך די צווייטע וואָס קומט נאָך דער ערשטער,
 אזוי זיינען אויך די פאַרטשאַדעטע ביכער;
 דער נעכטיקער אָפּגאָט ליגט היינט אַ צעשטערטער,
 דער היינטיקער וועט זיך צעפאַלן נאָך גיכער.
 חבד אָבער גלייבט אין אַ גאָט וואָס איז אייביק,
 און שטרייט מיט דער כוואַליע וואָס האָט אונדז פאַרטרונקען“ —
 פאַרענדיקט דער חסיד און ס'הערן אים גלייביק
 די יידן וואָס פינקלען מיט הייליקע פונקען.

אויך איך שטיי אין ראַד און איך הער דעם חב"דניק,
 וואָס איז אַ מלמד עק-וועלט, אין אויסטראַליע;
 אויך איך בין געבליבן אַ וועלט-נע-ונדניק,
 נאָר כ'האַב קיין תלמידים ניט אין מיין פּמליה.
 צעשרייט זיך אַ חסיד: להיים, ר' חיים!
 דער ייד איז מכבד מיך מיט „אַ שהכל“,
 און נאַכאַמאַל! ווידער! און כּפּל-כּפּלים!
 דער בראַנפן דערלאַנגט מיינע פּים אַ צעוואַקל
 און בינדט אויף מיין לשון: ניטאַ אייער גלייכן!
 חב"ד איז מקרב — און זיך ניט מתקרב;
 חב"ד איז אפילו מקרב די טייכן,
 און ברענגט צו דעם ירדן דעם כּוג און דעם נאַרעוון.
 איך בין אַ מתנגד. דאָך האָב איך אַ סטרונע
 וואָס ציטערט אין מיר ביי אַ חסידישן ניגון.
 מי יתן אַז איר זאַלט מיט אייער אמונה
 דעם חושך צעטרייבן, די עצבות באַזיגן.

לַבְּכִיץ בְּנִיָּה בְּחַג מְשֻׁלַּח־תּוֹ.
 "לוֹלֵב טַל, בָּרַךְ!" - יִבְקָשׁוּ - "עֲשֵׂה חֹסֶד!"
 גִּאוֹת הַחֲלוּץ וְגֵרִים לָהֶם נִחַת, -
 סִבּוּי שְׂבִיבֹא לַחֲצֵר-בֵּית-הַכְּנֶסֶת.
 מְלֶאכֶה הַחֲצֵר צֶאֱן אָדָם. שֵׁם פִּמְלִיא
 סָבִיב לַיהוּדֵי אִישׁ חֲבֵ"ד מִתְקַבְּצֵת.
 הוּא "תְּנִיא" מְקַנָּה לַיהוּדִים בְּאוֹסְטְרֵלְיָה.
 "חֲכָמָה שֶׁל חֲלִין בְּנַחְשׁוֹל מִתְנַפְּצֵת.
 וְגַם יוֹרֶשֶׁתָה תִּתְפֹּרֵר עַד אַרְגִּיעָה.
 וְזֶה גַם גּוֹרֵל סִפְרִיָּהֶם, סָרִי טַעַם.
 אֶלִיל-יוֹם-אֶתְמוֹל מוֹטֵל מֵת - וּמִתְלִיעַ,
 וְקִץ אֵל מְחַר יְמֵהָר שְׁבַע־תַּיִם.
 וְאִילוֹ חֲבֵ"ד תְּאָמִין בְּאֵל גִּצַּח,
 שׁוֹרָה עִם נַחְשׁוֹל זֶה שׁוֹטֵף וּמְטַבֵּעַ.
 כֶּךָ שֵׁת הַחֲסִיד, וּבְאֱמוּן לָלֹא קֶצֶה
 קֵהֵל גִּלְהָבִים בְּקֶדְשָׁה לֹו שׁוֹמֵעַ.

שְׁמַעְתִּי כִּכֵּל הָעֵדָה הַנִּקְהָלֹת
 דְּבָרֵי הַמְּלָמֵד, נִדְּחַ קֶצֶה הַשָּׁמַיִם.
 כְּמוֹהוּ נִוֹדֵד גַּם אֲנִי בְּמֵלֵא חֶלֶד,
 אֶךְ אֵין תְּלַמִּידִים לִי, שׁוֹמֵעַ לִי אֵין.
 "לְחַיִּים, רַב חַיִּים!" חֲסִיד מְזֻרְזָנִי,
 מוֹזָג, מְמֵלֵא וּמְגִישׁ הַגְּבִיעַ.
 "שְׁתֵּה, שְׁנֵה וְשִׁלֵּשׁ". כֶּךָ לֹא יִרְךָ מְמִנִּי: -
 הַיֵּשׁ בָּא קֶרְבִּי, אֶת כְּרַעֲי הוּא מְכַרְעֵי,
 יִתִּיר לְשׁוֹנִי: "הוּ חֲבֵ"ד, אֶת גֵּהֲדֶרֶת.
 חֲבֵ"ד מְקַרְבֵּת, אֶךְ אֵין הִיא נְטֻמַּעַת.
 חֲבֵ"ד אֶךְ גֵּהֵר אֵל גֵּהֵר מְחַבֶּרֶת,
 אֶת נֶאֱרָב וּבּוֹג לִיְרֵדֵן הִיא מְסַעַת.
 מִבֵּית "מִתְנַגְּדִים" מוֹצֵאִי, אֶךְ גִּמָּה בִּי -
 לְשִׁמְעַ נְנוּן חֲסִידֵי תוֹדֵעֵזֵעַ.
 חֲבֵ"ד, לֹו בְּאֱמוּנָתְךָ עוֹד תִּשְׁגָּבִי -
 לְכַבֵּשׁ כָּל עַצְבוֹת וְשִׁרְשָׁה לְגִדְעַ.

מנעורי געדענק איך, ווען ס'האט א מתפלל
אין יום-טוב פארזאמט צום מתנגדישן מנין,
האט ער נאך באוויזן ביי חסידים צו הלל;
און דאס איז נאך איצט א געוואלטיקער ענין
פאר אלע וואס האבן שוין היבשלעך פארשפעטיקט...
„איז קומט“ — שרייען חסידים — „צו אונדז אינדערוואָכן.
דערווייל זיינען מיר נאך ניט איבערגעזעטיקט,
אונדז פעלט נאך א סך, נאָר אונדז פעלט ניט כמחון“.
אלץ שמורמישער ווערט די חב"דער הילולה,
און יונגוואַרג און זקנים פון אלערליי שטאַנדן,
מיט בענקשאַפט נאך שמחה און דאַרשט נאך גאולה,
פארפלייצן דעם שול-הויף אַריבער די ראַנדן.
און עמעצער שרייט: לאַמיר טאַנצן צוזאַמען!
וויבאַלד אין נר-תמיד פון האַרץ איז נאך דא אײל,
איז וועלן די הערצער ניט אויפהערן פלאַמען
פאַר ארץ-ישראל און נצח-ישראל.

זְכוּרֹן נְעוּרִים בִּי נְעוּר: עַת אֲתַרְתִּי
בְּחַג לְתַפְלֵת מִתְנַנְדִּים - בְּבֵית כְּנֶסֶת,
אֶל הַחֲסִידִים לְהִלֵּל - אֶז מֵהַרְתִּי.
מִכָּאן מִסְתַּבֵּר, שֶׁהַדָּרֵךְ נִפְרָשֶׁת
לְכָל שְׂאֵחַר. אִם יִרְצֶה, יִמְצָאָנָה.
"אִם כֵּן" - זוֹעֲקִים חֲסִידִים - הַשְּׂאֵרָה.
הָרִי מְעֻטִים פֶּה אֲנַחְנוּ עֲדָנָה.
חֲסִרְנוּ הַרְבֵּה, אֶךְ תִּקְוָה לֹא חֲסָרָה.
הוֹלֵךְ וְגוֹבֵר קוֹל חֲבִיד וּמְרִיעַ.
גַּם בְּנֵי שְׁחָרוֹת גַּם זְקֵנִים שֶׁהִכְסִיפוּ
צְמֵאֵי גְאֻלָּה וְעוֹרְגִים לְמִשִּׁיחַ
חֲצֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּרִנָּה הַצִּיפּוֹ.
קוֹרָא מִיִּשְׁהוּ: בּוֹאוּ, נִרְקְדֵה יַחַד!
הַשְּׂמֹן כָּל עוֹד לֹא אֶז מִגְרֵנוּ,
לְבָנוּ יִקְדֵה בְּשִׁלְהֶבֶת נִצְתַת
לְשֵׁם יִשְׂרָאֵל וּלְנִצְח וְרִעְנוּ.

מצדה

פאר רחל און זאב מיט ליבשאפט

איך בין געקומען פון אריבער דעם אוקינוס
א קוק טאן אויפן דור, וואָס האָט אַרויפגעקלעטערט
און אָפּגענומען ביי דעם קייסער וועספּאַסיאַנוס
די פעסטונג פון מצדה — צוויי יאָרטוויזנט שפּעטער.

פון ווייטאַנדיקער פרייד צעפאלט דאָס האַרץ אויף שטיקער.
פאַרנעפלט איז מיין בליק, איך פיבער און בין שיכור
פון וויינקעלער אין מיר מיט אויפגעוירטע טרערן,
פון וויינשמאַק איבער מיר מיט פאַלנדיקע שמערן.
אַ מדבר דאַרשט אין מיר, פאַרשמאַכט בין איך פון בענקען,
און מיין זכרון פייניקט מיך, איך זאָל געדענקען:
קנאים האָבן דאָ פאַרקריצט אין שמיין די כראַניק
פון אויסלייזן מיט בלוט דאָס לאַנד פון מילך און האַניק.
און פון מצדה איז געבליבן — ערד אַ גרודע;
אַ שטיינערדיקער לייב אין מדבר פון יהודה,
וואָס האָט געהויערט פינצטער אויף דער טויטער סביבה,
און ערשט זיך אויפגעכאַפט מיט פייער אין זיין גריווע,
זינט יונגע אנשי הייל אויף די פעלדזן קריכן,
און רוישן אויפן באַרג צו פייגל צוגעגליכן.

מיט צוגעמאַכטע אויגן אויף מצדה שטיי איך
און הער ווי אין די מדבר-היילן וויינט נאָך דור,
ווי איך האָב שמענדיק אויסגעוויינט דעם למנצח
פון אים, דעם עלנטן, אין קיניגלעכן כבוד.

אויך שאול וויינט, זיין נאַכיאַגער, דער קראַנקער מלך,
ווייל אלע פרויען זינגען: דוד איז דער גיבור!
און אויף דער אַנדער זייט פון גרינעם ים המלח
שטייט בלעם בן בעור און קוקט צו מיר אריבער.

מִצְדָּה

לרחל וזאב באהבה

הַנְּעֻמִי עַד הַלּוֹם מֵעֵבֶר לְאֶקִינוֹס
לְרֵאוֹת בְּמוֹ עֵינַי אֶת אֱלֹהֵי שְׁהַעֲפִילוּ,
וְעַל מִצְדָּה מְרוֹעַ אֶסְפְּסִינוֹס
מִקֶּץ שָׁנִים אֲלֵפִים שָׁבוּ וְהִצִּילוּ.

מִכָּאֵב חֲדוּהָ נִשְׁבֵּר לְבִי וּמִתְפַּצֵּחַ.
עֵינַי נִתְעַרְפְּלָה; אֲנִי שְׁכוּר-קוֹדֵחַ
מִדְּמַע זֶה, אֲשֶׁר בְּגַת נַפְשִׁי תוֹסֵס הוּא;
מִגִּפְןָּ זֶה, זִיקָן עָלֶיהָ יִתְנוֹסֶסוּ.
בִּי צְחִיח־צְמָאוֹן וְכֶסֶף בְּלִי מְנוּחַ,
לִי וְכְרוֹנוֹת יִצְיָקוּ, לֹא יִתְנוּ לְשִׁכְחַ.
פֹּה קִנְאִים חֲרָתוּ בְּזֵרוּעַ פֶּלֶד:
זַבְת־חֶלֶב וּדְבַשׁ אֵךְ בְּדַמִּים נִגְאָלַת.
הוֹתִירָה מִצְדָּה רַק תֵּל אֶפְוֶף-עֲצָבַת.
וְכַפִּיר סְלָעִים אֲדִיר צוֹפֶה אֶל יָם הַמּוֹת
אוֹר־בְּזוּמִים בְּנוֹף שֶׁל דּוּמִיָּה וְשָׁקֵט;
אֵךְ הוּא גַּעזֹר וְאֵשׁ בְּרַעְמָתוֹ דּוֹלְקַת
מֵאֵז בְּנֵי גַעזֹרִים אֶל הַסְּלָעִים הַגִּיעֹו
וַיִּפְשְׁטוּ בְּהַר וּכְנֻשָׁרִים הִרְיֵעוּ.

עֲצוּם-עֵינַיִם בְּמִצְדָּה דוּמִם נִצְבָּתִי.
בְּכִית־דָּוֵד מִן הַמְּעָרָה עוֹד בִּי חוֹדֶרֶת.
כֶּף מַעוּדִי אֶת מְזֹמְרֵי עֵינֵי יִבְבְּתִי,
שִׁירֵי נִרְדָּף עֲטוּר-מַלְכוּת, עוֹטֶה-תְּפֹאֶרֶת.

בוֹכָה גַם הָאֲמָלֶל, רוֹדְפוֹ, שְׁאִיל הַמְּלָךְ:
כָּל הַנְּשִׁים עָנוּ – דָּוִד הוּא הַמְּנַצֵּחַ.
וְשֵׁם מֵעֵבֶר יִרְקוּתוֹ שֶׁל יָם הַמְּלַח
נִצָּב בְּלָעַם וּמִבְּטוֹ אֲלֵי שוֹלַח.

איין אויג ביי אים איז ווי די זונראָד אין אַ כמאָרע,
זי גליט אַ קופערנע און וויל מיין האַרץ פאַרברענען;
ווי אַ פאַרבקלעמעטע לבנה-קויל אָן מראה,
גלאַצט בלינד זיין אַנדער אויג און קען מיך ניט דערקענען.

און אויף די מאַב-בערג נאָך וויינען מואבס פרויען
אַזא געוווין, אַז ס'ווערט דאָס האַרץ אין מיר צערניסן;
און סדומער אויפן גרונט פון טויטן ים זיך ראַיען,
ווי אַ געפיל אין אַ געפאַלענעם געוווין.

פון מיין געדעכעניש פאַרשיכורט נעם איך וואַקלען,
אין פינקלדיקן אַפשיין פון צעשפריצטע פאַקעלן:
ניט וויינט, איר מואבס טעכטער! אייערע געוווינען
פאַרפירן מיך נאָך מער פון זיסע פרויען-חנען.
אויך דו, מיין מזל, קלאַג ניט וואָס דו ביסט אַ פיימן
פון אַפגעלעכטן נוסח אין די נייע צייטן.
איך וואַרצל נאָך אין ווייטאַג און בין אַנגעצונדן
מיט דעם וואָס איז געווען און איז נאָך ניט פאַרשווינדן.
כאַטש איך בין על-פי נס אַרויס פון פייער-טיגל,
בין איך אַרויס פון אים מיט אַפגעברענטע פליגל.
מיין דור האָט ניט געהאַט קיין נביא און קיין העל זען,
איז ליג איך נאָך אין שמעכלדראַט פון בערגען-בעלזען.

די זעלנער לייענען די שריפט פון מכבייער,
די שריפט איז אויסגעשמערנט אין די טיפע רוימען,
און פונקען שפריצן, ווי אַ פלאַמיקער פאַרזייער
פאַרזייעט וואַלט אין די הערצער ברענענדיקע זוימען.

די זעלנער לייענען די פרקים פון דער גבורה,
מימי ירושלים ביז דער געטאַ-פרשה,
און שאַטנס פון בר-כוכבאס גייען אין אַ שורה,
און פאַקלען ברענען מיט די פיייערן פון וואַרשע.

אחת עיניו – גלגל-חמה בדק עלטת –
בלהט-נחוושה לשרף לבי זוממת.
ירעותה סתומה-תוהה אלי נבטת
כדמות גלת-ירח דהויה, עוממת.

קול בכי בא מן הקר. בוכות שם בנות מואב עוד.
בי בכיתן חודרה, את לבבי גזורת.
ומתפלשים בני-סדום בנבכיים-המות
כהתפלש מצפון בנפש מת-סרת.

שכור-זכרונות-קדומים אני מזדעזע
באור שמגצי הלפידים נוגה.
אל נא תבכינה, בנות מואב, כי לי קוסמת
זו בכיתכן מחמודות כל בנות החמד.
גם את, מנת-חלקי, מה-לך בושה-נואשת
על התישן שירך בעת המתדשת?
לבי עודו משרש בדוי, ירתח רתח
מכל שהתרחש, מכל שאין לשכח.
אכן מכור האש נמלטתי הפעם,
אולם כאוד מצל בנס, חרוף כנפים.
לא קם חוזה לבני-דורי, צופה גדל-רות,
על כן בסבך-תיל-בלזן עוד כלי תקוע.

את כתב המכבים קוראים אנשי חיל צהל.
כוכבי-עד במרחביה הכתב נוגה,
ונתזים גצים. יוגב לזהט ממעל
– דומה – זרעי יקוד בכל לבב זרע.

פרקי גבורת ירושלים שם יקראו,
פרקי הגיטו על העז אשר סער שם.
בטור צלליהם של בני-פוכבא יפסעו;
יוקדים לפידיהם בלהבות עיר ורשה.

דער שלאנגנוועג

דער שלאנגנוועג פון בארג מצדה וויקלט זיך ארום מיין האלדז,
דער העלדנבארג מצדה טונקלט אין דעם בלויען דעמער,
דער טויטנבארג מצדה שפיגלט זיך אין גרינעם ים פון זאלץ.
און נידעריק ביי זיין צופוסנס טוליען זיך ווי לעמער
די הייזקעס פון דער סאנאטאריע פאר די ביינער-קראנקע,
וואָס זיינען אויך אַמאָל געווען געוויקסיקע און שלאַנקע,
ביז גאָט האָט זיי אַרויסגעפירט אויף וועגן נע-ונדע,
ביז גאָט האָט זיי געבראַכט צופוסנס פון דעם באַרג מצדה,
אין מדבר פון יהודה, פול מיט פאַרמעטן אין היילן ;
און געל ווי פאַרמעט זיינען אויך די לייכער וואָס דערציילן
פון אַפגעליימטע הענט און פיס, וואָס שטאַרבן אָפּ פאַמעלעך,
ווי טיף זיי זאָלן זיך ניט טובלען אין דעם ים המלח.

מיין גאָט וואָס איך פאַנג אָן מיט דיר אַיעדע נייע שורה,
גיב כוח מיר אויף אַנפאַנגען מיט האַפענונג און גבורה.
אין סאַנאטאָריע ביי דעם ים-כרעג מיט די וואַסערן די גרינע,
אַן עדה מיט פאַרקראַמפטע גלידער איז צו דיר מתפלל,
אַן אויסגעהאַקטער וואַלד, אַ וואַלד פון קאַרטשעס זינגט דיר הלל,
לכבוד יום-טוב פון דער אויפגעריכטער יידישער מדינה.
ווייל דו האַסט אונדז אין מדבר פון די פעלקער ניט פאַרלאָזן,
ווייל דו האַסט אונדז צוריקגעבראַכט אין מדבר פון יהודה,
ווי דאַרע ציגן ווי טייוואַלים עסן שטעכלגראָזן —
איז לויבן דיך און דאַנקען ביי דער אָוונטיקער סעודה
די אורחים פון דעם אַפרו-הויז ביים כרעג פון ים דעם טויטן,
די קראַנקע לייט מיט הענט און פיס וואָס הענגען נאָך ווי צויטן.

שְׁבִיל הַנְּחֹשׁ

שְׁבִיל הַנְּחֹשׁ אֶל רֹאשׁ הַר־מְצָדָה עַל צְוֹאֲרֵי נִכְרֶךְ.
הַר־גְּבוּרִים, הַר־מְצָדָה, בְּתֹכֶל שְׁקִיעָה וְקָדָר,
הַר־מֹטֹת מְצָדָה וְשִׁקְףָא אֶל יַרְקוּתוֹ שֶׁל יָם נְמֻלַח.
אֶל מְרֻגְלוֹת הַהָר דְּבָקוּ כְּבִנֵי הַצֹּאן בְּעֶדְרָה
הַבֵּיתָנִים לְבֵית־הַהַחְלָמָה לְנִכְאֵי עֲצָם,
אֲשֶׁר הָיוּ תְּמִירִים בְּנִעֻרֵיהֶם וּרְבֵי קָסֶם,
עַד הוֹצִיא־אֶם־הַתַּעַם הָאֵל אֶל אֶרֶח נֶע וְנָד,
עַד הִבִּיא־נַחֵם הָאֵל אֶל מְרֻגְלוֹת מְצָדָה,
מְדַבְּרָה יְהוּדָה, אֵלֵי גִוְלִים בְּמַעְרוֹת עֶבֶשׁ.
שָׁם יִסְפְּרוּ גּוֹפּוֹתֵיהֶם בְּצַהֲב קֶלֶף – עַל יָבֶשׁ
יָדַיִם וְרֻגְלִים, בְּלֵי מְרַפָּא לְאֵט יִבְלוּ,
אֶף אִם בָּיָם הַמְּלַח עַד עוֹלָם יִטְבְּלוּ.

אֵלֵי, אֲשֶׁר בָּךְ כָּל תְּרוּוֹי דְרָכֵי לְפִתְחָה.
לְשִׁיר שִׁירַת־עֲזוֹת וּמִירַת־קוֹנָה אֲזַרְנִי כַח!
בְּבֵית־הַהַחְלָמָה לְנִכְחַת יַרְקוּתוֹ שֶׁל יָם הַמְּלַח
עֲדַת שְׁבָרֵי־אָדָם אֵלֶיךָ בְּתַפְלָה כּוֹרְעַת.
כֹּה יַעֲרֹ־אֱלוֹנֵי־בְכוֹת עֲקוּר יִפְצַח בְּלֶהֱט
שִׁירַת הַגִּיל לַחַג עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁמִלְכוּתוֹ הַחֲלָה.
בְּתוֹךְ מְדַבְּרֵי־גִוְיֵי־תַבֵּל הֵן לֹא וְנַחְתָּם וְנֹחַ,
מְדַבְּרָה יְהוּדָה הַבְּאֵת אֶת פְּלִיטֵי הַחֲרָב,
לְמִקּוֹם שָׁם כְּשִׁעִירִים עֲזִים צוֹמְקוֹת יִלְקוּ חוֹת.
עַל כֵּן יוֹדוּךָ וְיִשְׁבַּחוּךָ בְּסַעֲוֹדַת הָעֶרֶב
דְּרֵי בֵית הַמְּרֻגָע עַל שְׁפַת יָם הַמּוֹת,
חוֹלִים, שְׁנִפְיָהֶם צְמֹתוֹ כְּאֲשֶׁכְּלוֹת עֲצָבָתָה.

אן אלטער חלויז רעדט. זיין קאָפּ איז בראַנדז, די אויגן — יונג-צעגליטע,
 זיין פאָטליע ווייסע האָר, ווי שטיקער שוים פון ים המלח.
 „אהער בין איך געקומען פון דער ערד דער מאַגערער אין ליטע.
 דאָ לעב איך פּערציק יאָר און גלייב, און גלייבן וועל איך!
 דער קאַלכאוויז פון סדום, פון זאַלץ צעפּרעסן ביזקל תּהום,
 וועט זיין באַגרינט מיט פּרוכט-ביימער פון אַלע סאַרטן,
 ווי אין דער תּורה שטייט, אַז פאַרן אונטערגאַנג פון סדום
 איז דאָ געווען אַ גאַט-געבענטשמער גאַרטן.
 אַ בוים, פאַרפלאַנצט אויף אונדזער ערד, זעט אויס אַ נס.
 נאָר ווען דער נס פון בוים ווערט עלטער אַ מעת-לעת,
 דערזעט מען, ער איז דאָ אַ תּושב זינט דער וועלט-כאַשאַפונג.“

דער חלויז רעדט און אַלע הערן-צו מיט גרויס פאַרגאַפונג.
 און פרומע ווייבער, צוגעדעקט די קעפּ מיט שייטלעך,
 ווי וואַלקנס דעקן-צו אין שמעטלעך קרומע דעכלעך,
 דערפרייטע זעען שוין די צוגעזאַגטע שייטלעך,
 און פילן ניט דעם טעמפּן ווייטאָג אין די קנעכלעך.
 און פרויען, פאַר דער צייט פאַרוועלקטע, פון בערלין און פּראַג,
 דערפרישטע שמייכלעך מיט פאַרליכטע גוטע אויגן,
 כאַטש טרערן וואַרגן זיי אַ גאַנצע נאַכט, אַ גאַנצן טאַג,
 און זייער האַלדז איז נאָך אין שלאַנגנוועג פאַרצויגן;
 דער שלאַנגנוועג וואָס מײַן האַלדז האָט ער אויך פאַרוואַרגן,
 דער וועג, די קרומע שאַרפע שווערד, וואָס ליגט פאַרבאַרגן
 און לויערט טויטלעך ביזקל אַנברוך פון פרימאַרגן.

ביז אויף מצדה-פעסטונג לעשט זיך אויס די שטערנוואַך,
 אויף שטיין און זאַמד פון מדבר פאַלט אַ שלייער אַ פרימאַרגן-ראַזער.
 דער ערשמער פון זיין שטיבל לאַזט אַרויס זיך אויפן שליאַך
 דער אלטער חלויז מיטן אויסזען פון אַ נזיר,
 דער גייער פון דער ליטע אויף די וועגן פון תּנ״ך,
 די ווייסע האָר צעשפּילט אין ווינט, ווי פליגל פון אַ מעווע.

דוֹבֵר חֲלוּץ וְתִיק. רֵאשׁוּ - אָרֶד; עֵינָיו - גְּצִי-גִחֵלֶת;
כִּקְצָף יָם הַמֶּלַח בְּלוּרֵיתוֹ פְּרוּעָה הֶלְבִינָה:
הַגְעַתִּי עַד הַלּוֹם מֵאֲדַמְתָּה שֶׁל לִיטָא הַמְדַלְדֵּלֶת,
כָּאֵן הָאֲמִנְתִּי אַרְבָּעִים שָׁנָה - וְאֲאִמִּינָה:
גַּם הַמֶּלֶחָה בְּסֻדוֹם - כְּבֶשֶׁן יוֹקֵד זֶה וְאִים -
תּוֹרִיק מֵרֵב תְּנוּבָה בְּרִבּוּבֹת עֲצִיָּה,
כְּפִי שְׁמֶסֶפֶר: לְפָנַי שַׁחַת הָאֵל אֶת סֻדוֹם
הָיָה כִּי בֵן בְּרוּךְ-אֵל פּוֹרָה, שׁוֹפֵעַ.
כְּפֶלֶא בְעֵינָיו עֵץ נִטוּעַ כָּאֵן,
אֶף עֵץ מְפֹלָא זֶה, אִם בְּיוֹם אֶחָד יִזְקֵן -
הִבֵּט וְרָאָה: אֲזָרַח מִשְׁרֵישׁ מִימּוֹת עוֹלָם הִנְהוּגוּ

כִּף הַחֲלוּץ דְבַר. וְהִקְהֵל כָּלוּ - בּוֹהָה הוּא.
וַיְהוּדִיּוֹת כְּשֵׁרוֹת בְּקִפְלָטִים כְּאֵלוֹ
הֵם עֲנִיִּים עַל גְּבוּנוֹן-גַּג שְׁבַעֲיָרַח,
רֹאוֹת בְּדַמְיוֹנָן תְּמָרוֹת אֲשֶׁר הִבְשִׁילוּ,
וְכָאֵב עֲצָמוֹתֵיהֶן יִפּוּג, עֵינָן נוֹהֶרֶת.
וּבְנוֹת בְּרָלִין וּפְרָג, אֲשֶׁר קָמְלוּ בִימֵי אֲבָן, -
חִיתָה נִפְשָׁן, וּבְעֵינֵיהֶן חֲמַדַּת חַיִּיךָ וְנַחַת,
אֶף כִּי יוֹמָם וְלַיִל חוֹנֵק הִדְמַע אֶת לִבָּן,
וּצְוָאֲרָן כְּשִׁבִיל נֶחֱשׁ וְנִפְתָּל בְּפַחַד.
הֵן הוּא שְׁבִיל הַנְּחָשׁ, כְּרוּךְ עַל צְוָאֲרֵי הוּא,
שְׁבִיל זֶה - כְּתָרֵב הַחֲדָה אוֹרֵב בְּדַמֵּי הוּא,
יִצְפֵן אֵלָי, עַד צִפְרִירֵי שְׁחָרִית יוֹפִיעוּ.

מְשֹׁמֵר הַכּוֹכָבִים שְׁבַמְצָדָה בְּלֵאֵט יִדְעָךְ,
צְעִיף-שְׁנִי-בִקֵּר רֵד עַל חוֹל מְדָבָר שְׁרוּי בְּרָדָם.
רֵאשׁוֹן יֵצֵא מִבְּקִתָּתוֹ עִם שְׁתֵּר וְדָרָךְ
בְּשִׁבִיל - חֲלוּץ וְתִיק זֶה, דְּמוֹת גְּזִיר מְקַדָּם.
הֵן הוּא אִישׁ לִיטָא הַפּוֹסֵעַ בְּנִתִּיבֵי הַתְּנַף,
וְרוּחַ תְּשִׁתְּעֶשֶׂשׁ בְּרַעְמָתוֹ צְחוּרַת הַצְּבַע.

ס'גייט אויך דער שלאנגנוועג אראפ פון בארג אין טאל,
און ווערט א טראקט און פירט די קראנקע פון שפיטאל
צום יום-טובדיקן אויפמארש פון דעם הייל אין באר-שבע.
דער חלוץ שטייט און שמוינט אין פורפורנעם קארא:
אין לאנד וווּ אלץ איז נס, און יעדער נס ווערט גלייך א טבע,
איז זעט מען ניט אין חלום וואָס ער זעט דאָ אויף דער וואַר:
אין מדבר — א געדראַנג, א פינקלדיקער שמראַם
פון שויבן, שטאַל און אויטאָס אויפן וועג פון סדום.

נאָר ווי אַ הייסער פעלדז ביים ים-ברעג טריקנט אויס די טראַפּנס
פון אַ צעשפּריצטער כּוואַליע — שלינגט דער מדבר איין די טריט,
און ווידער הענגט די זון-צעגליטע אייביקייט צוקאַפּנס
פון פייערדיקע פעלדזנקעפּ. איעדער אַפּגרונט גליט
מיט אַלטע פעסטונגען און וועכטער מיט געקאַרעטע בערד,
און ס'פינקלען ווייסע פּנימער פון זאַלץ-קרישטאַלן,
און שטיין-געשטאַלטן ראַנגלען זיך אין שפּאַלטן פון דער ערד,
אויף טונקל-ברוינע בערג, אין פּיאַלעטע טאַלן.
אין מדבר בלייבט אַליין אַ בעדווינער מיט זיין סטאַדע,
און גאַר די שמומקייט פון דער אויסגעשאַכטענער מצדה.

און אין דער שטאַט פון אברהם אַבינוס ברונעם,
וואָס איך האָב יינגלווייז אין חדר נאָך געטרונקען
פון זיינע קוואַליקע און סטרוניקע ניגונים;
אין שטאַט באר-שבע וועלן זיצן טריב פאַרוזנקען
אין זייערע דערמאַנונגען פון נע-ונד
די אורחים פון דעם אַפרו-הויז; און קראַקאַדילן-מאַנקען,
וואָס וועלן קריכן אויפן זעלנערשן פאַראַד —
אַריבערפאַרן וועלן זייערע געדאַנקען.

נוחת שביל הנחש; גם הוא משפיל לגיא
 ומתגלגל בכביש, בו ידועי הדני
 נוסעים אל צהלת מצעד החיל בבאר-שבע.
 והתלוץ אל ארגמן היוו מציץ:
 בארץ הפלאים, הפלא בה הוא טבע,
 לא יחלם אדם אשר הראה זה בהקיץ:
 ציה הומה משפעת עם, ובדרך סדום
 נהר פלדה ורכב בעצמה יזרם.

אולם סופג-בולע המדבר הדהוד כל שעל,
 כספג הכף התם בחוף נתזי גתשול מבזיק;
 ושוב חופף הנצח מלהט-חמה ממעל
 למראשות ציקי האש. וכל צרוץ יבהיק
 ממבצרי קדומים, מלוחמים פרועי-שער,
 תורון-פניהם נשקף-זוהר מתוף גבישי המלח,
 מדמיות-אבן, יאבקו בכל וקיק-עפר
 המסתתר בסגל הגיא או בתביון הסלע.
 ובמדבר - רועה נודד ועדר ישארו;
 ואלם מצדה שנטבחה - הסכת, עוד ער הוא!

בעיר אבינו אברהם, מבאר מימה
 גמעתו עוד ב"חדר" מלמדי מנער
 ים-מנגינות-מיתרי-רנה רוטט, שופע.
 שם בבאר-שבע - דם אורחי בית המרגוע
 ישובו שקועים בזכרונות של נע נוד;
 וזרם-רכב-טנקים-תנינים לאט פוסע,
 אשר יחל עם כל החיל במצעד,
 את הרהורם, הרהור הצער, ישפע.

זיי וועלן מיטזיבאלען, נאָר פול מיט בליי אין אלע חושים,
זיי וועלן מיטזינגען, נאָר בלייבן אין געהיים קאצעטלער,
און טראָגן ווי טליתים די געשמרייפטע טויט-מלבושים,
און וואַקלען אין אַ ריי ווי מידע טרויעריקע בעטלער.
ווי שטורמיש-פריי עם וועט ניט פלאַטערן דער מגן-דוד,
זיי וועלן גליווערן אין שטעכלדראַט געקאָוועט.
ווי הויך עם וועלן פייגל שמאַלענע ניט פליען,
איז וועלן זיי ווי שוואַרצער קוימענרויך זיך ציען,
און גיין פאַרמישפטע אין לעצטן מאַרש, געטריבן
דורך ברענענדיקע שמעט, דורך לאַגערן, דורך נעכט און טעג,
און טראַכטן פון די מיטגייער אין וועג געבליבן,
אַראַפגעזונקענע אינמיטן שלאַנגנוועג.

גַּם הֵם יָרִיעוּ, אֲפִי כִּי עַל לִבָּם תַּעֲיִק עֲצָבָת;
גַּם הֵם יָרִנוּ, אֲפִי כִּי הִ"קָצַט" בָּהֶם טְבוּע.
כְּטִלְיֹת עוֹטִים הֵם מִלְבוּשֵׁי נְדוּן לְמוֹת,
יִחַדּוּ יִתְגַּדְּדוּ כְּפֹשְׁטֵי־יָד רְצוּצֵי־רוּחַ.
לְשׂוֹא יֵאִיר לָהֶם "מִגַּן דָּוִד" נִשְׂא בְּחֵיל,
הֵם נִמְקִים תְּקוּעִים בְּתַדּוּדֵי הַמִּיל.
לְשׂוֹא נְשִׂירֵי־פְלָדָה לְשִׁתֵּק יֵאָבִירוּ,
הֵם בְּעֵשֶׂן־כְּבִשָּׁן דְּרָכָם יִישִׂירוּ.
בֵּין הַרְיִסוֹת עָרִים יִנְעוּ כּוֹשְׁלֵי־בָרֶךְ
יוֹמָם וְלַיְלָה בְּמַצְעֵד אֶתְרוֹן, מַצְעֵד נוֹאֵשׁ,
וַיִּהְרְהוּ כְרַעֲיָהֶם אֲבֵדֵי הַדֶּרֶךְ,
אֲשֶׁר כְּרַעוּ־נָפְלוּ בְּאַרְחַ הַנְּחֹשׁ.

צוויי פרויען

ווי שווארצע רויזן זעען אויס די פרויען פון תנ"ך,
מיט טרערן אין די שווארצאפלען, ווי שמערנליכט אין ברינימער.
צוויי פרויען גייען וויינענדיק און באַרוועס מיטן שליאַך,
און וואָס זיי זוכן, ווייס איך אז זיי וועלן ניט געפינען מער.

צי זיינען זיי די שנור און שוויגער פון מגילת רות?
נאָר וויפל צייט באַדאַרף פון מואב קיין בית-לחם דויערן?
די פרויען פון מיון דמיון גייען יאָרן-לאַנג צו פּוס,
מיט האָר צעפלאַשענע, ווי ווערבעס ליטווישע וואָס טרויערן.

אַ רעגן פלייצט אויף זיי און שניידט מיט מעסערס זייער לייב,
זיי זיינען ניט קיין צוויי תנ"ך-געשטאַלטן קיין פאַרצייטיקע;
די ביידע פרויען זיינען מיר אַ מאַמע און אַ ווייב,
און קיין יהודה גייען זיי צו גערשטן-פעלדער צייטיקע.

זיי זיינען בלויז אין מיון געדעכעניש און האַרץ פאַראַן.
איר ווייטע שאַטננס, צוגעטוליעט איינער צום דעם אַנדערן!
נאָך לעבט איר, ניט געעלטערטע, אין אייער זון און מאַן,
וואָס זעט אייך שמענדיק אויף די וועגן פון אַ חלום וואַנדערן.

פאַראַבלטע ווי רות און נעמי, וואַגלט איר צוריק
פון פרעמדן זאַטן לאַנד, מיט צער און טרערן אַנגעזעטיקטע.
נאָר וויפל צייט איר גייט ניט, קומט איר ניט צום שוועל פון גליק,
און בלייבט אינדרויסן אומעטום, האַלב-נאַכטיקע, פאַרשפעטיקטע.

ווייל איך בין ניט אַוועק מיט אייך באַצייטנס פון דעם בראַנד,
איז שטיקט מיך נאָך ביז איצט דער רויך פון אויסגעברענטע פּיערן,
און איר קענט קיינמאַל ניט דערגיין צום אויסגעבענקטן לאַנד,
און אַנקומען אין שניט-צייט צו דער פרייד פון פולע שיייערן.

שְׁתֵּי נָשִׁים

לְשׁוֹשְׁנִים הַמְשֻׁחָרְרוֹת דָּמוּ נְשֵׁי-הַתְּנַדָּךְ.
כְּכֹכְבֵי-אוֹר בְּבִאֲרוֹת דְּמָעוֹתֶיךָ הָרוֹעֲפוֹת.
בִּיחֻף שְׁתֵּי-נָשִׁים בּוֹכוֹת פּוֹסְעוֹת בְּשִׁבִיל גְּשֶׁמֶת.
הֵן לֹא תִמְצְאָנָה עוֹד אֶת הַדְּבָר אֲלֵיו הֵן שׂוֹאֲפוֹת.

הַאִיִן הֵן הַכֶּלֶה וְהַחֲמוֹת מִמְּגַלַּת-רוֹת?
אֵךְ אֵל בַּיִת לָחֵם מִמּוֹאֵב כָּלֹם הַדְּרָכִים כֹּה רַחֲקוֹ?
הֵן זֶה שְׁנַיִם פּוֹסְעוֹת אֲרָאן, לַעֵת רַקְמֵי הַגּוֹת,
פְּרוּעוֹת-שֵׁעַר כְּעַרְבִים לִיטְאִיּוֹת שֶׁשָּׁחֲחוּ.

כְּמֵאֲכֻלֹת בְּבִשְׂרָן נוֹעֵץ מָטָר זֹעֵם.
לֹא מַעוֹלִם-הַתְּנַדָּךְ שָׁנָז שְׁתֵּי הַדְּמִיּוֹת הָרוֹעֲדוֹת.
שְׁתֵּי הַנָּשִׁים – אַחַת רַעִיָה הִיא לִי, אַחַת לִי אִם.
אֵל אֲרָץ יְהוּדָה לְקַצִּיר-שְׁעוֹרָה בְּשֵׁל הֵן צוֹעֲדוֹת.

בְּזִכְרוֹנֵי וּבִלְבָבִי בְּלִבְד – שָׁם קָנְמוֹת הַנֶּכֶן.
כְּצִלְלֵי-עֶבֶר בֵּן זֹו אֵל זֹו תִדְבְּקָנָה בּוֹדְדוֹת.
עוֹדֶכֶן חַיּוֹת רַעֲנָנוֹת בִּי, בַּעֲלֶכֶן-בְּנֶכֶן,
הָרוֹאֲכֵן תְּמִיד בְּמִשְׁעוֹלֵי-חֵלּוֹם מִתְנוֹדְדוֹת.

כְּרוֹת וּכְנַעֲמֵי הַמִּתְאַבְּלוֹת שִׁבְתֵּן מְנַדָּךְ
בְּאֲרָץ נִכְרִיָה-שְׁבַעָה, שָׁם דְּמַעֲדוֹי לְמַדְתֵּן.
שׂוֹא מְצַעֲדֶכֶן! אֵל סֶף הָאֲשֶׁר לֹא תִנְעָנָה עוֹד!
תְּמִיד-תְּמִיד בַּחֻץ, כְּמֵאֲחַר־רֵי-חַצוֹת כֵּן שְׂרַדְתֵּן.

מִן הַמוֹקֵד בְּעוֹד מוֹעֵד לֹא נִסְתִּי עִמָּכֶן;
עַל כֵּן חוֹנְקֵי עוֹד עֵשֶׂן הִלְהָבוֹת הָעוֹמָמוֹת.
אֵל נוֹף הַכְּסוּפִים חָסוֹם עַד נִצַּח אֲרַחְכֶּן;
לֹא רֵן קַצִּיר לָכֶן, לֹא גִיל גְּרוֹנוֹת שׁוֹפְעוֹת, מִתְרוֹמָמוֹת.

אין קיבוץ אויפן ברעג פון ים הגדול

אין קיבוץ אויפן ברעג פון ים הגדול, ווו עס וווינען,
נאך איינגעהילט ביז איצט אין רויך און פייערדיקע קרוינען,
די לעצט-געבליבענע פון אויפשטאנד אין כ"ז ניסן,
די עדות פון א וועלט מיט א פארשטיינערטן געוויסן;
אין קיבוץ ביי דעם ים-ברעג מיטן בנין פון מוזיי-הויז,
ווו געטאס ברענען נאך און גייען אין א שטום געשריי אויס,
ווו ס'רעגנט נאך מיט בלוט-טראפנס פון לעבעדיקע אויגן,
ווי ס'רעגנט אין דער טיפעניש פון ים מיט רויטע רויגן,
ווו ס'וויגט זיך נאך די קברים-ערד און שרייט ממעמקים —
פון יענעם דאך אויף דעם מוזיי-הויז קוק איך אין מרחקים.

די זון פארגייט, פאמעלעך זינקט אראפ צום ים די שקיעה.
דו געטלעך אייביק אויג פון אונטער דער געהיימער וויע!
דו גרויסע יארצייט-ליכט אריבער דעם מוזיי פון בילדער,
ווו ס'ווערט די לאנגע גסיסה און דער העלדן-טויט געשילדערט;
דו פייערדיקער כרוב! און ווי איך זאל דיך נאך ניט רופן
פון דאך וואס הויערט אויפן אוהל פון מיליאנען גופן —
פארגיי נאך ניט, דו זון פון גנאד וואס היילט מיט אירע פליגל,
פארזינק נאך ניט, מיין קרייז פון לעבן, סודותדיקער עיגול.
בלייב שטיין גינגאלדענער און לאז פאר מיר דיין פענצטער אפן
אריינצוקוקן אין דיין מארגנלאנד און קענען האפן.

בְּקִבוּץ עַל חוֹף הַיָּם הַגָּדוֹל

עַל שְׂפַת הַיָּם חוֹנֶה קִבּוּץ, אוֹתוֹ אוֹי לְשֹׁבֵת
שְׂרִידִים הַעֲטוּפִים עָשָׁן, הַעֲטוּרִים לַהֲבַת,
אוֹדֵי כִּי־יָן בְּנִיטָן, פּוֹרְצֵי חוֹמוֹת הַכְּלָא,
עֵדִים לְלֵבָב עוֹלָם קָשָׁה מִצּוֹר וְעַז מִסְּלַע.
הוֹקֵם שָׁם בַּיֵּת, זְכוֹנוֹת יָגוֹן בּוֹ נֶאֱגָרוּ.
עוֹד גִּיטְאוֹת בּוֹעֵקָה אֶלְמֵת בּוֹ יִבְעָרוּ.
בוֹ עַד הַיּוֹם דְּמַעוֹת־שֶׁל־דָּם תִּשְׁפָּנֶה מֵעֵינַיִם
כְּאַרְגָּמָן־בִּיצֵי־דָגִים שׁוֹקֵק בְּתֵהוֹם־הַמַּיִם.
אֲדַמֵּת־קִבְרִים בְּגֹהֵי תַנּוּעַ שָׁם, עוֹדָה רוֹטְטֶת.
מִגַּג אוֹתוֹ הַבַּיִת לְמַרְחֵק עֵינַי נִבְטֶת.

שׁוֹקֵעַת הַחֲמָה, הִיא לְאִשָּׁה לַיָּם צוֹנַחַת.
אֵת, בְּחִבּוּן עֲפַעֲפֵי־עַל עֵינ־אֱלֹהִים נִצְחַת;
אֵת, גֵּר הַנְּשֻׁמָּה הָרֵם עָלַי שְׂכִיּוֹת מְזַכֶּרֶת,
בוֹ מוֹת הַגְּבוּרִים אֲצוֹר וְגִסְיֹתָם נִשְׁמָרֶת;
אֵת, כְּרוֹב הָאֵשׁ, אוֹ כֹּל אֲשֶׁר שְׂפַתִי לָךְ שָׁם יִקְרָאוּ –
מֵעַל גַּג אֶהְלֶה זֶה, בוֹ רִבְבוֹת אֲשֶׁר גּוֹעוּ, –
חִכֵּי־נָא, שְׁמֵשׁ הַצְּדָקָה, שְׁבִכְנִפֶיךָ צָרִי,
אֵת, הַתְּגַלְמוֹת גְּלִגְל חַיִּים טְמִיר, אֵל תַּעֲבִרִי.
הַשְּׂאִירִי נָא לִי, הַזֹּכָה, אֵת צְהַרְךָ פְּתוּחַ;
אֲשַׁקֶּיךָ אֶל גּוֹף קַדְמְךָ, אֲמַצָּא שְׁקוּי־תִקְוָה לְרוּחַ.

די זון פארגייט אין ווילנע אויף פאנאר. נאך לעבט מיין מאמע
אין שווארצן רויך און ווערט איעדן מאג מיין ליקווי-חמה.
זאוויעסעס פון די ווילנער טירן וויינען נאך. איך הער עס
אפילו ווען עס שפילן זיס די כוואליעס פון כנרת.
די זון פארגייט אויך אין ניו-יארק אין ענגשאפט אין געדיכטער
פון קברים, ווו עס רוען יידישע גערימטע דיכטער.
אין שמאט ניו-יארק איז קיין בית-עולם ניט אזוי פארלאזן
ווי דארט, ווו יידישע פאעטן ליגן אונטער גראזן.
די זון פארגייט אויף מיין מסיבה, וואס האט הויך און פריידיק
געזונגען לידער; איצטער שטייען אלע שטולן ליידיק.

שוין זיינען מיינע פריינד ווי שמילע וואסערן פארשוונדן,
און יארצייט-טרערן אין די אויגן מיינע אנגעצונדן.
איך זינג ווי בעטלער צו פארמאכטע פענצטער אין די הייפן,
די פוסטקייט ענטפערט מיר מיט מידע קלעפ אין מיינע שלייפן.
בחינם פייניק איך זיך, ניט צו זיין אזוי באלאדן
מיט מיין ירושה, וואס דערדריקט מיך אויף א פרעמדן באדן.
איך האב זיך אויסגעשמעלט אויף יעדן רעגן און געוויטער,
געפלייסט זיך, אז מיין פרוכט-בוים זאל ניט וואקסן הארב און ביטער;
פארקריפלט האב איך בלויז מיין ווקס! און איך בין אויך געגליכן
צום שלאנג וואס דרייט זיך פון זיין אלטער הויט ארויסצוקריכן.

איצט ווייס איך, בלויז אויף דיין ערד וואקסן זאפטטיק מיינע קרעפטן,
איך זאל ניט דארשטן מיט א פרעמדן מין זיך צו באהעפטן.
בלויז דו וועקסט-אויף נאך אין מיין שפעט-הארבסט יוגנטלעכן צאפל
מיט דינע ביידע אוערעס — צוויי מיידלשע שווארצאפל.
און ווו מיין אורפאטער האט זיך געראנגלט מיט א מלאך,
דארט ראנגלט זיך דיין טייך מיט גרענעצן אויף זיין מהלך.
און וויפל דיך האט ניט פארלענדט די שווערד, די פעסט, דער הונגער,
האסטו אויפגנוי פון שטויב דערוואכט — א מדבר-לייב א יונגער.
זינט קינדווייז קען איך אויסנווייניק אלע דינע וועגן,
און אויך דעם וועג צו זיך אליין באדארף איך מער ניט פרעגן.

חַמָּה שׁוֹקֶצֶת עַל פּוֹנֵר בְּוִילָנָא. שָׁם נוֹשְׁמֶת
אִמִּי בְּשַׁחֲרֵי-עֶשְׂרֵן, מִיּוֹם לְיוֹם קוֹדְרָה, עוֹמָמֶת.
אֲשַׁמַּע שְׁוַעַת-צִירֵי-דְלָתוֹת-עִיר וִילָנָא. שְׂוֹא כְּנַרְת
בְּמִתְקַן כְּנֹרֹת וְגִלְיָה שִׁרְתָּהּ אוֹמְרָת.
גַּם בְּנֵי-יֹרֵק תִּשְׁקַע חַמָּה עַל פְּנֵי מִשְׁוֹאוֹת קִבְרָה.
שָׁם בְּצַפִּיפּוֹת קִבְרוּ מְשׁוֹרְרֵינוּ גִבְרָה גִבְרָה.
בְּכִרְךָ נִי-יֹרֵק כְּלוֹ אֵין שְׂדֵה-קִבְרוֹת נְטוּשׁ, זְנוּחַ,
כְּזֶה אֲשֶׁר קָהַל מְשׁוֹרְרֵינוּ בּוֹ יְנוּחַ.
גַּם עַל מַסְבְּתֵי שְׁחִגְגָה חַמָּה שׁוֹקֶצֶת;
אֶת הַכְּסָאוֹת שֶׁשָּׁמְמוּ צְעִיף הָאֶבֶל יַעֲטָה.

כְּמִי-דְמָמָה נָגוּזוּ יְדֵי זֶה כְּבָר, הַתְּלִיקוּ,
וְדַמְעֵ-נֹרוֹת-אֶבֶל הֵם בְּשִׁמְתִי עֵינֵי הַדְּלִיקוּ.
כְּפוֹשֵׁט-יָד אֲשִׁיר אֶל חִלּוֹנוֹת אֲטוּמֵי-זַעַם
וּבְהִלְמוֹת לֵאמֹר בְּרַקוֹמֵי לִי תִהְיוּ יַעֲנֵן.
לְשׂוֹא כְּחֵי עֲנִיתִי לְהַקֵּל אֶת מַעֲמָסֶת
הַמּוֹרָשָׁה שֶׁבְּעַפְרָה גִבְרָה אוֹתִי מְכַפְּשֶׁת.
הַפְּקִרְתִּי אֶת עֲצָמֵי לְמִטְרֵ-סוּפָה, לְמַרִי הַרְעָם.
שְׁקִדְתִּי עַל עֵץ-פְּרִי לְבַל יִגְדַל בְּזַעַם.
רַק קוֹמְתִי הַמְּכֹחַ: הֵייתִי כְּנַחֲשׁ בְּרִיחַ
הַמִּתְפַּחֵל, עַת מַעוֹרוֹ אֲשֶׁר בָּלָה יָגִיחַ.

עַתָּה יְדַעְתִּי: רַק מֵאֲדַמְתֶּךָ כְּחֵי צוּמַח
לְבַל אֲכַמָּה אֶל הַנְּכָרֵי הַזֶּר לְהַסְפִּחַ.
רַק אֶת אַחַר בְּלוֹתִי לִי רִטֹט וְעוֹרִים גּוֹרְמֶת
בְּשָׁנֵי מְקוּי-מִימֶיךָ – אִישׁוּנֵי-נַעֲרוֹת-חֲמֹד.
בְּמִקּוֹם שָׁרָה אֲבִינוּ עִם מְלֶאכֶּה מִן הַשָּׁמַיִם,
שָׁם נֶאֱבַק עִם הַגְּבוּלוֹת זְרִמָּה, נִהַר הַמַּיִם.
אִם חָרַב, דְּבַר וְרַעַב הַכִּינּוּ לָךְ מִטְּבַח,
קִמְתֵּ-הַתְּנַעֲרֶת מִן הָעַפְרָה כְּכַפִּיר-מְדַבֵּר בּוֹטַח.
מִלְּדוֹתֵי לִי נְהִירִים כָּל שְׁבִיל בְּךָ וְכֹל אֶרֶץ,
וְגַם לְשֶׂאֵל לְדַרְךָ אֶל עֲצָמֵי שׁוֹב אֵין לִי צִרְךָ.

פון אלע מיינע אַדעס צו דער זון און פרייד-געזאַנגען,
ביסט בלויו, זונשיין פון מיין לאַנד, אויף מיר נאָך ניט פאַרגאַנגען.
ווייל דיינע שטראַלן וואַרעמען דעם טאַל פון שבט זבולון,
די ערד פון עמק יזרעאל, דעם ברויט-שפייכלער דעם פולן ;
ווייל אויך די בערג די שטיינערדיקע שפאַנסטו איין ווי אַקסן,
זיי זאַלן מיטשלעפן דעם יאָך און ווערן גרין-באַוואַקסן ;
ווייל דער תנ"ך האָט דיך באַשאַנקען מיט אַזוי פיל כישוף,
אַז קרוינשטעט קומען אַנקוקן ווי ס'בליט דיין קלענסטער ישוב ;
ווייל קליין ביסטו אין מדבר-זאַמד, וואָס ברענט מיט האַס און שטורעם,
נאָר גרויס ביסטו אין שוים פון אויסגעטראַגענע יסורים.

מְכַל שִׁירֵי הַצֹּהֲלִים, מִמְּזֹמְרֵי לְשֹׁמֵשׁ,
רַק אַתָּה, אֶרְצֵי הַנֹּהֲרָה, נֹתֶרֶת, עוֹדֶךָ קִיַּמְתָּ;
שָׁכַן קִנִּי אֹרֶךְ אֲדָמַת מִטָּה זְבֻלוֹן יִפְרִיחוּ
וְלֹאֲסֵם הַבֵּר, לִיזְרַעְאֵל, יָבוּל יִבְטִיחוּ;
שָׁכַן גַּם הַרְרֵי־סְלָעִים אֶת כְּשָׁרִים אוֹסֶרֶת
וְהַתְּכַסּוֹת בִּירְק־עֶשֶׂב עֲלֵיהֶם גּוֹזֶרֶת;
שָׁכַן שָׁפָךְ הַתְּגִיף שִׁפְעָה שֶׁל קָסֵם עַל סְבִיבֶיךָ,
עַד כִּי בִירוֹת תוֹהוֹת עָלֵי הַנֶּץ קָטַן יִשׁוּבֶיךָ;
כִּי זַעֲרָה אֶת בְּצִיָּה שְׂרוּפַת שְׁנָאָה וְסַעַר,
אֶךְ כִּבְרָה בְּחִיק הַמְּכַאוּבוֹת, בְּשִׁלּוֹ בַצֶּעַר.

א נאַקעט יינגל

באַשאַפּער פון דער וועלט אין אלע אירע פאַרעמס!
א נאַקעט יינגל טראַגט אַ קינד אויף זיינע אַרעמס,
ער טראַגט זיין שוועסטערל ווייל זי איז די מיזינקע,
ער טראַגט זיין שוועסטערל פון אויוון אין טרעבלינקע.
און שמענדיק גייט דאָס יינגל איבער מיר אין הימל,
אויף פעלדער אייז אין אויסגעשמערנטן געווימל,
אין היץ אין בראַנדיקן פון זון-צעגליטע הייבן,
און בלייבט ניט שטיין און וויל אין ערגעץ ניט דערגרייכן.
און ס'האַלט דאָס מיידעלע זיין האַלדז אַרומגעקלאַמערט,
ווי ביי דעם טויט-מאַרש צום געהיימען לעצטן קאַמער.

באַשאַפּער פון די ווייטע הימלישע געצעלמן,
פון אונדזער שלעכטער וועלט און דיינע גוטע וועלמן!
די צישענדיקע שלאַנג וואָס דרייט זיך אין אַ בייגל,
זעט אַנדערש אויס ווי דיינע זינגעוודיקע פייגל,
פאַרבייטן וועט ניט קיינער זייערע געשמאַלטן.
דער מענטש האָט אַבער אין זיין אויסזען זיך באַהאַלטן,
ס'האַט אויך דער תליון ווייסע פינגער ווי זיין קרבן,
און שטאַרבט דער תליון — איז ער איין מאַל בלויז געשמאַרבן.
און נאָר דאָס יינגל גייט און גייט, און ס'טראַגט דער גייער
זיין שוועסטערל, ווי ס'טראַגט די זריעה-קאַרב דער זייער.

12/7.K

יְלֵד עִירוֹם

יוֹצֵר עוֹלָם עַל צוּרוֹתָיו כֶּלֶן! פֹּה יֵלֵד,
עִירוֹם הוּא וְנוֹשֵׂא בְזְרוּעוֹתָיו עוֹלָלֹת.
זוֹ אַחֲוָתוֹ, הַצְעִירָה בְּבֵית אָבִיהוּ,
מִכַּבְּשֵׁי טָרְבֵלֵינָקָה גִּוְיָתָה הוֹצִיא הוּא.
נִשָּׂא רוֹחֵף הַיֵּלֵד בְּמְרוֹמֵי רְקִיעַ.
שָׁם שָׁפַע כּוֹכָבִים בְּשָׁדוֹת הַכִּפּוּר יָגִיה.
בְּשֶׁרֶב יְקוֹד רְמוֹת צְרוּבוֹת בְּשִׁמְשׁ לֵהֵט
לֹא יַעֲצֹר, יָדָד בְּלֵי מִטְרָה וַיַּעַד.
וְאַחֲוָתוֹ בְּעוֹ אֶת צְוֹאֲרוֹ חוֹבֶקֶת
כְּבִמְצַעֵד הַקֶּץ אֶל תָּא כְּבִשׁוֹן הַשְּׁקֵט.

יוֹצֵר-יָרִיעַת-שִׁחַק רְחֹבָה, נִפְרָשֶׁת;
יוֹצֵר-עוֹלָם-זָדוֹן וְעוֹלָמוֹת שֶׁל חֶסֶד!
הֵן לֹא יִדְמָה נֶחֱשׁ בְּפִתּוּלֵי הַזֵּהָם
אֶל הַצִּפּוֹר אֲשֶׁר תָּשִׁיר בְּחַן וְנֹעַם.
מִי לֹא יִבְחִין בֵּין הָאֶחָד וּבֵין מִשְׁנֵהוּ?
רַק הָאָדָם מֵצֵא מְקַלֵּט לוֹ בְּמִרְאֵהוּ:
כֶּלֶן-עוֹר-נִרְצָח לְבַנֵּת עוֹר הַמְרִצָּח,
וְכִי יִגֹּעַ תִּלְיָן, רַק פֶּעַם הוּא גֹעַ.
וְכִּי יִפְסַע הָאֶח. בְּזְרוּעוֹתָיו נוֹשֵׂא הוּא
אֶת אַחֲוָתוֹ כְּשֵׂאת זוֹרֵעַ סֶל-זְרַעְהוּ.

די צוועלף מזלות האָבן מיך אַרומגערינגלט
ווי שמעכלדראָט; און איצט דאָס מזל פון דעם יינגל.
געזוכט האָב איך דאָס לאַנד וואָס איז אים נאָענט-אייגן,
אַז ער זאָל דאָרט זיין שוועסטערל אַרונטערלייגן,
און איך האָב אָפגעזוכט אַ בערגל ביים כנרת,
ווי אַלע ביימער וועלן רוישן למזכרת.
איז וויל ער אויך ניט ביים כנרת ביי דעם בלויען
זיין קאַלט און נאַקעט שוועסטערל דער ערד פאַרטרויען.
און ווייטער וואַנדערט ער אין גלגל-הירח
אַרום טרעבלינקעס אויסגעלאַשענעם מזבח.

כְּמִשׁוֹכָה גִלְגַּל הַמְזֻלּוֹת סְבִיבֵי.
עֲתָה נֹסֶף מִזֶּל הַיָּלֵד שֶׁלְּכַדְוֵי.
חִפְשֵׁי נוֹף יֵיטֵב לוֹ תַּחַת הַרְקִיעַ,
שֶׁם אַחֲזוֹתוֹ הַפְּעוּטָה יוֹכֵל הַצְּנִיעַ.
סוֹף-סוֹף מְצֵאתִי תֵל עָלֵי שְׂפַת יָם-בְּנֵרֵת,
שֶׁם אֵילָנוֹת סוּדוֹת יִמְתִּיקוּ לְמִזְבְּרֵת.
אֵךְ הוּא אֵף מְאַדְמַת בְּנֵרֵת הָרוֹנֵנֶת
יִמְנַע אֶת אַחֲזוֹתוֹ הָעֶרְמָה-צוֹנֵנֶת.
וּבְגִלְגַּל הַלְּבָנָה שׁוֹב נַע, נִדְחַת הוּא,
סְבִיב לְמִזְבְּחוֹת-טָרְפְּלִינְקָה שֶׁדְּעָכוּ.

איך זינג אַ פאַרשפעטיקט געזאַנג

פאַר פּאַליאַ און אַלעקסאַנדער שאַפיראַ

איך זינג אַ פאַרשפעטיקט געזאַנג צו מיין דור פון חלוצים
אין איבערגעשראַקענע שמעטלעך גרוי-האַרבסטיק און ליימיק.
איך האָב אייך פאַרזען אין מיין יוגנט — און האָב אייך דאָ פּלוצעם
געעלטערטע שוין און גערונצלט געטראָפּן אין עמק.

ביינאַכט, אויף די בערג פון נפתלי, ווען איך קוק אַרונטער
און זע די באַלויכטענע דערפער ווי גאַלדענע שיפן,
דערמאַן איך מיך אייער געזאַנג וואָס האָט אָפּגעהילכט מונטער
אין אונדזערע עלנטע היימען אין אָפּגרונט דעם טיפּן.

ווען איך האָב מיט בונט און מיט וועלט-מהפכה געפּלאַקערט,
און מיטגעקלאַפט האָט מיר דאָס האַרץ מיט די שלאַכטן אין שפּאַניע,
האַט איר ביי דעם ברעג פון כנרת געצויגן דעם אַקער,
און צוגעגרייט מיר אַ געלעגער ביים ירדן אין דגניה.

אַ דאַרשטיקער טרינק איך דאָס מילך און בין טועם די טייטלען,
איך בענטש די חלוצישע טעכטער מיט וויצענע פּלעכטן
און קוש זייער מאַמען — מיין פּריינדין, וואָס נעמט זיך נאָך רייטלען,
ווי איבער אַ פּערטל יאַרהונדערט געווען וואַלט ערשט נעכטן.

איך זינג אַ פאַרשפעטיקט געזאַנג צו מיין דור פון מעפּילים,
וואָס האָבן געטריקנט די זומפן און אויסגעלייגט וועגן.
די טאַמעס אַריינגעוויינט האָבן די הערצער אין תהילים,
די זין אַבער האָבן געזונגען מיט האַמערס און זעגן.

הריני אומר כאן שירה מאחרת

לפוליה ואלכסנדר שפירא

הריני אומר כאן שירה מאחרת לדור תלוצים חסרי רתע,
לבני עירות פחודות, שקועות ביון הסתוי ובנמק.
שניתי שלא לראותכם לעת-נער – עתה בפתאם ובפתע
מצאתי אתכם מזדקנים, רבי-קמט, בתוך ישוביו של העמק.

בלילה, על-גב הררי נפתלי, עת אביטה למטה בשפל,
ראה עת אראה כפריכם מוארים כספינות-של-זהב על הפלס,
אזכר את שירכם שהדהד בעצירת מתוך התהום, מבור אפל,
השיר שהפציע מתוך בתי-עני בסבר חדש ובצלז.

בעת שאני התלקחתי בלהט אל המהפכה ולמרד
ודפק לבי נענה אל כל קרב של מלחמת-קדמה בהשפניה,
אתם משכתם בעלה של מחרשת, לפלח אדמת הכנרת,
אתם הכנתם לי משכב ומנוח על שפת הירדן בדגניה.

צמא אשתה כאן החלב הקריר ואטעם תמרה מתקתקת,
ברוך אכרף את בנות-החלוצה עם צמות קלועות כמו פשת,
אשק לאמן – חברתי מני-או, שעדין היא לי מסתמקת,
משל, רבע שנות-המאה הן רק רגע, רק צעד אחד הן לגשת.

הריני אומר כאן שירה מאחרת לדור מעפילים עזי ממר,
שהמה הפכו הבצות לשדי-חמד, בנו הבתים בם לשבת.
שפכו האבות אז מרי-לבבם בפסוקי תהלות נעים-הזמר,
אולם הבנים שוררו את שירם במשור, במעדר, במקבת.

פארקרינט מיט די טאטעס, ווייל איר האָט צעשטערט אַלטע צוימען,
זייט איר איצט געבליבן די שומרים פון לייבלעכן גאַרטן ;
דערווייטערטע ברידער וואָס האָבן פאַרבלאַנדזשעט אין טרוימען,
צוריקגעבראַכט האָט איר אַהיים פון ניט-היימישע פאַרטן.

גרעשט האָבן אונדזערע געסלעך מיט פעלקער-באַפרייער,
מיט שטרייטער, וואָס האָבן אין שטוב ניט געהאַט כרויט אַ פענעץ —
און פיינט געהאַט האָט איך, ווייל איר שניידט פאַרן אייגענעם שייער,
און אויסגעלאַכט איך, ווייל איר שמעלט אויף אין מדבר אַ גרענעץ.

אַ, מיר, ניט-פאַרבעטענע געסט ביי דער וועלט אויף דער סעודה,
מיר פעלקער-דערלייזער פון אַרעמע יידישע שמעטלעך,
פאַרוואָס זיינען מיר ניט אַוועק אין די בערג פון יהודה,
מיר וואָלטן געווען מחותנים אויך קומענדיק שפעטלעך.

איך זינג אַ פאַרשפעטיקט געזאַנג צו די אַדלערשע נעסטן —
קיבוצים וואָס הענגען אויף פעלדזן אין הימלען אין בלויע ;
אַ לויב-ליד די פלאַנצער וואָס פרווון זיך מוטיק פאַרמעסטן
אויך קעגן די אייביק-פאַרשאַלטענע בערג פון גלכוע.

דער באַרג וואָס האָט צוגעהערט דבורהס נביאישן הימן,
תבור, וווּ עס שוועכט נאָך אין וואַלקנס דער געטלעכער אַטעם —
דערהערט אויפדאַסניי אַ געזאַנג פון פאַרקלונגענע שטימען,
ווי ס'וואַלטן זיך ווידער צעזונגען די אוראַלטע שבטים.

עומדים במריבה עם אבות יראים, כִּי־עַל־כֵּן הִרְסֶתֶם סִיג וְגֹדֶר,
עַתָּה וְשִׁאֲרֵתֶם הַשׁוֹמְרִים הַיְחִידִים, הַגֹּדְרִים, הַמְחַזְקִים אֶת הַסֶּכֶר:
אַחִים שְׁנִיתְעוּ וְהִלְכוּ אַחֲרֵי דְמִיּוֹן־שׁוֹא, חֲלוּמוֹת רִבֵּי־הַדֶּר,
אַתֶּם לְמַדְתֶּם שׁוֹב הַבַּיְתָה לְשׁוֹב מִמְּלִים רְחוּקִים מִן הַנֶּכֶר.

הֵיו סְמִטוֹתֵינוּ הוֹמוֹת בְּקוֹל־רֵעַשׁ מֶרֶב לוחְמָיו שֶׁל הַחֹפֶשׁ,
מֶרֶב גּוֹאֲלִים, מְשַׁחֲרֵי־לְאָמִים, אִם־כִּי אֵין בְּבֵיתֶם פֶּסֶת־לָחֶם -
שְׁנוֹא שְׁנֵאוּכֶם, כִּי אַתֶּם דּוֹאֲגִים רַק לְעַם קִטְנִטָן כְּסוּי־עֵבֶשׁ,
לְעוֹג לְעֵנוּ, כִּי אַתֶּם מוֹל מַדְבַּר עֲלִיתֶם כַּחֲמוֹה שְׁכָם־שְׁכָם.

הוֹ אֲנִי, אֹרְחִים לֹא־קְרוֹאִים בְּמִשְׁתַּה הָעוֹלָם זֶה רְחִבֵּי־הַיָּדִים,
פוֹדֵי הָעַמִּים, נְעַרֵי יִשְׂרָאֵל עֲנִיִּים מִיּוֹצְאֵי הָעִירָת, -
מַדּוּעַ מֵיָד לֹא בְּרַחֲנוּ לְכָאן, אֶל הָרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם?
הֵינּוּ אֹרְחִים רְצוּיִים לוֹ גַם בְּאֲנִי מַעַט בְּשָׁעָה מְאַחֲרָת.

הַרְיִנִי אֹמֵר כָּאן שִׁירָה מְבִישֶׁת לְכָל הָאֲחֻזוֹת כְּקוֹן־גֹּשֶׁר,
אֲרַעֲיִן־הַתְּלוּי לוֹ בְּצִלְעֵי שֶׁל סֵלַע, מִתַּחַת לְתִכּוֹל הַגְּבוּהָ;
שִׁירָה וְתַהֲלָה לְאָדָם הַגּוֹטֵעַ, שֶׁהוּא מְנַסֶּה לְקִשֵּׁר קִשֵּׁר
גַם נִגְדֵי קָלֶלֶת־הַקְּדוּמִים הַקִּשְׁשָׁה שֶׁל אֶל־טַל וּמָטָר בְּגִלְבּוּעַ.

תְּבוֹר בְּהָרִים, שְׁעוֹד רוּחַ אֱלוֹהַ מְעַל בְּעֵבְיוֹ מְרַחֶפֶת,
הָהָר שֶׁשָּׁמַע אֶת הַמְּנוֹן הַגְּבוּרָה שֶׁל דְּבוּרָה הַנְּבִיאָה הַמְּנַצֶּחֶת,
שׁוֹמֵעַ עִתָּה מַחְדָּשׁ קוֹל־שִׁירָה, רוֹאֶה יָד אֱלֹהֵי יָד מְנַפְּנֶפֶת,
כְּמוֹ גִּקְהָלוֹ הַשְּׁבֻטִים מְנִי־קָדָם לְתַת אֶת קוֹלָם בְּרִן־יַחַד.

תרגום: שמשון מלצר

אין טאָל וווּ שבת הערט מען בלויז די ביימער שאַרכן

אין טאָל וווּ שבת הערט מען בלויז דל ביימער שאַרכן,
און די גלבווע-בערג, וואָס וואַכן אויף דער סביבה,
און אויך די בערג אויף יענער זייט פון ירדן האַרכן
ווי ס'דאוונען די קיבוצניקעס, די בני-עקיבא ;
די מילגרוים-ביימער בליען ראָז ביי אַלע טירן,
און בענטש-ליכט פלעמלען פרום דורך טונקל-בלויע שויבן ;
אין טאָל וווּ אַלע סטעזשקעס צום בית-מדרש פירן,
און אויך די ווייבער-שול איז פול מיט ווייסע טויבן —
דאַרט בין איך אַנגעקומען פרייטיק בין-השמשות,
און קען נאָך ניט ביו איצט די רעמעניש באַשיידן :
איז דאָס געווען אַ חלום, אַדער אַ ממשות,
אַז איך זאָל זיין צו גאַסט אויף שבת אין גן-עדן.

דער שבת-קודש קומט און איך בין אונטערוועגנס,
וווּ זיבן טעג איז וואָך און בלעטערפאל און טרויער,
דורך מיינע ביינער זינגען אומעטיקע רעגנס,
און ס'עפנט זיך שוין מער ניט דער גן-עדן-טויער
פון גרינעס טאָל בית-שאן, וווּ ס'גליען רויטע רויזן
אַרום דעם מקום-קדוש אין דעם ווייסן בנין,
און וווּ געבליבענע פון אויסגעוויינטע קלויזן
פאַרפולן מיט אַ פייגלשן געזאַנג דעם מנין.
פון גאַר דער וועלט, פון אַלע קרוינשטעט און מדינות,
איז זיינען מיר געבליבן שטיין אין די שוואַרצאַפלען —
קיבוצניקעס מיט ווינט-צעפלאַטערטע משופרינעס,
דאָך פאַלן ניט אַראָפּ זיי פון די קעפּ — די קאַפלען.

לְעִמָּק, בַּשָּׁבֶת בּוֹ רַק הָעֵץ יָנוּעַ

לְעִמָּק, בַּשָּׁבֶת בּוֹ רַק הָעֵץ יָנוּעַ,
לְעִמָּק שֶׁפָּרוּשׁ עָלָיו צֵל הַגִּלְבֹּעַ,
וְרֵן־תְּפִלַּת־קַבּוּץ־בְּנֵי־עַקִּיבָא צָנוּעַ
כִּי יַעֲלֶה, הַרְר־גִּלְעָד שָׁשִׁים לְשֹׁמֵעַ;
שֵׁם גֶּר־שָׁבֶת מִכָּל תַּלּוּן זֹרֵעַ חֶסֶד,
לֵיד כָּל דָּלַת אַרְגָּמֶן־רִמּוֹן נוֹגֵה;
לְעִמָּק, בּוֹ כָּל שְׁבִיל מוֹלִיךְ אֶל בֵּית הַכְּנֹסֶת
וְאֶף עֲזֹרַת נָשִׁים יוֹנִים זְכוֹת מְלֵאָה, –
לְעִמָּק זֶה עִם רֵדַת הַשָּׁבֶת נִקְלָעְתִּי,
וְעַד עַתָּה חִידָה הִיא לִי, אֲנִי תָמִיד:
הָאֵם תַּלּוּם אוֹ מִמְשׁוֹת הִיא, שֶׁהִנְגַעְתִּי
אֶל גֵּן הָעֵדֶן לַשָּׁבֶת לְהִתְאַרֵחַ.

יּוֹם שַׁבַּת־קֹדֶשׁ בָּא, וְאֲנֹכִי בְּדֶרֶךְ,
שְׁבַעַת יְמֵיהָ חַל, שְׁלֶכֶת, דְּוִי וְצַעֵר.
בְּעֲצָמוֹתַי זָב דְּלֶף־שִׁמְמוֹן וְפָרֶף.
דוֹמָה, לֹא יִפְתַּח לִי לְעוֹלָם הַשַּׁעַר
אֶל גֵּן הָעֵדֶן, עִמָּק־בֵּית־שָׁאֵן, שֵׁם צָצוּ
סְבִיב הַמְּקַדְש־מַעֲטָה וְרִדִים בְּאָדָם לְהַט,
וּבּוֹ שְׁרִידֵי־נְהִי־בְתִי־מְדַרְשׁ קַבְצוּ;
יִשְׁמִיעוּ בּוֹ רִנָּה שֶׁל צְפָרִים דוֹמַעַת.
הֵם מְמַלְאִים אוֹתוֹ רִנַּת־עֲדָנָה דוֹמַעַת.
מִכָּל הָעֵירוֹת וְהַכְּרָכִים בְּחֶלֶד
נוֹתְרוּ בְּאִישׁוּנֵי־עֵינַי רַק בְּנֵי תִיחַד,
אֲנִשֵּׁי קַבּוּץ, בְּרוּחַ בְּלִרְיָתָם צוּהֶלֶת,
אֶךְ כְּפָתָם מֵעַל רֵאשִׁים אֵינָה צוֹנַחַת.

איך ווייס, אז בלויז דער שבת איז דאָרט אַ גן-עדן,
ווייל אינדערוואָכן דרייען זיך די טעג ווי וואַלצן
פון דרעש-מאַשינען; און עס מישן זיך די פריידן
מיט שווייס און מיטן קוואַל-וואַסער וואָס איז געוואַלצן.
און הייס איז אין דעם טאָל בית-שאַן אין דעם פאַרצאַמטן
מיט בערג אַרום, און פול מיט רויך, מיט פייער-בראַנדן,
און ליבער קאַרטשען זיך אין טאַג אין דעם צעפלאַמטן,
ווי שטעכלגראַז וואָס ברענט אויף די גלבווע-ראַנדן.
און ווען מען אַקערט און מען זייט ביים ברעג פון ירדן,
פאַרטייעט לויערן אויף די פאַרשוויצטע רוקנס
די בערג פון גלעד, ווי געפּלעקטע לעאַפּאַרדן,
וואָס זיינען שטענדיק גרייט אַ שפרונג טאַן און פאַרצוקן.

נאָר ווען דער שבת קומט צופּוסנס פון גלבווע,
איז הערט מען בלויז די פאַלמעס שטיל און פאַרכטיק שאַרבן.
פאַרגעסן קען איך נישט די ספּירה-טעג די בלויע,
ווען איך בין דאָרט געזעסן אויף דער באַנק פאַר אורחים.
דער שבת-קודש קומט און איך בין אויפן וואַנדער,
און וווּ איך זאָל ניט זיין, איך זע אין טאָל די זקנים,
וואָס זיצן אויף אַ באַנק און רוקן זיך פאַנאַנדער,
אַז איך זאָל אַנקוועלן אין גינגאַלד-שיין דעם ריינעם,
און מיטזינגען מיט זיי די געמלעכע געוואַנגען,
און אַלט ווערן ווי זיי מיט גוטסקייט אין די קאַרבן,
און ציילן מיינע מי-טעג זינט די ערשטע זאַנגען,
ביז קומען וועט דער יום-טוב פון די פּולע גאַרבן.

יִדְעָתִי, יוֹם-שַׁבָּת בְּלֶבֶד הוּא שָׁם גַּן-עֵדֶן,
אֶף כַּגְּלִילֵי מְכוֹנוֹת-דִּישׁ שָׁם יִזְעוּ
יָמֵי הַחֵל, וְהַשְׁמָחוֹת - טוֹבֵלוֹת בְּאִיד הֵן,
בִּיזוֹעַ וּבְמִלַּח מִי-מְדַבֵּר וְתֵהוּ.
וְחַם בְּעַמְק־בֵּית-שֶׁאֵן, זֶה עַמְק־כְּלָא
מִקַּף-הָרִים וּמְלֵא-עֵשֶׂן וְאֵשׁ צוֹרֶבֶת,
אֲשֶׁר עִם לֵהֵט יוֹם בּוֹ כָּל גּוֹיָה נִפְתַּלֶּת
כְּקוֹץ-גִּלְבַּע הַבוֹעֵר בִּיקוּד־שֶׁל־הֶבֶת.
וְעַת עַל שִׁפְת־יְרֵדֵן הָאֲדָמָה נִחְרָשֶׁת,
אוֹרְבִים אֶל הַחֹרְשִׁים, שְׁטוּפֵי זַעַת הֵינְעוּ,
הָרִי-גִלְעָד כְּאֲרִיזוֹת יִצְוִק־עֵשֶׂת
הַנְּכוּנִים לְזֹק וּלְשֹׁסַע כָּל רִנְעוּ.

אוּלַם בְּנֻטוֹת שַׁבָּת אֶל מְרַגְלוֹת גִּלְבַּע
רַק זֵיע־קִדְשׁ הַתְּמָרִים אֶתָּה שׁוֹמֵעַ.
יָמֵי סְפִירַת הָעֵמֶר לֹא אוֹכַל לְשַׁכַּח
וְאֶת שַׁבְּתֵי שָׁם עַל סִפְסַל כְּדִין אוֹרֶת.
יִרְדַּת הַשַּׁבָּת. אֲנִי נוֹדֵד-סוֹבֵב עוֹד,
אוּלַם בְּכָל מְקוֹם הָעַמְק מִתְגַּלְהָ לִי
וְהַזְקָנִים בּוֹ מְזַמְיִנִים אוֹתִי לְשַׁבָּת,
לְגַמְעַ כְּמוֹהֶם זִיו שְׁמֵשׁ זָה וּפְלֵאִי,
לְשִׁיר אֶתֶם יִתְדוּ מִמְּזוֹרֵי-אֱלוֹהִי,
לְזִקִּין עַמָּם, וְשִׁלּוֹת-נַעַם בְּכָל קָמֵט,
וְיָמֵי יִנְעִי לְמַגּוֹת מְאֹז הַחֵחַל לְזֹרַע
עַד בּוֹא תַג אֲלֵמָה שׁוֹפְעָה וּמִתְרוֹמָמֶת.

צו חיים נחמן ביאליק

(געשריבן אין סטאלינאבאד, צענטראל-אזיע. יולי 1943)

דו ביסט ניט צו א פעלדו פארשמידט ווי פראמאטיי,
געהאקט פון פעלדזן זיינען דיינע ביינער.
דו ביסט א שטים פון ניי געבורט, און דוין געשריי
האט זיך געהארטעוועט אין מירמל-שטיינער.
און ווי די שטיינער איינגעוואקסן אין א בארג,
וועט אויך קיין שטורעם ניט פאנאנדעררוקן
דאס ווארט פון דוין געדיכט, וואס איז געהאמערט, שטארק,
און פאר דוין אורקראפט מוז איך טיף זיך בוקן.

כאטש דו האסט, דיכטער, מיטגעליטן מיטן תהום,
געווען איז אפט אין דיר א ביזו געלעכטער.
דו האסט אראפגעפלייצט צום אפגרונט ווי א שטראם
וואס פעלדזן שלייפט און דאר געצווייג צעברעכט ער.
דארט אין דער נידער האבן זיך געטוליעט שאף
און בלויז געוואלט, זיין ניט-באמערקט און לעבן;
האסטו ארויסגעריסן אונדו פון נאכט און שלאף,
מיר זאלן זען ווי הויך די אדלערס שוועבן.

דו האסט געוואלט, אליין מיר זאלן אין די הענט
דעם גורל ווי א האק א שארפע נעמען.
געוויסט האסטו, ס'איז אונדזער קראפט נאך ניט פארלענדט,
מיר קענען אונדזער הארץ אין פויסט פארקלעמען.
האסטו געגראבן זיך אין אש פון „שחיטה-שטאט“,
און ווי אין האלעוועשקעס — אין די גופן
א פלאם א מורדישן צעבלאזן קעגן גאט,
און גאר די וועלט האסטו צום דין גערופן.

לְחַיִּים נַחֲמֵן בַּיֵּאֲלִיק

(נכתב בסטלינובאד, אסיה המרכזית. יולי 1943)

אִינְךָ כְּפָרוּמִיטִיאָוּס לְסִלַּע מְרַתֵּק,
הֲרִי הֵן עֲצֻמוֹתֶיךָ, שְׁעוֹ-סְלָעִים תֵּאמְרָנָה.
קוֹלְךָ שֶׁל הַתְּהוּוּת, הַקּוֹל שֶׁבּוֹ תִזְעַק –
חֲשַׁל בְּאֲבָנִים שֶׁל שֵׁשׁ עַד תִּזְהַרְנָה.
דוֹמָה לְאֲבָנִים אֵין סֵעַר מְזִיוֹן,
אֵין כַּח יִפְרִידוֹן, שֶׁכֵּן בְּהַר צָמְחוּ,
דְּבַר-שִׁירָה חֲשַׁל, גָּבַר בְּעוֹ אֵיתָן –
בְּפָנֵי עֲזָה קְדוּם אָכֶף הָרֵאשׁ, אֲשַׁתְּחוּ.

וְאֵף כִּי גַם אַתָּה סְבֵלֶת בּוֹז וְכָאֵב –
הִיָּה בְּךָ עֲתִים שְׁחֹק-רִגּוֹ שֶׁהֲרִשִׁיעַ.
צִלְלֶת עַד-תְּהוּם בְּזָרִם הַסּוֹחֵף,
אֲשֶׁר סְלָעִים מִשְׁחִיו, אוּלָם גּוֹרֵף כָּל שִׁיחַ.
לְמַטָּה שֵׁם בְּגִיא צֶאֱן הַתְּרַפְּקוֹ בְּצֵל,
וּמְבַקֶּשֶׁן: סְתָרָה, הַמְשִׁיף רְעוֹת בְּדֶשֶׁא.
וּתְעַקֵּר אוֹתָן מִחֵיק הַשְּׁנַת, הַלַּיִל,
לְרֵאוֹת אֵיכָה מְרַקִיעַ מֵעַל רֵאשֵׁן הַנְּשֶׁר.

בְּקִשְׁתָּ, הַמְשׁוֹרֵר, נִקַּח בּוֹטְחִים בְּיָד
אֶת גּוֹרְלָנוּ כְּמוֹ קַרְדֵּם רְדוּד הַלְהַב.
יְדַעַת: טָרָם פֶּגַע עֲזוּגוֹ הָאֶחָד,
לְבַנּוֹ תוֹף אֲגָרוֹף גִּדַע עוֹד טַל בְּזַעֵף.
נְבִרַת תוֹף תְּלִי עִיר-הַרְגָּה וְדָם,
וּכְמוֹ בַתוֹף אוֹדִים – בַּתוֹף גּוֹפּוֹת נִשְׁחָטוּ.
הַפְּחָתָּ נִגְדַּ אֵל לְהַבַּת מְרַד רָם,
שְׁמֵלֵא-עוֹלָם אַרְרָה, וְאֵף לְדִין תְּבַעַתוּ.

דו האַסט געשטורעמט און געוויינט, נאָר דיין געוויין
אַן אַפּקלאַנג אין די הערצער האָט געפונען.
געלעבט האָט אונדזער שטאַם, און ניט אויף וויסן שטיין
דיין דורכגעגליטע טרער איז אויסגערוינען.
איצט ברעכט זיך אונטער אונדז די גאַנצע ערד ווי אייז,
און די, וואָס זיינען לעבן נאָך געבליבן,
און זוכן אויסגעפייניקטע אַן אַפּרו, שפּייז —
געפינען פאַרמעטן מיט בלוט באַשריבן.

ווען דו האָסט פון דער וועלט צוריקגעקערט אַהיים,
האַסטו דיין זיידנס שטיבל נאָך געפונען,
דער פּלאַם האָט אין נר-תמיד נאָך געצאַנקט געהיים,
די שפּין האָט אין איר ווינקל נאָך געשפונען.
געוויינט האָט אויף דיין האַלדז די שכינה ווי אַ קינד,
בית-עולם-ביימער האָבן דיך פאַרלויעט,
דאָס הייזל, האַלב אין ערד פאַרגראָבן, גראַז-באַגרינט,
האַט אין איר שוים פון מאַך דיך איינגעטוליעט.

נאָר מיר, די מידע וואַנדער-פייגל פון דיין שטאַם,
צי וועלן מיר פון אונדזער היים די שוועל זען?
פאַרכאַפט האָט אונדז דער שטורעם-וויינט, און ס'האַט דער ים
די לעצט-געבליבענע צעזויט אויף פעלדזן.
דער היים-צוריקקער שרעקט ווי אַ פאַרסמטע ווונד,
מיר זאָלן אין דער חורבה ניט געפינען
די שקיעה, וואָס איז קויל געוואָרן אויפן גרונט —
דעם טאַטנס קאַפּ פאַרוואַלגערט אין רוינען.

דאָך לעבט אַ ישוב און ער בויט זיך אויף דער שפּראַך,
וואָס דו האָסט אַפּגעפּרישט פון אַלטע ספּרים,
פאַרקריצט איז דאָרט אין שטיין די אותיות פון תנ"ך,
און זון-געביידעס שפּיגלען זיך ביי קברים.

יִדְעַתְּ סַעַר, בְּכִי... וּבְכִיתֵךְ מָרָה
הַדִּים לָהּ בַּלְבָּבוֹת מְצָאָה הַמְתִּיפָתָה.
גִּזְעוּ חַי, וְלֹא עַל אֶבֶן עֲקָרָה
נִגְרָה וְנִשְׁפָּכָה זֹאת דְּמַעְתֵּךְ רוֹתַחַת.
עָתָה כָּל שְׂעַל לָנוּ כְּקֶרַח הַנִּשְׁבָּר,
וְאַלֶּה הַמְעֻטִּים, נוֹתְרוּ חַיִּים עֲדִין,
יְתוּרוֹ מְעֻנִים אַחַר מִבְּטַח-מְצָעֵר,
אֵךְ רַק גְּוִילִים כְּתוּבִים בְּדָם תִּצְפֶּה הָעֵין.

בְּשׁוּבָה מְנוּדָה כִּמְהָ אֶל מְקֻלָּט,
בֵּית-סְבָא אֲשֶׁר שָׁח מְצָאָתָ שֵׁם מְנוּדָה.
אֲשׁוּ שֶׁל נֶר-תְּמִיד תְּבַלִּיחַ עוֹד בְּלֵאט,
וּבְזוּיָה שְׁמִמִּית קוֹרִיָּה עוֹד אוֹרֶגֶת.
שְׂכִינָה עָלַי צִוָּאָר כִּילָד הַתִּיפָחָה,
יִשְׁנוּךְ אֵילָנוֹת בְּבֵית-עֶלְמִין רְגוּעַ.
הַבֵּית מָט לְנֶפֶל עוֹטָה יִרְקוֹת צָחָה.
וְהָאוֹזֹב שְׁלוֹ הִיָּה לָךְ יִצוּעַ.

אֵךְ אֲנִי הָאֲחִים – צִפְרִים עֵיפֹו מְנוּדָה –
וְכִי נִזְכָּה גַם כֵּן לַחַזוֹת בְּסֶף הַבַּיִת!!
רוֹחוֹת-סוּעָה נִשְׂאֹו, הַיָּם בְּקוֹל עֲנוֹת
אֶת הַשְּׂרִידִים זָרָה עַל פְּנֵי סְלָעִים לְעֵיט.
חַוֵּ שִׁיבָה לְשֵׁם כְּפֻצַּע מְאָרָר:
נִפְחָד לְבַל נִמְצָא בְּתוֹךְ חֲרָפָה וְעֶלֶט
שְׂקִיעָה, שְׁנִשְׂרָפָה עַד-אֶפֶר בְּעֶפֶר,
קְרָקֶת-אֶב בְּתוֹךְ מַפְלַת מַתְּגוּלָּלָה.

וּבְכָל זֹאת חַי יִשׁוּב וּבוֹ לְשׁוֹן תִּפְרַח,
שְׁמִסְפָּרִים נוֹשְׁנוּ כְּנִסְתָּ אֶל הַהֲדָר.
בְּאֶבֶן שֵׁם חֲרָתָה כָּל אוֹת מִן הַתְּנִיף,
וּמִשְׁתַּקְפִּים קְבָרִים בְּבִנְיַי הַהֲדָר.

דיין ליבשאפט האט דארט אויפגעקאכט אין וויינטרויב-זאפט
צופוסנס פון דעם ווילדן בארג גלבווע,
און אויפגעהויבן האבן אקסל פול מיט קראפט
נאך מאכטיקער און העכער — הימלען בלויע.

דאס פאלק, וואס וואגלט אבער אין דער פרעמד ארום,
האט ניט קיין היים מיט מיילן אויסצומעסטן:
די היים, זי גייט אונדז נאך באשטענדיק אומעטום,
ווי נאך די שוואנען שווימען נאך די נעסטן.
ס'איז יידיש אונדזער היים! זי היט אונדז טריי די טריט
עק וועלט אין בלאנדזשעניש, אין רויך, אין פייער,
און זי איז אונדז ליב-טייער, ווי דאס גראז וואס בליט
אויף הינטער-הייפן איז די קינדער טייער.

ווער ס'זינגט אויף יידיש פרום, און ווער עס כליפעט שטיל,
ווי בלויז איר שוים וואלט אים אין צער געבליבן.
און איינער א פאעט האט צארניק זיין געבריל
ווי כוואליעס צו דער שטאט ניו-יארק געטריבן.
פון שאפ און ביטערניש איז ער געווארן בלינד,
דאס ליד אויף אים — א משוגעים-קאפטן,
געווארן איז זיין ווארט — א וואלקן זאמד אין ווינט,
פול שטיין און דימענטן און ליידנשאפטן.

און איינער ביי דעם האדסאן אויפן העכסטן שטאק,
האט שניי און גלאז דערפילט אין זיינע לונגען,
ער איז געווען א דורכזיכטיקער מארמאר-בלאק,
זיין לייב האט אין לבנה-שיין געזונגען.
פארליבט אין גלות-וויי, האט ער די אלטע פראכט
פון אורגעשריפטן הייליקע פאריידישט,
און ווי א טריבער אלמן פרייטאג אויפדערנאכט,
האט ער געמאכט פאר ווענט פאר פוסטע — קידוש.

זֶה אֶהְבֶּה גָּאָה שָׁם בְּתִירוֹשׁ-עֵנָב
לְמַרְגְּלוֹת-הַהָר שׁוֹמֵם עַד כַּה – גִּלְבַּע,
כְּתַפִּים שָׁם עָמְסוּ הָרוֹת הָעוֹ שָׁנָב,
וְקַמְרוֹנֵי-שִׁחְקִים נִשְׂאוּ אֶתָּן גְּבוּהָ.

אֲבָל הָעַם כָּלוּ, שָׁנַד עוֹד בֵּין אוֹדִים,
אֵין בֵּית לוֹ, אֲשֶׁר יִמַּד אוֹתוֹ בְּשַׁעַל.
הַבַּיִת מִתְלַף אַחֲרֵינוּ בְּנִדּוּדִים,
כְּאַחֲרֵי בְּרַבּוֹר קִנּוּ בְּזֶרֶם יַעַל.
בֵּיתֵנוּ יִיֵדֵשׁ הִיא! אֶתֵּנוּ הִיא בְּצָר,
נְלוּיִת אֶל כָּל פְּסִיעָה, בְּאֵשׁ, עֲשֵׂן תִּכּוֹן הִיא.
וְלֵנוּ יִקְרָה הִיא כְּאַשֶׁר יִיקַר
הַצֵּיץ בְּפִאֵת חֶצֶר לְיִלְדֵי הָעֵנִי.

זֶה לַחֵן יִיֵדֵשׁ שָׁר. וְזֶה קִינָה יַעִיר
כְּאֵלוֹ אֶף חִיקָה נוֹתֵר לוֹ שִׁפְךָ הַצֵּעֵר.
וְחַד פִּיטָן רָגוּז נוֹהֵם שְׁלַח לְעִיר
נְיוֹ-יִוֹרְק, כְּדִכְרֵי-גְלִים, גָּאוּ בַיָּם בְּסַעַר.
עֲדֵי בְּ"שֵׁאפ" עֵינָיו סְמָאוּ מִעֲבוּדָה,
וְהִי שִׁירוֹ עֲלָיו כְּעַל מִשְׁגַּע הַבְּגַד.
דְּבָרוֹ – עֲנַן-אַבְקָה, סַעַר וְלֹא נוֹדַע,
בוֹ אֶבֶן, יֶהֱלֵם וְתֵאָוֶה שׁוֹאֵגָת.

וְחַד עַל נֶהַר הַיַּרְדֵּן בְּעֵלִית-הַקִּיר
בְּרֵאוֹתָיו הַרְגִישׁ זְכוּכִית וְאַף קֶר-שֶׁלֵּג.
גוֹפּוֹ כְּגוֹשׁ הַלֵּז שֶׁל שֵׁשׁ הַבְּהִיר,
וּכְאוֹר הַלְּבָנָה רוֹנֵן גוֹפּוֹ כְּפֶלֶג.
אֶהוֹב אֶהֱב גְלוֹת, הוֹדָה מְנִי-יָמַים,
יֵהַד אֶת הַקְּדוּשָׁה הַעֲתִיקָה שְׁלֵנוּ,
וּכְאַלְמָן בּוֹדֵד בְּלֵיל-שַׁבַּת מְשֻׁמִּים
קִדְשׁ עַל כּוֹס יַיִנוֹ לְפִנֵּי-קִירוֹת רוֹקְנוֹ.

און איינער האָט געקילט דאָס האַרץ מיט גראַכע רייד,
פאַרשטעלט די טרערן מיטן רויך פון ליולקע,
געחזקט האָט ער גאָליק און מיט בייזער פרייד,
אַז ס'וויל דאָס פּאַלק בלוזי חזיר-פלייש און בולקע.
און איינער זינגט פאַר טויבע שוין דעם צווייטן דור,
פינף צענדלינג יאָר ער קראַמפט אין זיינע ווייען.
און איינער (לעבט ער נאָך?) ער טראַגט אויף זיינע האַר
די גאַנצע משא פון סיבירער שנייען.

דיין לאַנד איז דיר אַ דענקמאַל, באַאַנדזענער פּאַעט!
נאָר ערגער איז דער מזל פון די דיכטער
וואָס האָבן ניט קיין היימלאַנד; און מיט אַ געבעט
איך צינד אָן איצטער דיינע יאַרצייט-ליכטער.
דערוואַרעם אַ געפלאַגטן פליט מיט דיין שנין,
גיב רו ביינאַכט און כוח אינדערפרי אים;
און קרוין מיך פאַר דיין יורש, בלאַז אין מיר אַריין
דעם גייסט און פייער פון די בני-הנביאים.

יחד לבו צנן במלל שבוטה,
דמעו הסתיר מאיש בענן המקטרת.
לעג לו שבע-מרורים בשחוק שאש חותה
על כי העם יאבה אף בשר-חזיר פרפרת.
יחד שר לאלמים – בן דור אלמים דורו,
יובל-שנים תמים בכאב בוסי בלי-שחר
יחד (וכי עוד חי?) נושא על שערו
הלבן של סביר, שלגה מבהיק בצחר.

הארץ אנדרטה לה, פיטן-ארד,
אף רע ומר גורל אחיה בני-הפיט,
שארץ אין להם. בלב תפלה תרעד
וגר לנשמתך אעלה עמה בבית.
חמם בזהרך פליט נרדף, עיף,
תן רגע לו בליל ועז עת יום פוח.
עטרני כיורש לה, ומסך בלב
של בני-הנביאים האש וגם הרוח.

תרגם בנימין טנא

רצוע און שמואל מאַרגאַשעס געווידמעט

מען זאָגט אז ביי שקיעת-החמה אין צפת
דערזעט מען נוי ס'לויכט א יענוועלטיקער תלום,
דאָרט שפיגלט זיך אַפ אויך די יידישע גאָס
פון ווילנע, מין היימשטאַט, עליה השלום.

מען זאָגט, אז די מענטשן וואָס גייען דאָרט אום
באַשטייען ניט דווקא פון בעלי-אמונה,
נאָר ס'ווערן די אויגן ביי אלעמען פרום,
און לאַנג ציטערט צפת אינעם האַרץ ווי אַ סטרונע.

מען גייט דאָרט דורך געסלעך אַרויף און אַראָפּ,
ווי יעקבס מלאכים אין גאַנג אויפן לייטער.
און אַפּטמאַל פאַרנאַכט ווען מען דרייט אויס דעם קאַפּ,
דערזעט מען באַפליגלטע ווייסע באַגלייטער.

די לויטערקייט מאַכט אזוי נאַענט די ווייט,
אז ס'גייט זיך דאָס האַרץ ווי דער הימל אָן עפן,
און איטלעכער טרעפט זיין פאַרגאַנגענע צייט,
וואָס ער האָט שוין מער ניט גערעכנט צו טרעפן.

אויך דאָרטן איז שבת בלויז איין טאַג אין וואָך,
נאָר שבתדיק זיינען די טריט אינדערוואַכן.
און מוז שוין אַ מענטש גיין אַנטקעגן זיין בראַך,
איז גייט ער אַנטקעגן אים שמיל, מיט בטחון.

און ווען דאָרטן שמעלט זיך דער פרייטיק פאַרפרי,
געדענקט גאַנץ ישראל: אין צפת איז היינט פרייטיק,
ווייל צפת איז די שטאַט פון מקובל אַר"י,
און פרייטיק פאַרנאַכט ווערט זיין פרוכט-גאַרטן צייטיק.

1912. 12

צִפְת

מוקדש לרוזה ושמואל מרגוש

אוֹמְרִים, כִּי בְזִמְנֵי שְׁקִיעַת הַחֲמָה בְּעִיר צִפְת
רוֹאִים פֶּתַע תְּלוּם לֹא־מִזֶּה־הָעוֹלָם מִתְנַגֵּה,
וְשֵׁם מְשִׁתְּקָה גַם הַרְחוּב הַיְהוּדִי הַנְּחָרֵב
שֶׁל עִיר־מוֹלְדֹתַי, הָעִיר וִילְנָא, שְׁלוֹם יְהִי עָלֶיהָ.

אוֹמְרִים, כִּי בְנֵי־הָאָדָם שֶׁהֵם שֵׁם מִתְהַלְכִים
לֹא כָלָם הֵם דּוֹקָא בְּעַלֵי אַמוּנָה מְלֵהֻטָּה.
אוּלָם עֵינֵיהֶם שֶׁל כָּלָם מִתְעַטְפוֹת דִּקְ-יִרְאָה,
וְזִמְנֵי רַב בְּלָבָם הָעִיר צִפְת כְּמִיתֵר מְרֻטָּטָה.

עוֹבְרִים שָׁם בְּתוֹךְ סִמְטָאוֹת לְמַעַלָן וּלְמַטָּן,
מִשָּׁל מְלֵאכֵיו שֶׁל יַעֲקֹב בְּסֶלֶם הַגְּבוּהָ.
וַיֵּשׁ לְפָנוֹת־עָרֵב, תְּפִנָּה אֶת רֵאשֵׁף – וְתִרְאָה
מִלְוִים צְחוּרֵי כְּנָפַיִם, שְׁלוּחָיו שֶׁל אֱלֹהִים.

הַזֶּה בְּאוֹר מְקָרֵב הַמְּרַחֵק כְּדִי־כֵן,
שֶׁנִּפְתַּח לָהּ פֶּתַע הַלֵּב כְּפִתְחוֹ שֶׁל רְקִיעַ.
וְכָל יְהוּדֵי שָׁם מוֹצֵא אֶת הַזִּמְנֵי שֶׁעָבַר
וְשֶׁכָּבַר לֹא קָוָה כִּי יוֹכֵל עוֹד אֵלָיו לְהִגִּיעַ.

גַּם שָׁם יוֹם־שַׁבָּת הוּא רַק יוֹם יְחִידִי בֵּין שְׁשֵׁה,
וְאוּלָם הַצְּעָדִים שְׁבִתִּיִּים כָּל יְמוֹת הַשְּׁבוּעַ.
וְאִם כְּבָר נִגּוּר עַל אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֶסּוֹן,
הוּא הוֹלֵךְ לְקִרְאָתוֹ בַּחֲשָׁאֵי, בְּטַחוּנוֹ בּוֹ נְטוּעַ.

בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי בְּמִקְדָּם, עַת הַיּוֹם עוֹד גְּדוֹל,
זוֹכְרָה כָּל יִשְׂרָאֵל: בְּעִיר צִפְת הַשַּׁבָּת כְּבָר הִתְחִילוּ.
כִּי צִפְת הִיא מְשַׁכֵּן כְּבוֹדוֹ שֶׁל מְרֵן הָאָרֶץ
וּבְעָרֵב־שַׁבָּת הַפְּרוֹת בְּפִרְדָּס שָׁם יִבְשִׁילוּ.

דער גארטן פון עפל אין זונפארגאנג גליט,
די פרוכט-ביימער זיינען פון עולם-האמת.
חבל וואָס איך האָב ניט מיין גארטן געהיט,
און ווילד-פרעמדע גערטנער געלויבט אין פּאַעמעס.

מען זאָגט, אז מען היילט זיך פון יאוש אין צפת,
אזוי ווי דעם גוף ביי די קוואַלן פון טכריה.
חבל וואָס איך האָב נאָך מיין חרובער גאָס
געזוכט זיך אַ טרייסט אין די בערג פון שווייצאַריע.

פאַראַן אין שווייצאַריע אין טאַל פון טעסין
אַן אַזערע. קומען פּאַעטן דאַרט שטאַרבן.
דאַרט בין איך געזעסן אַ נאַכט ביז באַגין
און נאַכגעטראַכט ווער מיין ירושה וועט אַרבן.

אַ, ווער איז דער יורש פון יידישער גאָס?
חבל וואָס איך האָב ניט פאַרענטפּערט די שאלה,
און שפּעט זיך דערוואַסט אַז די באַרגיקע צפת
האַט ערדיש געירשנט מיין ווילנע של מעלה.

(געשריבן איידער איך בין געווען אין ישראל)

חַקֵּל תְּפוּחֵי־קִדְיָשִׁין בְּשִׂקְיָהּ מִתְּלֵהָט,
אֵילָנֵי הַפְּרוֹת מוֹאָרִים אֹרֶ-עוֹלָם-לֹא-שִׁעְרֵתִי.
חִבֵּל שְׁלֹנֵי הַנְּכָרִים רַק שׁוֹרְרֵתִי תְּהִלּוֹת,
וּגְנֵי שְׁלִי, זֶה הַנְּטוּעַ בְּצִפְתָּ, לֹא גִטְרֵתִי.

אוֹמְרִים, מִתְּרַפְּאִים בְּעִיר צִפְתָּ מֵאוֹשׁ, בְּדוֹמָה
לְרַפְּאוֹת שֶׁל הַגּוֹף שֶׁבְּמַעֲיֵנוֹתֶיהָ שֶׁל טְבַרְיָא.
חִבֵּל שֶׁלְאַחַר חֲרָבָנָם שֶׁל עִירֵי וְתֵי
לִי חֲפֹשְׁתִי רַפּוּי וְתַנְחוּם בְּהָרִים שֶׁל שׁוּיִצְרֵיָא.

יִשְׁנוּ בְּשׁוּיִצְרֵיָא, בְּעַמְק טָסִין, מִיֵּן אָגָם,
שֶׁבָּאִים מְשׁוֹרְרִים לְחִכּוֹת שָׁם לְמוֹת בְּנַחַת.
יִשְׁבְּתֵי שָׁם לִילָה תָּמִים מִתְּשֵׁב וּמִהֲרֵהָר,
מִי יָבֹא אַחֲרֵי מִדְּי הַמּוֹרֶשֶׁת לְקַחַת.

הוּי, מִי הַיּוֹרֵשׁ שֶׁל הַרְחֹב הַיְּהוּדִי שְׁנַתְרָב?
וְחִבֵּל לֹא תִרְצֵתִי אֶת מֶה שֶׁהַעֲמַקְתִּי שְׁאֵלָה.
וְרַק בְּמֵאָחַר לִי גוֹדַע, כִּי זֹו צִפְתָּ שְׁבָהָר –
הִיא יִרְשָׁה פֹה בְּאַרְץ אֶת וַיִּלְנָא שְׁלִי מִשְׁל־מַעְלָה.

(נכתב לפני היותי בישראל)
תרגם שמשון מלצר

דער אויסגעברענטער דארן

איך בין דער דיכטער וואָס לעב מיט זכרון
און פיל אויף מיין צונג ווי עס וויאָנעט מיין לשון.
הלוואי קען איך זאָגן, אז איך בין דער דארן,
וואָס ברענט אין דעם מדבר און ווערט ניט פארלאָשן.

ווי לאַנג אין מיין לייב האָט געגליט נאָך דער פיבער
פון זיין נע-זנד אין פארטריבענע יארן;
ווי לאַנג איך האָב איינגעזאָפּט שטויב פון די גריבער —
האָב איך נאָך געברענט ווי אין מדבר דער דארן.

נאָר זינט איך האָב טיף אין מיין האַרצן פאראַקערט
די חורבה און אַליץ וואָס געטליעט האָט דאַרטן,
האַט אויסגעברענט אויך מיין געזאַנג, ווי דער פלאַקער
אין געטאָ, וווּ ס'בליט איצט אַ גוי'שער גאַרטן.

דער גוי'שער גאַרטן מיט פרוכט איז באַלאָדן,
און איך פיל שוין טריקעניש אין מינע צווייגן.
און וויל איך פאַרוואַרצלען מיין שטאַם אין אַ באַדן,
דערזע איך באַצייטנס דעם העקער פאַרבייגיין.

פֿון טאָג וואָס ס'איז אומטריי מיין היים מיר געוואָרן,
איז מיר נאָך געבליבן אַ היימלאַנד אַ טרייע.
איך ווייס, איך וואַלט דאַרטן געברענט ווי דער דארן,
נאָר איך וואַלט געברענט מיטן שם פון הויה.

הַסָּנָה שְׁאֵכֵל

אֲנִי הַפִּיטוֹן, זְכוֹרוֹנוֹ יִחְיֶהוּ,
אֲחוּשׁ בְּלִשׁוֹנִי, כִּי שִׁפְתַי אֵט נוֹבְלֹת.
הַעוֹד אֶתִּימַר, כִּי אֲנִי זֶה הַסָּנָה הוּא
אֲשׁוּ בַמְדַבֵּר תִּבְעַר, אֲשׁ לֹא אֶכְלֹת.

כֹּל עוֹד בְּנוֹפֵי לְהִטָּה אֲשׁ קִדְחַת
שֶׁל נֶדֶד בְּשָׁנוֹת טְלִיטָה מְסַעֲרַת
וְכֹל עוֹד סְפִגְתִּי אֶבֶק בּוֹרוֹת-שַׁחַת -
כִּסְנָה בַמְדַבֵּר עוֹד בְּעַרְתִּי בְּלִי הֶרֶף.

אוֹלָם אֶתְרִי שְׁתָּרְבָה וְאוֹדִיָּה
שְׁדָה נִחְרְשׁוּ וּבְלִבִּי שִׁקְעוּ יַחַד,
דְּעַף גַּם שִׁירִי כַּמוֹקֵד הַגּוֹעַ
בְּגִיטוֹ, גִּנְת-עֶרְלִים בּוֹ פּוֹרְחַת.

גִּנְת-עֶרְלִים זֶה בְּפִרֵי מְשַׁפְּעַת,
בְּעוֹד עֲנַפֵּי נִחְרִים לְלֹא לֶח.
גִּזְעֵי בְּקִרְקַע אִם אֲמַרְתִּי לְטַעַת,
מִיָּד לְעַקְרוֹ הַכּוֹרֶת יָד שׁוֹלַח.

מָאֹז בִּי בֵּיתִי בְּגֵד, מְשֻׁנְכָרְתִּי; -
מוֹלְדֹת-אֲמַת יַחֲיִדָה לִי אוֹיְתִי.
בוֹעֵר בָּהּ הֵייתִי כִּסְנָה - זֹאת יִדְעָתִי -
בְּשֵׁם "הוֹיָה" מִתְלַקַּח הֵייתִי.

האָב איך ניט געוואָלט צווישן לייבלעכע ברידער
אַרומגיין און זינגען אַ טרויעריק-פרעמדער,
און ס'זאלן דאָרט שטיף-קינדער זיין מינע לידער,
יתומים וואָס טראָגן געשאַנקענע העמדער.

האָב איך אויפן אַנדער זייט ים אויסגעוואָגלט,
אין לאַנד וואָס האָט זאָפּטן פאַר אַלע סאַרט ביימער.
נאָר טרינקען קען איך בלויז פון אייגענעם לאַגל
און נישט קיין פרעמד וואָסער. האָב איך ניט קיין היים מער.

מיין גוף בענקט נאָך רו, און מיין האַרץ — נאָך די יאָרן
ווען ס'האַט מיר דער ווינט פון די וועגן געדראָשן.
מיין ליד האָט געברענגט ווי אין מדבר דער דאָרן,
און האָט מיט זיין פייער באַפּרוכפּערט מיין לשון.

(געשריבן איידער איך בין געווען אין ישראל)

מֵאַנְתִּי שׁוֹטֵט בֵּין אַחִים לִי מִגִּד
כְּזֶר לְשׁוֹרֵר זְמֶרֶת-אַבֵּל נוֹאֶשֶׁת.
לְבַל תְּהִי שָׁם שִׁירְתִּי בֵּת חוֹרֶגֶת,
שִׁירָה יְתוּמָה, כְּתֹנֶת חֶסֶד לֹבֶשֶׁת.

הַפְּלִגְתִּי אֶל אֶרֶץ בְּקֶצֶה הַשָּׁמַיִם,
עָסִיס לְכֹל עֵץ לְמִינּוֹ הִיא שׁוֹפֵעֶת.
אֶף רַק מִכְּדֵי אוֹכֵל גִּמְעַ הַמַּיִם
וְלֹא מִי־נֹכֵר. עַל-כֵּן שׁוֹב אֵין לִי בַיִת.

גּוֹפִי-צִמָּא-מְרוֹגֵעַ. נַפְשִׁי מִתְּנַעֲנַעַת
עַל עֵת, רוֹתֵד-דְּרֶךְ-נֹדֵד בֵּי תְּכֵטָה.
כְּסִנָּה בְּמִדְבָּר שִׁירְתִּי לְהִטָּה אֹ.
וְאֵת לְשׁוֹנֵי בְּאֶשָּׁה הִיא הַפְּרָתָה.

(נכתב לפני היותי בישראל)

יהודה הלוי

פאר פייגל און אהרן מאלדאוו

איך זאל אויפן ים ווי דער משורר פון קאסטיליע קענען זינגען,
דארף איך זיין ווי ער א גילגול פון דעם מארגנשטערן ;
כוואליעס זאלן אין מיין ים-ליד ווי קאפיטלעך תהילים קלינגען,
און ארויסקוואלן פון אפגרונט מיט א קוואל פון זיסע טרערן.

ווען עס שטעלט זיך אויף אין ים א כוואליע, זע איך זיין מצבה
ווי זי פינקלט מיטן גינגאלד פון זיין אויסגערימטן נאמען.
אפגעזאגט זיך פון זיין גומן מזל האט זיך דער בן-לוי
פאר א ליכשאפט, וואס האט אים געטריבן דורך צעברויזטע תהומען.

הויך האט ער דעם אנקער פון זיין גורל אויפגעהויבן
און אויף וויסטע וואסערן א שליידער אים געגעבן.
מער נאך ווי זיין גרויס געזאנג באוונדער איך זיין גלויבן,
און זיין קענען אלט ווערן אינמיטן פון זיין לעבן.

אלע סטרוגעס פון זיין הארץ האט ער צעריסן און געלאזט איין סטרוגע,
אויסצוכישופן אויף איר זיין בענקשאפט צו דעם הר-הבית.
איך בענק אויך ביז אויסגיין צו אזא געזאנג און אן אמונה
וואס פארמיאוסט אלע גלוסטן ווי פארטריקנטע לישייעס.

מיך פארפייניקט נאך מיין יוגנט וואס האט האסטיק אויסגעפלאקערט
אין א גרימצארן און מיט איר אש-גלי מיין געמיט פארשאטן.
וויפל ס'האבן ליידן מיין געביין ניט דורכגעצאקערט,
איז מיין שפעטער הארבסטיקער פארזיי מיר ניט געראטן.

12/15/16

יהודה הלוי

לפייגל ואהרן מולדוב

אם בין גלים לשיר אמר כפיטגו מטולדו,
הן עלי כמוהו להיות הילל-בן-שחר;
שכפרקו-תהלים גלים גם בשירי זה יהדהדו,
ופרצו מתהום במתק דמע משתפך כנחל.

משמתנחשל הים את מצבתו עיני תראינה.
היא בזהב-שם-תפארתו מתנוצצה ומודקרת.
בן-לוי זה נחלתו שפרה נטש וימאסנה,
כי אהבתו דחפתו אל סופת-תהום נסערת.

עון-גורלו אל על הניף בחסן זרוע,
על פני מי תהוה הטילו בלב בוטח.
לא רק על שירו, אף על אמונו עלי לתמה,
אף על כשרונו לזקין בעוד אונו פורח.

פל-מיתרי-לבו נתק ולא הותיר כי אם מיתר הפלא,
בו בקסם העלה את כסופיו אל הר הבית.
גם נפשי תכלה-תכסף לאמונה ולשיר כאלה,
עד תבחל בכל החשקים ככנוע הצרעת.

עוד לי נעורי יציקו, שנשתלהבו בפער
לתרון, אשר רמצו כסני עד אשר קדרתי.
על גבי, על עצמותי חרש יגון הצער,
אף הכזיב מזרע סתוי, אשר זרעו אחרתי.

ווי בארויקט ים און הימל זאלן זיך ניט וויגן און ניט הוידען,
קען איך ניט פארזינקען אין אן אויסגעחלומטער אידיליע;
מיף אין תהום פארזינקט מיין הארץ, ווען איך דערהער דעם ים זיך סודען
מיט די כוואליעדיקע ריטמען פון דעם דיכטער פון קאסטיליע.

וויפל בערג, קרישמאלענע געביידעס און געגלאזטע טורעמס
ס'וואקסן ניט ארויס פון אפגרונט און צעפאלן אין איין רגע;
וויפל שניי און פערל ס'בושעווען ניט אויס אין שוים די שטורעמס —
איך זע בלויז דעם דיכטער אויפן וועג צו די געגארטע ברעגעס.

אינעם זונשיין זע איך לויכטן זיינע לויטערע צוויי אויגן,
אין א ציטער-שטערן דורך צעפליקטע כמארעס זע איך ציטערן זיין שמייכל.
קיין געליכטער איז צו זיין באשערטער מיט אזא געצאפל ניט געפלוויגן
ווי דער בית-המיקדש-זינגער צו די חורבות פון זיין היכל.

תמיד האבן אויף דער ערד פארבלאנדזשעט פייגל פון גן-עדן
און געזונגען טרויעריק פון זייער היים וווּ פאלמעס גרינען.
ווער פון זיי האט אבער אויסגעכיטן אלע בליענדיקע פריידן
אויסצווואנדערן א וועלט צו טויזנט-יאריקע רוינען.

ביז זיין שפור איז אויף דער ערד צי מיף אין תהום פארשוונדן.
ציון-זינגער פון קאסטיליע ביז מסירת-נפש גלייביק!
אויפן מיטן ים האסטו אין מיר א קנאה אנגעצונדן
צו א ליד וואס ווערט א תפילה, צו א ליכשאפט וואס איז אייביק.

שׁוֹא יִתְנַדְּדוּ הַיָּם וְהַרְקִיעַ בְּחֻמְדַּת מְרוֹעַ.
לֹא אוֹכַל לְמַצֵּא לִי תַנְחוּמִין, גַּם כִּי אֶרְקַם אִידִילָיָה.
בְּתֵהוּמוֹת צוֹלֵל לְבִי מִדֵּי אֲשַׁמַּע גְּלִי-יָם יוֹעַ
בְּמִקְצַב הַסַּעַר שֶׁפַּעַם בְּלֵב פִּיטֶן-קִסְטִילָיָה.

שׁוֹא מִן הַתְּהוּמוֹת צָצִים הָרִים, הַיְכָלִי-זְכוּכִית צוֹהֶלֶת,
אַרְמְנוֹת גְּבִישׁ גַּאִים, אֲשֶׁר בֶּן-רָגַע יִתְפּוֹרְרוּ.
שׁוֹא יִסְעֵרוּ סוֹפּוֹת שׁוֹצְפוֹת מְרַגְלִיּוֹת וְשֶׁלֶג -
רַק אֵת הַמְּשׁוֹרֵר אֲרָאָה, אֶל חוֹף תִּשְׁקוּ חוֹתֵר הוּא.

שְׁתִּי עֵינָיו הִבְהִירוֹת אֲרָאָה בְּשֶׁמֶשׁ הַזוֹהֶרֶת.
כְּכֹכֵב רוֹטֵט בֵּין עֲרַפְלִים כֵּן חִיּוֹכוֹ יוֹעַ.
אֵין חוֹשֶׁק הַחֵשׁ אֶל בְּחִירָתוֹ בְּצַהֲלָה סוֹעֶרֶת
כְּפִיטֶן הַקֹּדֶשׁ אֶל תַּל הַיְכָלוֹ, בְּדָמֵי שְׁקוּעַ.

לֹא אַחַת נִתְעַוַּעַל עַל פְּנֵי הָאָרֶץ צַפְרֵי גֶן-עֵדֶן,
עַל דְּקֵלֵי מוֹלְדֵת מוֹרִיקִים בְּשִׁיר נוֹגַהּ פְּצָחוֹ.
אֶף הַיֵּשׁ מִי שֶׁנִּדְּד רֹגֵן אֶל תְּרַבּוֹת מְקַדֵּם
בְּנֻטְשׁוֹ לְלֹא תֶסֶס עוֹלָם, בּוֹ הַשְּׂמַחוֹת פָּרְחוּ,

עַד כִּי עֲקֹבוֹתָיו בְּאָרֶץ אוֹ בְּתֵהוּם הַמַּיִם סָפוּ?
מְשׁוֹרֵר-צִיּוֹן יְלִיד קִסְטִילָיָה, נֶאֱמָן עַד שַׁחַת,
בְּשׁוֹטֵי בָּיִם קִנְאָה הַצֵּת בְּלִבִּי. וְכִסְף הוּא
אֶל שִׁיר - כְּלוֹ תְּפִלָּה, אֶל אֲהַבָּה שֶׁהִיא נִצְחָת.

אויפן וועג צו דיר

אויפן וועג צו דיר האָב איך דיך אויסגעטראַכט,
וונדערלעך דיך אויסגעחלומט, מיין באַשערטע.
אויפן וועג צו דיר האָב איך צו־לאַנג פאַרבראַכט,
און פאַרפלאַנטערט זיך אין ליבעס אין פאַרווערטע.

גאָט האָט מיך אַרויסגעשלעפט פון פרעמדן בעט,
ביז דיין שוועל האָט מיך זיין האַנט צוריקגעשטויסן.
צוגעפאַלן בין איך מיט אַ הייס געבעט :
— עפן אויף דיין טיר פאַר דעם וואָס ליגט אינדרויסן.

לאַנג צוריק נאָך פאַר מיין ערדישן באַשאַף
האַט אַ האַנט פאַרשריבן, אז איך מוז דיך טרעפן.
זי, די האַנט פון פייערדיקן תקיעת-כף,
האַט מיך ביז דיין טיר צוריקגעשליידערט. עפן!

זיווג מיינער! דו האָסט ברייט די טיר צעפראַלט.
נאָר אַ גרויס צעטומלונג איז אויף מיר געקומען :
דו ביסט ניט די זעלבע ווי דו האָסט געשמראַלט
אין מיין טרוים און אין דעם טייטש-חומש דעם פרומען.

אומזיכער בין איך צו דיר אין שטוב אַריין.
דאַרט האָב איך דערזען דיין האַלדז די זון-פאַרברוינטע,
ס'האַט פון דיר געשמעקט מיט איילבירטן און וויין,
מיט אַ שפע פאַר דיין פראַצע אַ באַלוינטע.

בְּדַרְכֵי אֱלֹהִים

בְּדַרְכֵי אֱלֹהִים בְּדִיתִיךָ מִלֵּב;
חִלְמִתִּיךָ, יְעוּדִתִּי, כְּפֶלֶא.
אֵף שְׁהִיִּי בְּאַרְחֵי עַד הַסְּתָאב,
וְעִגְבֵי-עֹזוֹן הִיוּ לִי לְכַף קָלְעַ.

עֲקַרְנִי אֵל מִיְצוּעַ הַנֶּכֶר;
אֶל סִפְּךָ הִדְפָה יָדוֹ אוֹתִי בְּלִי רְתַע.
פֹּה אֶכְרַעָה; בְּקִרְבִּי תִפְלֵה תְּבַעַר:
שַׁעַר פִּתְחֵי נֹא לִי תִפְלֹשׁ בַּפֶּתַח.

עוֹד לִפְנֵי צֵאתִי לְאוֹר חַיִּים וַיֵּשׁ
יָד כְּתֻבָּה – יָבֹא מוֹעֵד וְתִמְצָאֵי לִי.
זוֹ הִיָּד תִּקְעָה אֶזְרוֹתֵי-כַף שֶׁל אֵשׁ, –
הִיא אוֹתִי הִטִּילָה אֶל דְּלִתְךָ: פִּתְחֵי לִי!

בַּת-זוּגִי, דְּלִתְךָ פִּתְחֵת לְרוּחָה;
אֵף גְּבוּךְ עוֹמֵד אֲנִי וְלֹא אֲזוּעַ.
אֵינִי דְמוּתְךָ כְּדַמוֹת, אֲשֶׁר אֵלֵי זְרָחָה
בְּחִלּוֹם וּבְחֻמְשֵׁי זֶה הַצְּנוּעַ.

אֶל בֵּיתְךָ נִכְנַסְתִּי מִהֶסֶס-חֹכֶךָ.
צוּאֵרְךָ נִגְלָה, שְׁזוּף חֲמָה נִלְהֵט.
רֵית יָנוּ וְתִמְרִים נִדְּךָ מִמֶּךָ:
שֶׁפַע-גְּמוּלָה הוּא לִיגִיעֶךָ אֲשֶׁר יִנְעֵת.

האַרעוואַניע האָט פאַרבראַנדזיקט דיינע הענט,
און דיין שטיבל, אשת חייל, בלאַנקט פון ריינקייט.
שטיל האַסטו געשמייכלט ווען איך האָב דערקענט
אין דיין וואַך פון אַרבעט נייעם חן און שיינקייט.

דעמאָלט האָט זיך מיר אַנטפלעקט דער גרויסער נס:
זע, איך האָב מיין חלום אויף דער וואַר געפונען!
שטראַלסט אין יעדן טראַפן פון דיין בלוט-געפעס
פונקט ווי איך האָב אין מיין דמיון דיך געשפונען.

ווי האַסטו געקענט עס בלייבן אויף דער וואַר
מיט צוויי בענטש-ליכט אין די שבתדיקע אויגן,
מיט די לאַנגע שיר-השירימדיקע האַר,
שטייענדיק אין זונגלי אויפן פעלד געבויגן.

ווי האַסטו געקענט עס בלייבן אויף דער וואַר
פול מיט יונגשאַפט, צאַרנלוסט, מיט אַלע חנען,
וואָס די פרויען פון תנ"ך פאַרמאַגן נאָר
אין די שוואַרצע נעכט פון זייערע געוויינען.

ווי האָב איך געקענט עס טרעפן אויף דער וואַר
מיין אַריינגעבענקטע וועלט — אין דיינע שמריכן,
גאָר מיין האַפענונג דורך אַלע וואַנדער-יאָר
פון דעם ים הקרח ביז דעם ים התיכון.

גורל מיינער! אויסדערווילטע! דאָס געשעט
ווען דער זיווג איז אין הימל אויסגערופן.
גאָט האָט מיך אַרויסגעשלעפט פון פרעמדן בעט
און צונויפגעשמאַלצן אונדזערע צוויי גופן.

עֲמֹלָךְ בְּרוּל כְּפִיךָ, וּבֵיתְךָ,
אֶשֶׁת-חֵיל, מְוַדֶּהָר בְּזֵיו הַטָּהָר.
אֶת רְאִית אוֹתִי, וְחָרַשׁ פִּיךָ חֲדָךְ,
עַת גְּלִיתִי בְּעַמַל חֶלְךָ – הַזֹּהָר.

אִז הַפְּלֵא הַגְּדוּל אֵלֵי הַבּוֹזֵק:
הֵן זֶה הַפְּתָרוֹן לְכֹל אֲשֶׁר חָלַמְתִּי;
כִּי בְּכָל גִּטָּף מִדְּמָךְ זִינָךְ הִבְהִיק,
כְּאֲשֶׁר בְּדַמְיוֹנִי אוֹתָךְ רַקַּמְתִּי.

מַה הֵיטְבָת לְשֹׁמֵר דְּמוּתְךָ וְהַדְרָךְ
עַל גְּרוֹת-בְּרָכָה בְּשַׁבְּתוֹנֵי עֵינַיִם,
עַל שְׁעַר-שִׁיר-הַשִּׁירִים, זֶה שְׁעַרְךָ, –
עַת בְּנִיר נֶצְרַבְתָּ בְּלֶהֱט צְהָרִים!

מַה הֵיטְבָת לְשֹׁמֵר דְּמוּתְךָ וְהַדְרָךְ,
דְּמוֹת חֵן עֲלוּמִים וְיָקוּד זֹעֵם בְּחֵיל,
דְּמוֹת – נְשֵׁי הַתְּנָיִף יוֹכְלוּ בָּהּ הַתְּבָרָךְ
בְּכִיּוֹתֵיהֶן בְּשַׁחֲוֹר חֲשֶׁרֶת הַלֵּיל.

אֵיךְ הִצְלַחְתִּי בְּקַנְיֵי-דְּמוּתְךָ לְחֻשֵׁף
אֶת כָּל פֶּסֶף הַיּוֹתֵי הַמְּיַחֵלֶת,
גְּעוּעֵי בִימֵי-נִדָּד רַבִּים בְּלִי סוּף
לְמָיִם הַקָּרַח עַד לָיִם הַתְּכַלֵּת.

גּוֹרְלִי וּמְנַת חַיִּי! אֶכֶן נִגְוֹר
זוּגְנִי זֶה, וְהַגְּוֹרָה נִצַּחַת.
עֲקָרְנִי אֵל מִיצוּעַ הַנֶּכֶר
וּלְבָשָׁר אֶחָד הַתִּיף אֶת שְׁנֵינִי יַחַד.

צפת אין די בערג

געווידמעט דעם נשיא פון מדינת־ישראל,
דעם פאָרשער פון קבלה און צפת,
מיין לאַנג־יאַריקן פריינד ר' זלמן שזר.

[א]

צפת אין די בערג, ווי די תורה אין שוים פון כביכול,
קליין ווי דו ביסט, זינגט די וועלט אומעטום דיינע זמירות,
גלייך ווי דאָס זיסע געוויין אין די הימלען פון רחל
קלינגט נאָך ביז איצטער אין ייִדישע פידלען און לירעס.

זינט איך געפין זיך אין מלכות אין בלויען פון ווונדער,
זינג איך און קען ניט דערזינגען זיך ביז צו דיין שווייגן.
אימלעכער טאָג דיינער שטראַלט ווי אַ גאַנצער יאַרהונדערט,
ווי נאָר איך גיי, גייט אַ יענע־וועלט נאָך דורך די צווייגן.

אימלעכע טיר אין דיר פירט דורך אַן אומוועג פאַרבאַרגן,
ביז צום ניט־דאַקן גאַרטן פון גליק דעם געזוכטן,
ווי די געשטאַרבענע, אונטער דער זון פון פרימאַרגן,
עסן אין אייביקן לעבן די אייביקע פרוכטן.

וויפל איך האָב ניט געזען אין דיר קרומע און לאַמע,
צירן זיי זיך מיט דיין יחוס פון דורות, און האַרכן
ווי דיין פאַרטייעמע, גלייביקע, צפתער נשמה
מורמלט צו זיי, ווען אַן איילבירט אַן אַלמער נעמט שאַרכן.

צַפַּת בְּהָרִים

מוקדש לנשיא מדינת ישראל,
חוקר הקבלה וצפת,
ידידי הוותיק ר' זלמן שזר

[א]

צַפַּת בְּהָרִים, כְּתוּרָה בְּחִיקוֹ שֶׁל אֱלֹהִים,
אֶף כִּי קִטְנָתָהּ, שִׁירוֹתֶיךָ בְּפִי כָל בְּנֵי הַלֵּד.
כָּךְ מְתִיקוֹת בְּכִתְּתָהּ שֶׁל רַחֵל מְגֹבֹה
אֶף גַּם כִּיּוֹם בְּכַנּוּר יְהוּדֵי מִצְטַלְצֵלֶת.

מְשׁוֹכֵתִי לְשֹׁכֵן בְּךָ, מְלַכּוֹת־גַּס־שָׁמַיִם,
שָׁר אָנֹכִי, אֶךְ אֵל אֶלְמֶךָ שִׁירְתִּי לֹא תִגִּיעַ.
כָּל יוֹם וְיוֹם בְּךָ נֹהֵר בְּאוֹרָם שֶׁל יוֹבְלָיִם,
עַל כָּל פְּסִיעָה כְּעֶלְמָא לֹא הָדִין לִי יוֹפִיעַ.

כָּל פֶּתַחֶיךָ כְּוָנוּ בְּנִתְיָבָה מְסֻתֶּרֶת
אֵל נֵן הַפְּלֵא הַהוּא, עֵדוֹן־אֲשֶׁר אֵין־קֶצֶה,
בּוֹ הַמֵּתִים מֵעוֹלָם בְּאוֹר שְׁמֶשׁ זוֹהָרֶת
פְּרֵי מַגְדִּים יִשְׁבְּעוּ מֵעֲצֵי חַי־נִצְחָה.

אֶף בְּעֲלֵי הַמוּמִים בְּךָ, חֶרוֹם וְשְׂרוּעַ,
מִתְפַּאֲרִים בִּיחֻשְׁךָ מְדוּרוֹת, וְרַב־קֶשֶׁב
הֵם מְקַשְׁבִּים אֵל לְחֻשְׁךָ הַטְּמִיר, הַצְּנוּעַ,
לְחַשׁ עֵיר צַפַּת, בְּהַנּוּעַ עֵץ־זֵית בְּנֹשֶׁב.

אלץ וואס איז וואר אין דיר, ווערט אין א דמיון פארוואנדלט.
הער איך א ווארט, קריגט דאס ווארט א פארצייטיקן עכא,
ווי די תנאים, וואס האבן אמאל דא געוואנדלט
וואלטן נאך איצמער געזונגען: אשריך! אשריך!

יענער וואס קוקט אויף דיר, צפת, אן געבענקטער פארגאפונג,
ביסט פאר אים עלעהיי ערגעץ אנדערש א שמעמל.
איך אבער פיל נאך דעם אטעם פון גאט אין דיין שאפונג,
הענסט אויף די בערג, ווי א טויטראפן הענגט אויף א בלעמל.

הירש פון פרימארגנרויט, ספירות האלב-נאכטיקע קלארע,
סודות פון ווייטע אין-סופן, ווער קען איך באשיידן!
בערג האלטן, צפת, דיר אין שוים, ווי די הארינטע שרה
זיצט מיט געווירצן אין שוים אויפן שוועל פון גן-עדן.

הד מימי קדם אני בכל ניב בך שומע.
כל המומש בתוכך לחזון נהפך הוא.
זמר אשריך-אשריך, דומה, עוד בוקע,
יעל מגרון תנאים, אשר פה התהלכו.

צפת, לצופה ללא שמץ נענוע אליך,
אין את כי אם עירה עלובה ונדחת.
אך אנכי חש נשמת-אלהים באפיך,
כמו אגל טל בעלה את בהר השמשותח.

ויו ספירות-לילה, אילת של שחר נוגהת,
מי צלל אל נבכיכם, רזי נצח וקדם?
צפת בחיקם של הרים! כאמנו שרה את
מר מקטרת יושבת על סף גן העדן.

[ב]

דער בארג מירון זעט אויס אַ קעמל מיט צוויי הויקערס,
איך זיין אויף אים און וואַנדער דורך דער וועלט אַן אויפהער,
און אין מיין האַרץ הילכט אַפּ מערבּ ועד בוקר
אַ ווידערקול פון צפת, דאָס שאַלן פון אַ שופּר.

אין גרויסשטאַט תל-אביב איז ערב יום-טוב שמענדיק,
ס'איז וואַך און האַרעוואַניע אויפן ברעג פון חיפה.
אין צפת ווערט אַבער יעדער וואַכנמאַג פאַרענדיקט
מיט שבת-רו, וואָס לעשט אין מערב-זייט די שרפה.

און בלוי איז צפת, ווי רויטלעך-ברויך-ירושלים,
דאָס האַרץ אין מיר גייט אויס נאָך זייערע קאַלירן,
און שמענדיק זינג איך: ושאתם מים, מים...
און וואַרט, דער קעמל זאָל צוריק צום קוואַל מיך פירן.

דער קעמל וועט צוריקשפאַנען אַהיים פאַמעלעך,
און שקיעה-צייט דאָס הייכלאַנד פון דעם גליל גרייכן;
און ווייל איך וויל וואָס לענגער טרוימען, וועל איך
אַריינקומען אין טאַל אין שמערן-שיין דעם בלייכן.

דאָרט וועט זיך אַפּשטעלן מיין ווונדערלעכער קעמל
און ווערן גלייך צוריק דער באַרג מירון, דער שומר
פון תנאים קבר, ווי עס ברענט אַ הייליק פלעמל,
וואָס ווערט אַ פלאַקער צו דער שמחה פון ל"ג-בעומר.

איך וועל אַרונטערקריכן פון דעם קעמלס רוקן
און טראַכטן פון דעם דורכגעוואַלטן מהלך.
און פון מירון וועל איך צו צפת אַריבערקוקן
און זען ווי אויף איר איטלעך בערגל זיצט אַ מלאך.

[ב]

דומָה, זה ה־מִירוֹן גָּמֵל הוא כְּפֹל־דְּבֻשָׁת.
אָרַב עָלָיו, אָדָד, עַד קָצָה עוֹלָם אָנִיעַ.
וּבִלְבָבִי מֵעָרַב עַד הִנָּח רוֹגֶשֶׁת
וּמְהֵרָה בַת־קוֹל מִצַּפֶּת, שׁוֹפֵר יִרִיעַ.

בַּת־אָבִיב הַכֶּרֶף תְּמִיד כְּעָרַב־חַג שָׁם;
בַּחוּץ חִיפָה חֲלִין תְּדִיר, עָמַל בְּלִי הֶרֶף.
אוֹלָם בְּצַפֶּת כָּל יוֹם שֶׁל חַל חוֹלֶף וּפָגַשׁ שָׁם
בְּזֵיו שַׁבַּת הַמְּכַבָּה דְּלַקַּת הָעָרַב.

הַתְּכַל לְצַפֶּת, חוּם־אֲרָגְמָן לִירוּשָׁלַיִם.
נִימִי וּפְשִׁי קָרְבִי אֶל גּוֹיֵיהֶן תְּכַמְהֶנָּה.
אַט אֶהְלֶף, אָרֶן: וּשְׂאֲבָתָם מִיָּם, מִיָּם...
וְלִגְמַל אֲצַף, יִנְחֵנִי הַמַּעֲיִנָּה.

לְאֵט יִפְסַע פְּסוּעַ הַגָּמֵל, יִנִּיעַ
אֶל רֶכֶס הַגְּלִיל בְּשַׁעַת בֵּין הָעָרַבִים.
מִתוֹךְ רְצוֹן לְהֶאֱרִיף חֵלֶם – אוֹפִיעַ
בְּעַמֶּק בַּהַחֲוִיר אוֹרוֹת כּוֹכְבֵי־שָׁמַיִם.

גָּמֵל נִפְלֵא זֶה יַעֲצֹר וַיִּרְתַּק שָׁם
וַיְהִי לְהֶר־מִירוֹן. דּוּמָם יִשְׁמַר בְּלִי אִמֵּר
קִבְרוֹ שֶׁל הַתְּנָא. בְּקִדְשֵׁי דוֹלַק שָׁם
וּמְהֵרָה לְמִדוּרָה שֶׁל לֵיג בְּעַמֵּר.

מַעַל גַּב הַגָּמֵל אֲצַנַח תוֹהָה, תִּמְהָ.
אֶסְקֶר דְּרָכֵי הַמְּנַדְּוֹת וְאַהֲגָה בָּהּ.
וּמִמִּירוֹן עַל צַפֶּת אֶשְׁקִיף, עַל גְּבֻעוֹתֶיהָ
אֶרְאֶה – מִלְּאָף רְכוּב עַל מְרוֹמֵי כָּל גְּבַע.

און איך וועל זען ווי אָפּגעלעכטע בלינדע פּרוּיען,
וואָס גליווערן אויף קאַלטע שמיינערדיקע שמאַפּלען,
דערוועקן זיך און זעען אויס אין שוין אין בלויען —
נביאהמעס מיט אויפגעלויכטענע שוואַרצעאַפּלען.

און איך וועל וויסן, אז עס וואָכן יונגע וועכטער
אַרום דער אַלטער פעסטונג פון די צלם-טרעגער;
און ערגעץ וועלן לאַכן הייסע צפתער טעכטער,
וואָס וועלן מער ניט זינדיק מאַכן מיין געלעגער.

און איך וועל זען מיט מיינע אָפּגעשוילטע חושים
ווי די נשמה פון אַ חורבה שטייט אינדרויסן;
און אויסגעטאָן פון די צעפּאַלענע מלבושים,
פאַרוואַנדלט זיך די חורבה אין אַ בוים אַ גרויסן.

און אויף אַ באַרג זיצט אליהו דער מבשר,
און זעט אַ שופר אין דעם סערפּ פון דער לבנה;
און איך אליין וועל דעמאָלט זיין אַן אַלטער צפתער,
וואָס יעדער טאַג אין יאָר איז אים — אַ ראש-השנה.

נָשִׁים עֲרוֹת אֲרָאָה, בָּלוֹת וצְנוּמוֹת-שֶׁלֶד;
עַל מַדְרֵגוֹת הָאֶבֶן הַקְּרוֹת תִּקְפְּאֵנָה.
וּלְפִתַּע תִּתְעוֹרְרֵנָה, וּבְאוֹר הַתְּכֵלֶת
הֵן כְּנִבְיאוֹת רְשׁוּפוֹת-עֵינַי תִּרְאִינָה.

אִף זֹאת אִדַּע: מִשְׁמֶרֶת נְעוּרִים פּוֹסַעַת
סָבִיב מִצּוֹדֵת הַצִּלְבָּנִים, עֲרָה הַנְּנָה.
אִי-שֵׁם תִּצְחַקְנָה נְעוּרוֹת, בְּנוֹת צָפֵת, בְּנוֹת-לֵהֵט.
הֵן יִצְוְעֵי לִידֵי חִלּוּל שׁוֹב לֹא תִבְיֵאִינָה.

וּבְכָל חוּשֵׁי הַנִּקְלָפִים אֲבִיט-אֲרָאָה שֵׁם:
נִשְׁמַת אַחַת הַחֲרָבוֹת כְּמוֹ מִתְעַרְטֶלֶת
מִן הַמְּלָחִים, מִן הַסְּחָבוֹת אֲשֶׁר לְבִשָּׁה,
וּבְאֵילָן אֲדִיר לְפִתַּע מִתְגַּלְגֶּלֶת.

וְאֵלֶיהוּ הַמְּבֹשֵׁר בְּהַר רוּגֵעַ
וּבְחֶרְמֵשׁ-יֶרֶח דְּמוֹת שׁוֹפָר רוֹאֶה הוּא.
אֲנִי אֲזֹ אֶהְיֶה אִישׁ-צָפֵת זָקֵן, יִגַּע,
לֹא כָּל יוֹם בְּשָׁנָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַנְּהוּ.

[ג]

מיקדש אין די בערג פון גליל! איך בין עול רגל
נאכאמאל צו דינע הייכן מיטן זעלבן שטעגל.
אלטער מקום-מיקלט זינט די פייערן אין שפאניע,
ווי איך קום נאָר, בענק איך נאָך דיין ערלעכער אכסניא.
הילצערנער בית-מדרש פון דעם חסידישן פאָדאָליע,
כ'קען זיך ניט אַוועקרייסן פון דיר ווי פון מיין דאָליע.
שטרענגע פרושים ליטווישע פון ווילנער גאונס מנין,
צווישן ערד און הימל שוועבט אַרום דאָ אייער בנין.
צפת! דיין יעדע הייל איז אַ מערת-המכפלה,
ס'זיצט דאָרט אויך מיין מאַמע אין איר אַרעמער פאַטשיילע.
אויסגעשטאַרבן זיינען דינע לעצמע מקובלים,
נאָר דיין אימלעך געסל האָט פאַרשטיינערט זייער חלום.
און אפילו וואָס אין דיר איז היינטצייטיק און מאָדיש,
ווערט פאַרוויקלט מיטן טלית פון אַר"י הקדוש.
גילגול פון מיין פרומער היימשטאַט! אויך מיין היימיש לשון
איז ווי דינע שבת-ליכט אין דיר נאָך ניט פאַרלאָשן.

אוצר מיינער! ווער האָט ניט פאַרשוועכט דיך און באַגזלמ?
מערק און בעדוונער און דער מצרי... הוי מיין מזל!
ווי איך טרעף אַ מיקדש, מוז איך אויך אַ חורבן טרעפן.
וויפל מאָל שוין האָט דיין ערד געטאַן זיך אַ צעעפן
און פאַרשלונגען קינד און קייט און דאוונגענדיקע קלויזן.
הייליקע לעגענדעס זיינען בלויז געבליבן הויזן.
ווי דיין זינדיקער מקובל יוסף דילה ריינה,
הייב איך אויף צום הימל מיינע אַרעמס מיט אַ טענה:
ניט דער זכות פון געטלעכן ר' יצחק אשכנזי,
ניט דיין האַרעוואַניע, ניט דיין פאַסנע עולם-הזה
זיינען בייגעשטאַנען דיר אין צייטן פון מהומה,
ווען עס האָבן פעסט און שווערד פאַרטיליקט דינע פרומע;
בייגעשטאַנען איז דיר בלויז דיין האַרץ דאָס פעלדזן-שטאַרקע,
בענקשאַפט צו דערלייוונג, טריישאַפט צו דיין קברים-קרקע.

דְּבִיר הָרִי גְלִיל! שְׁנִית כְּעוֹלֵה-רֶגֶל אֶעֱלֶה,
 אֶל שִׂאֵף בְּשִׁבִיל יִשָּׁן אֶפְסִיעַ שְׁעַל שְׁעַל.
 עִיר-מְקַלֵּט מֵאֵז מוֹקְדֵי-סֶפֶד הַמְרַדֶּפֶת,
 אֶל תַּם-חֲסוּתָךְ מִימֹת עוֹלָם נַפְשִׁי וְכֹסֶפֶת.
 בֵּית-מְדַרְשׁ בְּצַרְיָה לְחֲסִידוֹת פּוֹדוֹל, לְבֵרַח
 מִפְּנֵיךָ לֹא אוּכַל. אֵתָהּ – גּוֹרֵל רַב-כֹּחַ.
 פְּרוּשֵׁי-לִיטָא, תִּלְמִידֵי הַגֵּר־א, שְׂאוּ גַּא עֵינַי:
 בְּנִינְכֶם פֹּה מֵרַחֵף בֵּין אֶרֶץ לְשָׁמַיִם.
 צַפְתָּ! כָּל מְעַרְהָ בָּךְ מִכְּפֹלֶה קְדוּשָׁה, נִשְׁגָּבֶת.
 בָּךְ אֲרָאָה אֲמִי בְּסוֹדְרָה הַדֵּל יוֹשֶׁבֶת.
 אַחֲרוֹנֵי מְקַבְּלֶיךָ כִּבְר אֶפְסוּ וְתָמוּ,
 אֵף חֲזוֹן לְבָם בְּכָל מְבוֹי בָּךְ מְגֹלֵם הוּא.
 אֵף עַל הַחֲדִישׁ בָּךְ, שְׂאֶפְנֵת הַדּוֹר הַבִּיאָה,
 טְלִיתוֹ שֶׁל הָאָרֶץ פְּרוּשָׁה כְּדֵק רְקִיעַ.
 אֵת, גְּלוּל עִירֵי הַחֲסוּדָה, רְאֵי: כִּנְיָה
 גֵּר-שֶׁבֶת בָּךְ שֶׁפֶת-אֲמִי תִגַּה, עוֹד לֹא נִמוּגָה.

עִיר סִגְלָה, מִי לֹא חָלַל כְּבוֹדָךְ, שְׁדַדְךָ בְּזַעַם?
 אוֹי לְגוֹרְלִי – תוֹגֵר, בְּדוּי וּבֶן מְצָרִים.
 בְּאֶשֶׁר מְקַדֵּשׁ אֶמְצָא, שֵׁם תֵּל שָׁמַם, מְקַרִּיחַ.
 לֹא אַחַת קָרָה – אֲדַמַּת הַרְךָ פְּצַתָּה אֵת פִּיהָ
 וְתִכְלַע זָקוֹן וְטָף וְרָן בְּתֵי הַכְּנִסֹת.
 אֲנִדּוֹת קְדוּשׁוֹת בְּלִבְד שְׁרָדוּ כְּמַת-חֶסֶד.
 כְּאוֹתוֹ חוּטָא וּמְקַבֵּל אִישׁ דִּי-לֵה-רִינָה,
 גַּם אֲנִי זֹעֵם אָרִים יָדֵי וְאֶשְׂאָנָה.
 לֹא זְכוּתוֹ שֶׁל הָאָרֶץ, מֵאֲבִירֵי קְדוּשֶׁיךָ,
 לָךְ עֲמָדָה: הַכּוֹיְבוֹ עֲמֶלְךָ וְסוּפִיךָ,
 לֹא הוֹעִילוּ בְיָמַי שֶׁל עֲבָרוֹת וְטָרְךָ, –
 חֲסִידֶיךָ עַת נִפְלוּ בְּדַבָּר וּבַחֲרָב:
 לָךְ עֲמַד לְבַבְךָ הָעוֹ מְצוּר, זֶה לֵב הַגֹּבֵר,
 הָעוֹרֵג לְפָדוֹת וְאֲמוּנִים יִשְׁמַר לְקַבֵּר.

מזמור שיר צו דיין אמונה, אז עם וועט בן דוד
אויפשיינען צו ערשט אויף דיינע בערג אין גאר זיין כבוד.

טויטע צפת וואָס דו ביסט פון דער לעכעדיקער גרעסער!
מאַרמאַר-קאַלאַנאַדעס, אַלמע פעסטונגען און שלעסער,
וואָס איך האָב געזען אין פראַנקען-לאַנד און אין איטאַליע,
זיינען אָפגעפאלן פון מיין האַרצן ווי אַ כוואַליע.
בלויז אויף דיין ערד דרייט זיך ביז צום הימל הויך מיין טורעם —
אין דעם אויפשריפט אויף אַ שטיין: „דאָ ליגט אַ בעלי-סורים!“
איך בין אויף דיין ערד געוואָרן רייכער נאָך אין יחוס
פון מצבות, וואָס איך טראָג שוין יאָרן-לאַנג אין זיך עם.
ווער ס'איז זוכה, זעט צופוסנס פון דיין בית-הקברות
דעם גן-עדן-טייך אַרויסשטראַמען פון שוואַרצע נאַרעס.
הוי מיין ווונדערלעכע שטאַט, ווי ס'ליגן אָפגעזונדערט,
אין געדיכטעניש פון גראַז, יאַרהונדערט פון יאַרהונדערט!
אומענדלעך איז דאָ מיין יעדער שפאַן פון גיין און וואַנדער,
ערד און הימל טיילט אפילו ניט קיין שוועל פאַנאַנדער.
אוראַלט, שטרענג, נביאי-ש-גליק איז ירושלים,
נאָענט ווי דער גלות איז מיר, צפת, דיין בית-החיים.

ענגע געסעלעך מיט קרומע גאַניקעס און טירן,
ביז דער אייביקייט קען אייער שמאַלער וועג דערפירן!
ביי אַ שורה אַלמע סקלאַדעס צוגעמאַכט אויף שטאַבעס,
טראַכט איך פון דער שטאַט, וווּ איינמאַל בלויז אין יאָר איז שבת.
אומגעריכט צעפינקלט זיך די שטיינערנע מאַנהעמן,
ווי עם שלאָגן אָן זיך אין די מויערן — פאַעטן,
און ווי פייגל זינקען זיי אַרונטער אין דער נידער,
און ווי קוימענרויך צום הימל, פויזען דאָרט די לידער.
דאָרטן לעב איך ווי אַ בלינדער וואָס געדענקט נאָך פאַרבן,
דאָרטן קנעט איך ביז אַצינדער פנימער אָן קאַרבן.
אַבער וויפל לאַמפן ס'זאָלן ביידערנאַכט ניט ברענען,
הויערט חשכות און איך קען קיין פנים ניט דערקענען.

שִׁיר מְזֻמָּר לְתַקְנֶתְךָ, כִּי בְהֶרֶף יוֹפִיעַ
רֵאשׁוֹנָה בְּזוֹ כְבוֹדוֹ הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

אַתָּה, עִיר הַמַּתִּים, מַעִיר זוֹ הַחַיָּה גְדוֹלָה אַתָּה!
אַרְמְנוֹת פָּאָר, טִירוֹת, עֲמוּדֵי שֶׁשׁ וּבֶהֱט,
שְׂבָאִיטְלִיָּה וּבְצַרְפַּת עֵינֵי רְאוּ וְתָרוּ, –
כַּנְחָשׁוּל אֶל לְבָבֵי גַפְצוֹ וַיִּתְפּוֹרְרוּ.
רַק עַל אֲדַמְתְּךָ צוּר מַעֲזֵי לְרוֹם מְרַקִיעַ
"פֶּה נְטֻמָּן אִישׁ מְכַאֲבוֹת" – כֹּה מַצְבִּיתוֹ תוֹדִיעַ.
אֲדַמְתְּךָ הִיא שְׁהוֹסִיפָה יַחַשׁ לִי, עֲתֶרֶת
מַצְבוֹת, אוֹתָן נִפְשֵׁי זֶה רֵב שָׁנִים שׁוֹמְרֶת.
הַזֹּכֶה – לְמַרְגְּלוֹת-בֵּית-קְבָרוֹתֶיךָ יִרְאֵה
אֶת נֶהַר גֶּן-עֶדֶן גַּח מִשְׁחֹר מְתִלּוֹת פָּרָא.
עִיר-פְּלָאִים, אֲשֶׁר בְּסִבְךָ דִּשְׁאָךְ יוֹבִלּוֹת וְקִבְרוֹ,
חֲטִיבָה בְּפָנַי עֲצֻמָּה כָּל דוֹר – לֹא יִתְחַבְּרוּ.
אֵינְסוֹפִית-נִצְחִית פֶּה כָּל פְּסִיעָה אֲשֶׁר אֶפְסִיעַ.
אֵף מִפְתָּן אֵינוֹ מִפְרִיד בֵּין אֶרֶץ לְרַקִיעַ.
אִם יְרוּשָׁלַיִם צוּק קִדְמוֹן, תּוֹנֵן רוֹתֵחַ,
צִפַּת עַל קְבָרוֹתֶיהָ בְּגוֹלָה לֹא תִשְׁכַּח.

סְמָטָאוֹת דְּלוֹת וְגַזְטְרָאוֹת עֲקָמוֹת-פְּתַח,
מִשְׁעוּלְכֵן הַצַּר מוֹלִיךְ אוֹלֵי אֶל תַּחֲוֹם הַנִּצְחַת.
עַת מוֹל תְּנִיּוֹת דְּלוֹת מְסֻגְרוֹת נִצְבִּיתִי,
עַל הַכֶּרֶךְ, שְׁבַת אַחַת לוֹ בְּשָׁנָה, חֲשַׁבְתִּי.
בְּרַק מְנַהֲטֵן, עִיר הָאֶבֶן, לְעֵינַי נוֹגֶה.
מִתְּלַבְּטִים-כּוֹשְׁלִים מְשׁוֹרְרִים בֵּין חוֹמוֹתֶיהָ.
שֵׁם כְּצַפְרִים לְאוֹת קְצוּצוֹת כָּנֶף יִשְׁפְּלוּ.
שִׁירֵיהֶם כְּעֵשֶׂן אֲרָבוֹת לְרוֹם יִזְחְלוּ.
חַי עוֹדֵנִי כְּעוֹר שָׁם, שְׂצַבְעִים זוֹכֵר עוֹד.
עוֹד אֶלוֹשׁ וְאֶכִּיר שֵׁם דִּיוֹקְנָאוֹת בְּחֶרֶט.
אֵךְ לְשׂוֹא בְּלִיל זְרוּעַ נִגְהַ-כָּל-וּבְרִשְׁתּוֹ.
חֲשׂוֹךְ מִסְכִּיב פְּרוּשׁ, אֵף דְּמוֹת אֵינָה נִתְפַּשֶׁת.

און איך טראכט, ווען איך פארמאך די אויגן פארן שלאפן,
וויפל לאמפן ס'בלייבן פלאקערן, די אויגן אפן,
און זיי זוכן אויפן אקעאן מיט בלינדע שטראלן,
ווי דאס גרויסע ליכט פון הימל איז אראפגעפאלן.

אויפן ים בין איך ארויס דאס גרויסע ליכט געפינען.
אויפן ים האב איך געזען משפחות פון דעלפינען
ווי זיי שפרינגען איבער כוואליעס אין א רעגנבוגן,
מיטגעשפרונגען איז מיט זיי די פרייד פון יעדנס אויגן.
ווי אן אינדזל איז די פרייד געוואקסן אין די רגעס
בעת די שיף האט זיך אריינגעשניטן צווישן ברעגעס :
אפריקע אויף איין ברעג, אויפן אנדער ברעג — אייראפע,
צוגעגליכן צו א טיגער און אן אנטילאפע,
ווען זיי קומען צו א טייך פון ביידע זייטן טרינקען.
קאנטינענטן האבן זיך גענומען איבערווינקען.
אבער מיך האסטו געווינקען, מיקדש מיין געהיימער,
וואס מען גייט ארויף צו דיר דורך רייען איילבירמ-ביימער.
דיך פארוויגן קען איך אויף די ארעמס ווי אן עופל.
גאר ווי דער כביכול, וואס איז גרויס בלויז אויף אזויפיל
וויפל איינער זעט אים — קענסטו זיין א פערל-טראפן,
און א שטיין וואס גאר די ערד ליגט אונטער זיין צוקאפן.

עם עצמי עיני לשנת עודי תוהה-תמה:
מה רבו פה האורות, וכל אתד נוגה,
ומחפש באקינוס בקרן שתומת-עין
המקום, נפל בו זיו האור מן השמים.

אל הים יצאתי. זיו האור למצא אויתי.
דולפינים בהמונים שוחים ביים ראיתי.
הם זנקו-תלפו מעל גלים בקמר-קשת.
גיל רצד מעיניהם, תדוה פרצה רוגשת.
ויגדל כאי הגיל, עת הספינה הבקיעה
דרך לה בין החופים וליעדה הגיעה.
אפריקה מקאן, מקאן אירפה, והשתים
זו מול זו כשחל מול צביה על נחל מים
בקרבם לשבר צמאם, החרב להדיח.
יבשות מתלחשות וממתיקות סוד-שיח,
אף אלי אתה בלבד לוחש, מקדש מצניע,
זה הדביר עד מפתנו שדרת זיתים תגיע.
לכאורה אינה כי אם גמול בחיק אמו, אף
כשדי בשתק שגדלו תלוי בכח
עין רואהו, כן אתה להיות טיף-טל יודע,
אף גם אבן, שהיקום קפל למראשותיה.

[ד]

איך, דער באזינגער פון בערג, אין מיין אומרו און קלעטער
איבער די אלפן ביז זייערע זילבערנע דעכער,
פנים-אל-פנים אנטקעגן די שטיינערנע געטער —
זאג אויף דיר עדות, מיין בארג פון מירון, דו ביסט העכער!

פונקט ווי איך זאג, אז דער וועג פון דעם גליל התחתון
ביז צו דעם גליל העליון איז מיר א נסיעה
אזש פון עק וועלט דורך די יארן פון בענקען און טראכטן,
אזש פון ביינאכט ביז צום זונאוויפגאנג, ביז צו דער שקיעה.

איבער דעם קילימאנדושארא-שניי בין איך געפלוין,
קימבערלי האב איך געזען, די בריליאנטענע לעכער,
אויך דעם געשליפענעם דימענט פון האס אין די אויגן...
דו, מיין ניט-ערדישער בארג פון מירון, דו ביסט העכער!

לוחות צוויי זעען מיר אויס דיינע רונדע צוויי טיילן,
ווי עס וואלט משה רבנו געוויינט אויף דיר תמיד.
ווי אין דער וועלט איך וועל אַנקומען, וועל איך דערציילן:
דא איז אין גליל א בארג ווי א הייליקער עמוד.

נאָר ווען א פולע לבנה, פארגעלט אין איר עיגול,
שמעלט זיך אינמיטן פון דיינע צוויי אַקסל די רונדע —
קריגסטו א קאפּ פון א רויב-פויגל; און דיינע פליגל
פון אַ סמאל צעוואַקסן זיך אין אַ סעקונדע.

פינצטערע כמארעס, באלאָדן מיט בליצן און שלאַקסן,
זעצן אויף דיר זיך אַרונטער, ווי אומריינע עופות,
און דיינע ריזיקע פליגל אַלץ וואַקסן און וואַקסן,
ווי איך וועל אַנקומען, וועל איך דערציילן דעם מופת:

[ד]

כְּמִשׁוֹרָרָם שֶׁל הָרִים, שִׂיאֵי הַרְרֵי אֶלֶף,
זֶה הַמַּעֲפִיל אֶל גַּם הַמְּכַסֶּיף בְּלֵי מְרוֹגוֹעַ
עַד הַגְּלוֹת לְעֵינָיו אֱלֹהֵי צוּר וְסֹלֶעַ, –
זֹאת אָעִיד: אֵין כְּמוֹתָהּ, מִירוֹן, רָם וְגִבּוֹהַ!

כֶּף גַּם אָעִיד, כִּי הַדְּרֹךְ מַעֲמֵק כְּנֶרֶת
אֶל הַגְּלִיל הָעֲלִיוֹן בְּשִׁבְלֵי מִתְמַשְׁכֶּת
עַד לְמַסַּע שְׁנוֹת עֲרֻגָה וְהַגּוֹת מְקַצֶּה אֶרֶץ,
מֵאֶפֶל לַיִל עַד חֲמָה הַיּוֹצֵאת, הַדּוֹעֶכֶת.

טַסְתִּי מֵעַל שְׁלֵגֵי קִלְיַמְנָרָו לֹא פַעַם.
קִמְבְּרֵלִי לִי נִתְגַּלְתָּה בְּמֵאוֹרוֹת אֲבָנֵי זֶהַר
עִם יְהִלּוֹם הָאֵיבָה הַמְּלֻטָּשׁ בְּעֵינָיִם.
אֶךְ כְּמוֹתָהּ, הֶרֶם־מִירוֹן אֱלֹהֵי, אֵין נִשְׂא וְגִבּוֹהַ.

זוּג פְּסוּגוֹתֶיךָ כְּשֵׁנִי־לוֹחוֹת־בְּרִית לִי יוֹפִיעַ.
יֵשׁ אֶהְרֶה־ר: בֶּן עֲמָרָם בְּמֵרוֹמְךָ אוֹהַ שְׁבֵת.
אֶל כָּל אֲשֶׁר אֶקְלַע אֶסְפֵּר וְאַשְׁמִיעַ:
יֵשׁ בְּגִלְגִיל הַר נִשְׂא, הַקְּדוֹשׁ כְּמַצְבֶּת.

אֶךְ בְּשַׁעַה שְׁלִבְנָה מְצַהֵיבָה בֵּין כְּתַפְיָךְ
הַמְּקַמְרוֹת בְּמִלְאָה מִתִּיצְבֶּת לְפַתַּע, –
רֹאשׁ עוֹף טוֹרֵף לָהּ; אִזּוּ נִפְרָשׁוֹת שְׁתֵּי כְּנַפֶּיךָ,
רַגַע – וְהוּן כְּכַנְפֵי סְמָאֵל, עֲזוֹת־מִתַּח.

עֲרַפְלֵי אֶפֶל עוֹמְסֵי רַעֲמִים, בְּרִקֵי־נַעַם,
עַל פְּסוּגוֹתֶיךָ כְּבָנֵי עוֹף טְמֵא יִקְנֹוּ,
אֶךְ שְׁתֵּי כְּנַפֶּיךָ גְּדֻלוֹת וְגוֹבְרוֹת שְׁבַע־תַּיִם.
נִס זֶה אֲנִל לְבָנֵי אִישׁ, אֲשֶׁר לִי יוֹדֵמְנוּ.

— דעמאלט ווען איבער מירון א לבנה א געלע
זויזט אין דעם שפיל פון די שאַטנס גיהנום-געשפענצטער,
דעמאלט ווען איך גרויל פון פחד — איז הפלא ופלא!
צפת, מיט אמונה אין גאט, קוקט ארויס דורך די פענצטער.

אויך ווען די ערד האָט זיך ביז צו דעם אַפגרונט געשפּאַלטן,
אויפגעטויכט האָט פון דעם תהום אַ מגפה-שליח
אין דעם געשטאַלט פון אַ שד מיט אַ בלוט-רויטן קאַלמן —
האַבן די צפתער געזען דאָס געשטאַלט פון משיח.

ווידער די ערד האָט געציטערט און דורות פאַרשלונגען,
וועלדער פאַרלענדט און געגעבן די בערג אַ צעהוידע,
אַבער בני-צפת האָבן ניסים דערציילט און געזונגען,
פונקט ווי זיי זינגען ביז איצטער דעם שיר „לכה-דודי“.

פרייטיק פאַרנאַכט ווערט אַ הייליקע זעיונג נתגלה.
איבערן קאַפּ פון מירון, וואָס פאַרשאַטנט זיך בלוילעך,
שוועבט די בת-מלכה פון שבת, די ראַזלעכע כלה,
שטיבלעך פון ליים לויכטן-אויף ווי פאַלאַצן פון בדולח.

פול מיט אַ ריח, וואָס קומט פון יענוועלטיקע בשמים,
ווערט דעמאלט צפת אין קדמונישע סודות פאַרשלאָסן.
שטערן אין הימל און אַלטע געהיימע חכמים
היטן לעולמי-עולמים איר שבת-שבתון.

עת במירון לבנה מצהיבה תסתכל לה,
ובמשחק הצללים תעורר סיוט-שחת;
עת האימה תרעידיני - ראו נא הפלא -
מתלונה צופה צפת באלהיה בוטחת.

גם כשנבקעה ארץ עד מעמקיה,
ומן התהום שליח דבר, ציר נגף, הגיח,
שד בלהות, קדקדו אדם דם מפפפע, -
צפת ובניה ראו או דמותו של משיח.

שוב רעדה אדמה, נדורות בה נבלעו.
נשלטלו ההרים, יערות החוירו.
אך אנשי צפת שוררו מעשים שנפלאו.
כך שיר "לכה דודי" אף בימינו ישירו.

עם ערב יום הששי חזיון קדש מופיע:
צללי תכלת את ראש הר מירון כי יכתירו, -
או השבת, הנסיכה המפארת תגיע,
ובקתות חמר כארמנות בדלת יאירו.

צפת מתמלאת אז מריח בשמי גן העדן,
ומסתורין מעולם - הם עליה יסגרו.
צבא השמים ממעל וסוד חכמי קדם
קדש שבת-שבתונה עדי נצח ישמרו.

דער בלויער שטיין פון אר"י

אינמיטן פון דעם בארגניקן בית-עולם ביי א שטיין א בלויען, פארזונקען אין א תפילה שטייען מאנסכילן און פרויען. און איך, צופוסנס פון דעם בארג, נאך לאנגער וואַגלעניש און בלאַנקען, און שפעט שוין אין מיין טאָג, וואָס גאָט האָט נאָך מיט ליכט באַשאַנקען — איך קוק אַרויף צו די געטרייסטע און פאַרדבקעטע געשמאַלטן, וואָס קושן דורכן בלויען שטיין די אויגן די פאַרמאַכטע פון מענטש, וואָס איז ביים לעבן נאָך געווען אין גאָט באַהאַלטן. פון אַלע מיינע ווייטע ים-אינדזלען די אויסגעדאַכטע, און פון די שטערן, וואָס איך האָב געוואָלט אַמאָל דערגרייכן, איז וויל איך איצט דערגרייכן אַ מצבה אין די הייבן, ווייל אין מצבת-שטאַט, וואָס דרייט זיך באַרג אַרונטער, גייט קיינמאָל ניט די זונשוין פון מיין לעבן אונטער.

איך זע אויף בערג אין טלית אומגיין, אַ פאַרגייסטיקט-צאַרטן, דעם הייליקן וואָס וואַשט די הענט אין בלוי ווי אין אַ כוור. איך הער אים שעפטשען. „וויפל ס'לאָזט אויף זיך די שמראָף ניט וואַרטן — איז קומט זי פאַרט! און אַפּטמאָל קומט זי פון דער זינד נאָך פריער. און אַלץ איז איינס, און איינס דאָס צווייטע מוז דערלייזן, און פון אַ פונק, פון ווינט פאַרטראַגן, ווערט אויפסניי אַ פייער, און ווי אַ רוז אויף דערנער, וואַקסט דאָס גוטע אויפן בייזן, און אויך כביכול בענקט נאָך אויסלייוונג עד אין לשער.“

דערלייזער פון נשמות, שמוס-פאַרוואַגלטע אין פרעמדע גופן, און אויך פון בוים, וואָס ווערט פון ווינט פאַר ניט זיין זינד געמאַטערט — דערזע מיך ליגן אין דער נידער און דערהער מיין רופן, ווען אַלע מיינע גלוסטן, די פאַרגילגולטע אין ווילדע פייגל, האָבן שוין אַוועקגעפלאַטערט.

אֲבֵן הַתְּכֵלֶת שֶׁל הָאֵרֶץ

בְּאֲמֻצָּעֵי־בֵּית הָעֶלְמִין בְּהָר, לְנֹכַח אֲבֵן תְּכֵלֶת,
עֵדֶת נְשִׁים וְאֲנָשִׁים בְּאֵמֶן מִתְּפִלָּתָה.
לְמַרְגְּלוֹת הָהָר הַהוּא אֶתֶר־שְׁנוֹת־הַטְּלָטֵל, הַנוֹעַ,
בְּנֻטוֹת יוֹמֵי – עוֹדוֹ בְּרוּךְ בְּיוֹם, מִתַּת־אֱלֹהִים –
אֲבִיט אֶל הַדְּמִיּוֹת הַמְּנַשְׁקוֹת מֵרֵב עָרֵג וּכְמֵה
מִתּוֹךְ הָאֲבֵן אֶת עֵינָיו הַעֲצוּמוֹת שֶׁל גִּבֹּר,
אֲשֶׁר בְּעוֹדוֹ חַי בְּצֶל שְׂדֵי מְצָא מְנוּחַ.
לֹא אֵל אִי הַחֲלוּמִים לֹלֵא פִתְרוֹן וְשִׁבְרָה,
לֹא אֵל הַכּוֹכָבִים, אֲשֶׁר לְהַשִּׁיגֵם שְׂאֵפְתָי, –
אֵל מְצַבֵּה בְלִבְדֹ אֲשֶׁר בְּהָר כִּיּוֹם נִכְסְפָתִי,
שֶׁכֵּן בְּעִיר הַמְּצַבּוֹת הַמְּשִׁתַּפֵּעַת
תְּאִיר לְעוֹלָמִים שְׁמֵשִׁי, אֵינָה שׁוֹקֶעֶת.

אֶת הַקְּדוֹשׁ הַמְּעַדֵּן אֲרָאָה בְּהָר פּוֹסֵעַ,
עֲטוּף טְלִית בְּתֵכֶלֶת כְּבִכּוּר יִרְחֵץ כְּפָיִם.
אֶת לְחֹשׁוֹ אֲשַׁמַּע: “הֶעֱנֵשׂ אֵף כִּי יִתְמַהֲמַה,
סוֹפוֹ לְבוֹא. וַיֵּשׁ – לְפָנַי הַחֲטָא יִרְדַּ בְּזַעַם.
הַכֹּל – אֶחָד! וְכֹל אֶחָד חַיֵּב לְגֹאֵל הָרַע.
וְגִץ נִשָּׂא בְרוּיַח יִתְלַקַּח לְאֵשׁ שׁוֹרְפָת.
כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֲחוּתִים הַטּוֹב בְּרַע צוֹמַח,
וְלְגֹאֵלָה גַּם הַשְּׂכִינָה, כְּבִיכּוֹל, נִכְסְפָתִי.”

גֹּאֵל הַנְּשֻׁמוֹת אֲשֶׁר שָׁקְעוּ דוּמָם בְּגִוִּיּוֹת נֹכַר,
גֹּאֵל אֵילָן, לֹלֵא עֶזְרָן רוּחוֹת עָלָיו יִנְעָמוּ, –
רְאֵה שְׁפֵל הַתְּפִלְשִׁי וְשִׁמַּע קוֹל שׁוֹעֲתֵי אֵלָיָה.
לַעֲת כָּל תְּשׁוּקוֹתֵי הַמְּגֻלְגְּלוֹת בְּבַעֲלֵי־כֶנֶף טוֹרְפִים
פָּרְחוּ זֶה כְּבָר, נַעֲלָמוּ.

איך ווייס: די עלטער איז ניט אלטער וויין. זי איז ניט לויטער
און לויטערט ניט דאס הארץ פון די פארהארטעוועטע גרוילן.
דער אַנדענק פון אַ מאַג אַ גומן ווערט אַ מאַנענדיקער טויטער
און לאַזט ניט אין געדעכעניש די טויטע וואַרצלען פּוילן.
איז בעט איך, אַז מײן עלטער זאַל ניט זײן — אין אַלמן צאַרן,
אין טרערן וואָס פאַרמאַגן ניט קײן טרײסט, קײן ליכט און שײמער,
אין תּפּילות ווען דאָס האַרץ איז ניט געבראַכן און ניט פּרימער.
אַ, העלף מיר, אַז מײן זיקנה זאַל ניט זײן אין האַרב פון יאַרן,
און ווערן זאַל אויך עלטער מײן נאָך יינגלשער זכרון.

אָוועקגעגאַנגענער אין יוגנט-בלי פון לעבן! היט מיך אַוויס פון שטרויכל,
מײן כּעס זאַל ניט פאַרגלױווערט ווערן אין אַ האַס וואָס איז ניט מוחל;
מײן ליבשאַפט זאַל ניט אין אַ שטײנערדיקער הייל פאַרקריכן
און טרײפן דאָרט מיט אײז-טראַפּנס און פּרירן דורכגעצײטערט;
פון וואָס איך שווייג, זאַל מיר ניט בלייבן אויף די פּנים-שטריכן,
פון וואָס איך ווייג, זאַל איך ניט לאַכן האַרט, ניט שמויכלען ביטער.
און העלף מיר אויך, זכּרונות זאַלן מיר ניט זײן צו טײער,
איך זאַל ניט אַליץ וואָס לעכט אַרײנשמעלצן אין זײער פּײער;
און אַז איך זאַל ניט קאַרגן מײנע פּירות צו פאַרשענקען,
און זיך ניט זאַרגן, צי מען וועט צום גומן מיך געדענקען.

איך בין אַ זינגער פון בית-עולםס נאָך מעודי, נאָך מעודי,
נאָר פאַר דער מלכה שבת האַב איך אויך געשריבן סטראַפּעס;
און ווי דער דיכטער בײ דיין זײט, וואָס האַט געזונגען „לכה-דודי“,
אינאיינעם מיט די בערג וואָס גײען אַרום דיר הקפות —
איך זינג אַרויף צו דיר, נאָך גאָר מײן בלאַנדזשעניש און וואַקלען:
מצבה שטײן! פון יעדן חלום ביסטו בלויער!
ניטאַ נאָך אויף דער וועלט אַזאַ מײן אויסטערלישער טרקלין,
וואָס האַט ווי דו צו גאַט אַן אויפגעפּראַלמן טײער.

אין הזקנה דומה לזין הישן, אני יודע.
אין בה רפאות ללב, שהזועה כה בעתה.
זכרון יום מברך גהפך לבר-מזן נקשה, תובע,
אשר ימנע רקב משרשים בלב נצמתו.
על פן אחיל: מנע מזקנתי חמה גואלת,
דמעה ללא תנחום, ללא נצנוץ של אור זרח,
ותחנונים כשהלב אינו שבור, אינו צוח.
עניי – ואזקין לא רק בגטל שנות התלד,
זקין נא עמדי גם זכרוני, זכרון הילד.

עקור בעצם אביבי מן החיים, לו אשמר ממצד
לבל יקפא זעמי למשטמה, סליחה אינה יודעת.
אל נא תחמק אהבתי, אל סתר-צור תבקייע,
לזיל שם אנלי-כפור, לקפא שם בצנה מרטטת.
אשר השתקתי אל נא בתוי-פני יופיע.
ואל יהי מקור-בכני לתהלה שואטת.
עניי – בל אפריו בזכרונות ימים עברו
ובל אתיך בשלהבתם כל החיים אשר יקרו,
ושתי ידי פריי לכל בועם יעניקו
ללא כל צל הרהור, אם הם טובה לי יחזיקו.

מועורי פיתן-בתי-עלמין אני, מימי הנער.
רק למלקה שבת היתה ידי שירים כותבת.
וכפיטן בקרבתי, אשר לכה דודי בטהר,
כשהרים חגים סביבו בהקפות, מצבת,
אשא שירי אליך אחרי נדודי תהו:
את אבן-מצבה, אין כתקלתך לתכלת.
יחיד הוא גלעדך, ואין טרקלין נפלא כמוהו,
בו לרוחה אל השכינה פתוחה הדלת.

די שטאַט פון די קינסטלער

אברהם באַרנשטיין געווידמעט

אין דמיון לעב איך נאָך אין צפתער אַוונט-בלוי,
און וווּ איך זע אַ שאַטן-שפּיל פון אַ לאַמטערן,
אמז גיט דער שאַטן אַ צעווייג מיך הויך אזוי,
אז איך ווער גלייך פאַרטראַגן אויפן צפתער שטערן.

מען גייט דאָרט לאַנג אַרונטער איבער ברייטע טרעפּ,
און מיטאַמאַל שיילט אויס זיך פון אַ ווייסן נעפל
דער באַרג מירון מיט צוויי לבנהדיקע קעפּ,
און אַ מצבה-פעלד וואָס בליט — אַ סאָד מיט עפל.

און וווּ מען טרעט אַריבער נאָר אַ שטילע שוועל,
געפינט מען אַן אַלכעמיקער קאַלירן מישן,
און נאָכדעם קוקט ער אויפן גאַלד פון זיין געמעל,
ווי גאַט אויף זיין באַשאַפענעם אַדם הראשון.

סעזאַנס „אַ הויז פון אַ געהאַנגענעם“ זעט אויס —
אַ הויז וואָס איז פאַרלאָזן פון דעם פאַרבן-מייסטער.
געמעלן גייען פון די לייזונטן אַרויס
און בלאַנדזשען אום אין שטוב, ווי טרויעריקע גייסטער.

71. 2/12
111

עיר האמנים

מוקדש לאברהם בורנשטיין

דומה, עודני חי בתכלת ערב צפת,
כי נכח כל משחק צללים של פנס-ליל, -
מניף אותי צלו אל על, למרומי עד,
ואל מזל עיר צפת נשא אני בחיל.

לאט במדרגות-רחבות שם משתרכים,
ומן הערפל נגלה פתאם זרוח
מירון החר, על שני שיאי כירחים;
שדה מצבות ענף, חקל עצי תפוח.

בכל אשר תדרך עלי מפתן דומם,
תמצא שם אלכימאי, ידו צבעים בוללת.
אחר - בזהב יצירתו הוא מתבונן
פאל אחר צורו אדם ראשון בתלד.

כאן בית-ציר-אמן, עזוב הוא ונטוש,
דומה, לפרי מכחול סזן, ל-בית-תלוי, הוא.
מן הפדים יוצאות - אתה רואה בחוש -
דמיות, וכרפאים לובשי קדרות ינועו.

נאָר ווען אַ שטרעל פאַרקריכט פון פענצטער ביז צום ראַג,
אַ סימן אז דער ווירט איז שוין צוריקגעקומען,
זעט אויך אַ הורבה אויס — אַ שטיבל פון וואָן גאַג,
וואָס פרייט זיך אַ באַגליקטע צווישן גראַז און בלומען.

איין קינסטלער מאַלט בלויז קלויזן, און פאַרטייעט ברענט
אין איטלעך שולכל אַ פרוכת ווי אַ שייטער.
אַן אַנדערער מאַלט ביימער מיט צעצווייגטע הענט.
זיי שטייען שוין עק וועלט. אַ, גאַט! וווּ גייט מען ווייטער?

אַ דריטער מאַלט אַ גלעזערנע און בלינדע שטאַט,
זיין הימל איז ווי זיין געמיט גאַר זעלטן לויטער,
די הייזער זיינען איינזאַם, ווי אין הימל — גאַט,
זיין יעדער מענטש זעט אויס פון וואַקס און אַ האַלב טויטער.

די ווילדערניש פון דזשונגל שפאַרט דורך זיינע גראַז,
אַ פינצטערניש פאַרפלייצט אויך זיינע העלסטע פאַרבן.
„איך מאַל ניט“, זאָגט ער, „קוין מלאַכימלעך אין ראַז,
די וועלט האַט אַ רעמבראַנדיש פנים, פול מיט קאַרבן“.

געזען האָב איך דאָרט אויך אַ קליינע ווייסע פרוי,
וואָס לויכט און שמייכלט מיטן אומעט פון סוף זומער,
און זי וויל אויסמאַלן אַן אַנדער סאַרט פון בלוי,
ווייל בלוי איז אויף איר האַנט-געלענק דער לאַגער-נומער.

אַ, קליינע ווייסע קיניגין פון פאַרצעליי,
וואָס מאַלסטו אַלץ ווי יאַרצייט-ליכט אין שוין אין געלבן?
זאַל בליען נאָך פאַר דיר אַזויפיל גרינס אין מיין,
ס'זאַל ליב דיר זיין דאָס בלוי פון הימלישע געוועלבן.

אוֹלָם כִּי יֵט מִן הַחֲלוֹן לְרֵחוֹב קוֹ-וֹף,
עֲדוֹת כִּי הָאָמֶן חֹזֵר, פֶּקֶד גְּוָהוּ,
יִדְמָה גַם עֵי-תִרְבֵּה לְבֵית שֶׁל וַן-גּוֹף,
הִשָּׁש אֶפּוֹף פְּרָחִים וּמְאֶשֶׁר הַגְּהוּ.

הִלָּה רַק בְּתִי כְּנֶסֶת צָר, וּבְכָל אֶחָד
כְּמִדּוּרֵת-אֵשׁ יוֹקֵדֶת בְּתִשְׁאֵי פְּרֻכֶת;
רַעוּ עֲצִים יָצוּר, וּמִשְׁתַּרְגַּג כָּל בַּד.
בְּקִצָּה תִבֵּל יַגַּע. אֵלֵי, לָאֵן הִלֵּךְ עוֹד?

וְזֶה צָר עֵיר לֹוֹטָה בְּדֵהִי וּבְעוֹרוֹן
וְזִיו שְׁמֵשׁוּ הוּא פְּרִי נִפְשׁוֹ – קִדְרוֹת וְנַעֲם.
כָּל בֵּית מְצִיר בּוֹדֵד כָּאֵל בְּרוֹם,
וְכָל אָדָם כְּמֵת, פָּנָיו פָּנֵי שַׁעוּהָ הֵם.

אֵימַת בְּצַת הַקֶּטֶב מִדְּשֵׁאוֹ תִסְעֶר,
וְאֵף שְׁשִׁי-גוֹנִיו בְּאֶפֶל יִגְרֶפוּ.
"לֹא תִכְלִילֵי-כְרוֹבִים אֲצוּר לָכֶם" – יֹאמֵר –
"פָּנֵי רַמְבְּרַנֵּט לְעוֹלָם, קִמוּט כְּמִסְתַּגֵּף הוּא".

רְאִיתִי שֵׁם אֵשָׁה קִטְנָה, דִּיּוֹקְנָה חֹזֵר,
כָּל יְגוֹנֵי אֶלּוּל בְּחִיכָה יִגִּיהוּ.
תּוֹהָה הִיא וּמִחֲפָשֶׁת כְּחַל חֲדָשׁ, אַחֵר,
וְלֹא כְּחַל הַמְּסֻפָּר, שְׁבִזְרוּעָה הִטְבִּיעוּ.

אֵיכָה, מְלָכָה זְעִירָה, צְחוּרָה מִחֲרָסִינָה,
לְצוּר נֵר גְּשֵׁמָה מְצַהֵיב יָדָךְ לֹא תִלְאֵ?
לוֹ תִתְרוֹנֵן בְּךָ הִירְקוֹת בְּמֵלֵא חֲנָה,
לוֹ תִמְצְאֵי הַכְּחַל בְּזִיו שָׁמַיִם אֵלֶּה.

און נאך א פרוי מיט א געזונט צעפייערט לייב,
פארקנעט איר לוסט אין בראנדיקע געמאלטע ספערן,
ווייל אויך די ספירות גלוסטן זיך ווי מאן און ווייב,
ווי שאַטנס צוויי אין ליכט-שיין פון דעם נאכט-לאַמטערן.

און איינער, מיט א קאפ פון זילבער שיינט ביינאכט,
נאָר קומט פארטאָג, באַשיינען שטראַלן אין דעם קאמער
זיין אויפגעשטאַנען שטעטל, וואָס לעבט-אויף און לאַכט
אין קופער איינגעקריצט און קיילעכדיק געהאַמערט.

און אלע שווערן, אַז זיי זעען אויף דער וואַר
אַרומגיין דעם אר"י אויף זייער באַרג-שיפוע,
און אַז זיין פנים וואַנדערט אום פון דור צו דור,
דאָך ווערט ער קיינמאַל ניט קיין אויל-בילד, קיין סטאַטוע.

און איך האָב צו די קינסטלער, מיינע פריינד, גערעדט.
„מיך איבלט שוין פון רובענס פרומע וואַקאָנאַליעס,
פון הימל זיינעם — ווי אַן אויסגעלאַסן בעט,
פון זיינע פרויען מיט פאַרשווימטע בריסט, ווי כוואַליעס.

איך בענק נאָך מאַלעריי אין נוסח פון אר"י:
אַ לאַנדשאַפט און אַ ליכט וואָס איז ניט מהאי-עלמא,
ווי ס'לויכט דער וועלט-באַשאַף פון יעדן אינדערפרי,
און אייביקייט — פון יעדן ציפרעס-בוים און פאַלמע.

דאָס שפיל פון ליכט וואָס איז אויף דעם מירון צו זען,
דעם כישוף פון זיין „אַלפן-בלימל“, די פיאַלקע,
וועט ניט דערזען אַ פאַרבן-שיכורער גאַגען,
ווי לאַנג ער זעט ניט אויך דעם שבת — די בת-מלכה“.

ושוב אשה - מאון ואש בשרה רוגן -
לשה תאותה ביקוד ספירות של מעלה,
קאיש וכאשה דבקות ספירות גם הן
כשני צללים בזהרו של פנס-לילה.

אחד - נוגה כסף תלתליו בליל;
אך עם הנץ חמה, אורה תדרו פוקדת,
תשטף עירתו, אשר דיוקנה צוהל
חרות בנחשת מקמרת ומרדדת.

כל אלה נשבעים, פי בהקיץ, באור,
ראו את הארץ בהררם פוסע,
שכן דמותו פה תשוטט מדור לדור,
אך פסל ותמונה לא יערכו אליה.

זכה אמרתי לידידי האמנים:
"אבחל ביצירי רבנס, מרזחי הקדש;
מאסתי רקיעו, לו דמות משכב ונונים,
אשנא נשיו, גלי שדיהן שוצפים בגדש.

לאמנות בנסח הארץ לבי נכסף,
לאור ולנוף מעולמות של סוד אין קצה.
כל בקר שם זיו בראשית מוצף,
מכל תמר ומכל ברוש יאיר הנצח.

משחק האור אשר בהר מירון רוגן,
חן פרח הסלעים, קסמה של הר קפת,
לא יתגלו לשכור-צבעים זה, פול גוגן,
כי המלכה שבת אליו אינה נשקפת."

און זים איז מיר געווען דער שמועס מיט די פריינט,
אָט ווי איך וואָלט אָן אַלמע וויינפלאַש אויפגעזינגלט,
און זייער שמייכל האָט אין האַרצן מיר געשיינט,
ווי ביימער אין אַ טייך, ווי רויזן אין אַ שפיגל.

זיי האָבן מיך פאַרטאָג אַרויסבאַגלייט אין גאַס,
און אויסגעזען מיר האָבן אַלע ווי די שמאַמען,
פאַרצווילינגט אין איין וואַרצל אין דער ערד פון צפת,
און בלויז די הויכע קרוינען וואַקסן ניט צוזאַמען.

און גאָר די ליבשאַפט און די טריישאַפט פון ראָדען
צו זיינע שטיין-געשטאַלטן אין אַ ווייסן פּסל —
איז אויך אין אונדזער גרופע אין קאַיאָר געווען
אויף שיר-המעלות-שטאַפלען פון אַ צפתער געסל.

מיר האָבן זיך געזענגט, שטיל און באַנג צעשיידט.
זינט דעמאָלט זע איך אויף די דעכער און מאַנסאַרדעס:
אַ לאַנגער צפתער מאַלער שמונה-עשרה שטייט
און מאַלט אין האַלבער נאַכט אַ זון-צענגליטן פּרדס.

שִׁיתִי עִם הַרְעִים נְעַם לִי וְעָרַב,
כְּנֹבֵל שְׁנִפְתַּח, וּמִשְׁמֵר בּוֹ יִין,
וְחִיוֶכֶם זוֹהַר אֵל תּוֹךְ לְבִי נִשְׁקַף
כְּאֵילָנוֹת וְכוֹרְדִים עַל נַחַל מַיִם.

עִם שַׁחַר כְּשִׁיזָאנוּ אֵל הַרְחוֹב בְּלֹאט
דְּמִינוּ לְגוֹעֵי עֲצִים אֲשֶׁר לְכַדוּ,
שְׂרָשִׁיהֶם תִּקְוְעִים בְּאֲדַמְתָּהּ שֶׁל צִפְת
וְרַק בְּאֲמִירִים אִישׁ מֵרַעוּ וּפְרָדוּ.

גַּם אֶהְבֵּת הָאֲמֹן, שְׂרַחֵשׁ רוֹדֵן
אֵל יִצְרִי, פְּסִילֵי הָאֶבֶן הַזֹּהֶרֶת,
אֵלֵינוּ נִצְטָרְפָה וּתְעַמֵּד הֶכֶן
בְּמַעֲלוֹת שִׁיר־סִמְטָתָהּ שֶׁל צִפְת הַקֶּרֶת.

בְּכֹאֵב פְּרִשְׁנוּ זֶה מִזֶּה אוֹתוֹ הַלִּיל.
מֵאֲזוּ אֶרְאֶה שָׁם בֵּין גִּגֹּת וּבֵין שָׁמַיִם
עוֹמֵד צִיָּר תְּמִיר בְּצִפְת וּמִתְפַּלֵּל
צָר בְּחִצּוֹת פְּרִדִּס בְּנִגַּה צְהָרִים.

מרימס ברונעם

זינג מיר, כנרת, פון מרימס פארבאָרגענעם ברונעם,
כוואַליע מיר אויס אירע טעניץ אונטער צימבלען און פייקלען,
שעפטשע אַריין אין מיין האַרץ אירע זיסע ניגונים.
שבת-צונאַכט פלעגט איר קוואַל דורך די תהומען זיך קייקלען.

ביז צו די ברינימער אין די קליינשטעטלשע הייפן,
ווייבער פון אים זאַלן שעפן אַ וואַך פון בטחון ;
דאָרט זיינען לאַנג שוין צעפאַלן די כלים, די רייפן,
שבת-צונאַכט שעפט דאָרט קיינער ניט אויף אינדערוואַכן.

אויך ביי דעם האַדסאָן און איסט-ריווער קומט מען ניט שעפן,
מרים, פון קוואַל דיינעם ; זיץ איך אַליין אויף די ברעגן,
אַבער איך קען מיין צעפאַלענע וועלט ניט פאַרקלעפן,
וויפל איך זאַל זיך ניט ווייכן אין האַרבסטיקן רעגן.

גרויס ווי עס איז ניט דער פאַרט פאַר געקומענע שיפן,
שמאַכט איך פון דאָרשט אין אַ שטאַט מיט אַ ים-ברעג און טייכן,
ווייל מיין פאַרהוילענער ברונעם וואָס שווימט דורך די טיפן,
ווייזט זיך מיר זעלטן אין לאַנד דעם באַוואַסערטן רייכן.

פאַר איך אויס וועלטן און בענק אין פאַראומערטן דעמער
שבת-צונאַכט נאָך דעם ניגון פון עברי-טייטש-תחינות,
זוך דעם פאַרקייקלטן ברונעם און מאַמעס מיט עמערס ;
איך וואַלט שוין אויפגעהערט אומוואַגלעך ווען איך געפיין עס.

ערשט ווען איך קום אין דעם מלכות פון בלויען כנרת
און איך פאַרקריך האַלבן טאַג אויף אַ בערגל אַ צפתער,
זע איך אין הימל די גאַלדענע קרוין פון תפארת
איבער דעם קוואַליקן ברונעם אין לויטערן וואַסער.

בְּאֶרֶה שֶׁל מְרִים

שִׁיר בְּאֶרֶה שֶׁל מְרִים הַשְּׁמִיעֵינִי, כְּנֶרֶת;
נִחְשְׁלִי לִי מְחוּלָה, צְלִיל־תֶּף יִצְלָצְלוּ.
לְחָשִׁי בִּי מְצוּפֵי זְמַרְתָּה הַנּוֹהֶרֶת.
מִי בְּאֶרֶה מְדִי צֵאת הַשַּׁבָּת הַשְּׁתַּלְשְׁלוּ

עַד בְּאֵרוֹת בְּחֻצְרוֹת כָּל עִירַת נְדַחַת
מְנַה נְשִׁים שְׂאָבוּ בְטַחֲוֹן לְשָׁבוּעַ.
סָפוּ זֶה כִּכְּבָר שָׁם גַּם דְּלִי גַם חֲבִית, שְׁנִיָּהֵם יַחַד.
שׁוּב שׁוֹאֲבוֹת מוֹצְאֵי-שַׁבָּת לֹא יִפְקְדוּהָ.

גַּם עַל הַהֶדְסֵן וְאַסְט־רִיּוֹר שׁוּב לֹא יִשְׂאָבוּ
מִבְּאֶרֶךְ, מְרִים! הֶבֶל אֲשֶׁב וְאוֹחִילָה.
אֶת עוֹלָמִי הַמְּפוֹרָר לְדַבֵּק – רְעִיּוֹן שׁוֹא הוּא.
אִם כִּי שְׁרוּי בְּמִטְר־סֶתוֹ – תִּקְנֶה לֹא תִהְיֶה לוֹ.

אֵף כִּי חוֹפֵף חִיק עָצוּם לְסִפְיָנוֹת מְקַצּוֹת חֶלֶד,
תִּכְלֵל נִפְשֵׁי בְצִמָּא בְּעִיר מַיִם לָרֵב בָּהּ;
כִּי בְּאֵרֵי הַסְּמוּיָה, שְׁבֵת־הוֹם מִתְגַּלְגֶּלֶת,
הַתְּגַלְיוֹתָה לִי תוֹקִיר פֹּה, בְּאֶרֶץ הַשֶּׁבַע.

כֹּה אֲשׁוּטֵט, וּבִכְרֶדֶת שַׁבָּת בֵּין עַרְבִים
עַל גִּנְיָ תַחֲנוּת עֲבָרֵי-טִיטֵשׁ אֲזִי אֲתַגְעָע.
אֶת הַבְּאֵר הַטְּמִירָה אֲחַפֵּשׂ וְאִמּוֹת עִם דְּלִיִּים –
לוֹ מְצַאֲתִין לֹא הָיִיתִי עוֹד נָד וְנוֹסֵעַ.

רַק עִם בּוֹאֵי אֵלַי-תְּכַלֵּת-מְלֻכּוֹת-יָם-כְּנֶרֶת,
עִם הַפְּלִיגִי לְאוֹר יוֹם אֵלַי-צִפְתָּ, מְמֻרְמֶיָה
לִי בְּרָקִיעַ יִתְגַּל זֶה־בְּכֶתֶר-תְּפֹאֶרֶת
עַל הַבְּאֵר הַשׁוֹקֶקֶת וְטֹהַר מִימֶיהָ.

א נאכט ביים כנרת

געהיימע אָזערע, מיין אויסטערלישע מרעפעניש,
די נאכט איז אויף דיין ברעג אָן אוראלטע באַשעפעניש,
וואָס גליווערט שמייענדיק אויף אירע הינמערשמע צוויי פיס,
און מיט די פאָדערשמע — צום הימל אויסגעשמרעקט אין שמומער בעטעניש.
ווי סודותדיק איז דיין געמורמל און ווי קלאַנגפול זיט,
ווי דו פארהיילסט אין האַרץ מיר יעדן ווייטאָגלעכן ריט,
און שלעפערסט איין מיין יעדע ניט-געלייזטע רעטעניש.

ניט שיפלען זיך אויף דיינע כוואַליעס אין לבנה-שיין,
ניט יונג ווערן אויפסניי דורך קריגפירונג און ליכע-פיין —
בין איך אין נעפל און אין כישוף פון דיין קרייז אַריין.
אין מיינע יוגנט-טעג האָט בלוז דער דורכפאל מיך געפייניקט,
איצט פייניקט אויך מיך יעדער אַנדענק פון אַ פרייד-טאָג,
ווייל דאָס באַשערטע איז אָן ריג געווען, אָן תענוג,
ווייל דאָס פארווערטע איז צו האַרב געווען און ווייניק,
געבליבן איינגעקארבט אין מיר איז בלוז דער ווייטאָג,
וואָס איך האָב אַנגעטאָן די לייבלעכע און נאַנטע.
זיי ליידין נאָך, די מער פון קיינעם ניט דערמאָנטע,
אין טריבע זונשמראַלן וואָס בלאַנדזשען אין אַ שניי-טאָג.
איך הער זיי זיפצן נאָך אין דיינע קאלטע טראַפנס,
אין שאַרכן פון דעם ציפרעס-בוים ביי מיין צוקאַפנס.
איך פיל ווי ס'וואַקסן ביו צום הימל מיינע ברעמען —
ביז זייערע געשמערנטע געבענטשמע נעמען.
דורך מיינע שלייפן גייט דער מילכוועג וווּ זיי זינגען,
אַ שוידער רונצלט מיך, ווי דיינע וואַסער-רינגען.

לִילָה עַל שְׁפֵת יַם-כְּנָרֶת

יַמַּת רוֹי-רוֹזִים, גְּלוּי זֶה שֶׁהִגִּיחַ לִי;
הַלִּיל לְיַד חוֹפֶף כִּיצוֹר קִדְמוֹן הוֹפִיעַ לִי.
קוֹפֵא עַל שְׁתֵּי גִפְיוֹ-רִגְלוֹ נְעוֹר וַיִּתְיַצֵּב.
בְּשֵׁתֵי גִפְיוֹ-כַפְּיוֹ פְּרוּשׁוֹת שְׁמִימָה דִם תִּפְלָה מִבִּיעַ הוּא.
עֲתִיר-סוּדוֹת זֶה לַחֲשֶׁף, צְלוּל הוּא וְעָרֵב
וּמַעֲלָה הוּא אֲרוּכָה לְקָרַע שֶׁבֶלֶב,
וְאֵת כָּל חִידוֹתַי, צְמֵאוֹת-פְּתָרוֹן, מְרַגֵּעַ הוּא.

לֹא לְשִׁיוֹט לִילִי עַל פְּנֵי גְלוּיךָ בְּחִדּוֹה,
לֹא לְחִדּוֹשׁ הַעֲלוּמִים בְּקָרֵב וּבְאַהֲבָה,
אֶל עַרְפְּלֵי חוּגֶף וְאֶל קִסְמוֹ הַרְיֵנִי בָּא.
אֲנִי – בִּימֵי חֲרָפֵי הַכְּשָׁלוֹן בְּלִבְד עֲנִי;
כִּיּוֹם אֶף זִכָּר יוֹם שְׁשׁוֹן יִצְעָרֵנִי.
אֲשֶׁר הִתַּר לִי לֹא הִשְׁקִיט מְרִי וְלֹא הִנְנִי
וְהָאֶסוּר עָלַי רַק מִמְרוֹרִים הַרְנוּנִי.
וְרַק הַצֶּעַר הַחֲקוּק בִּי יִמְלֵאֵנִי,
הַצֶּעַר שֶׁלִּיקִירֵי-קְרוֹבֵי גְרַמְתִּי.
שְׂכּוּחִים מִלֵּב עוֹדֵם סוֹבְלִים. נִפְשָׁם – הַבְּחִנְתִּי –
כְּקַרְנֵי-אֹר תּוֹעֵה-נוֹגֶה בְּיוֹם צוּנָן הִיא.
דִם אֲנַחְתֶּם מִזֶּרֶם נְטִפְיָךְ יַעַל,
מִזִּיעַ עֵץ הַבְּרוּשׁ סוֹכֶךְ עָלַי מִמַּעַל.
אֲחוּשׁ: רִיסֵי עֵינַי גּוֹאִים עֲדֵי רְקִיעַ,
בּוֹ אִישׁ וְאִישׁ בְּשֵׁמוֹ הַמְּבָרָךְ יִגִּיעַ.
חֲלֶף צִדְעֵי נְהַר-דִּי-נֹר, שָׁם הֵם יִשִּׁירוּ.
כְּאֵדוֹתֶךָ אֲרַעַד, הֵם מִיתְרֵי הַעִירוּ.

פארוויג אין מיר אויך דאס גערויש פון וועלדער צעדערן,
די גרינע טאלן, וווּ די פריילינג-שטרעמען שטורעמען,
דאס אויסגעשריי פון פייגל מיט קאלירטע פעדערן,
דעם שניי-געוויטער, וווּ די פעלדזונבערג זיך טורעמען.
בין איך דען אויף דער וואַר שוין אויסגעפאַרן אומעטום,
און דאָך אין ערגעץ ניט קיין שפור פון זיך געלאָזן?
און נאָך אזויפיל זען און זינגען זאָל איך בלייבן שטום
און ליגן בלינד אין דלד-אמות אונטער גראָזן?
בלייב שטיין אין מיר, מיין אַזערע, אַ שטיל-געהיימע,
און לייטער מיין געמיט פון שאַטנס און פון אימה.

ווען איך האָב דיך דערזען פון גרינעס הויכלאנד אומגעריכט,
איז נאָך אויף מיר געפאַלן פון די בערג אַ גאַלדן ליכט,
דיין שפיגל האָט מיר אויסגעזען דאָס אויג פון גאַר דער וועלט —
איצט האָט אַ ווייסער, דינער, שמערן-רעגן דיך פאַרשטעלט.

ביסטו דען בלויז אַן אויסטראַכטונג פון אַ מתבודד?
אין ערב-נאָכט האָב איך אין טאַל אַראַפּגענידערט
צו זען ווי ס'האַלט די ערד דיך אין איר שוים און הוידעט,
און ווי דער הימל בייגט זיך אַן אויף דיר פאַרסודעט.
זאָל זיין אַז ווען איך וועל אַוועק אין וואַנדער ווידער,
וועל איך ניט דיין פאַרטייעט ווינקל מער געדענקען,
און ניט דעם ברעג וווּ דיינע וואַסערן זיך שווענקען?

בלייב שטיין אין מיינע אויגן, אין מיין האַרץ און לידער,
און וואַרט אויף מיר, ווי אויף אַן אַלמער שיף — איר לעצטער האַפּן.
אויף דיינע ברעגן, טראַכט איך, איז זיך גאַט מתיחד,
בעת זיין וועלט-באַשאַף וואַרפט אַן אויף אים אַ פּחד,
און קוקט אין דיר מיט טרייסט און פרייד וואָס ער האָט דיך באַשאַפּן.

הַרְדִּימִי בִּי שְׁאוֹן הָאָרְזִים הַרוֹעֲשִׁים,
הַמֵּית-פְּלִיגֵי-אָבִיב, בְּגִיאוֹת הֵם גּוֹעֲשִׁים,
צִוְתָהּ-בְּנֵי-עוֹף בְּשִׁלָּל צְבָעִים בְּרוֹם מִתְעוֹפְפִים,
מִשְׁק-סוּפַת-שְׁלֵגִים בֵּין שִׂאֵי צוּר מְצֻטוֹפְפִים.
הֲאֵף אָמְנָם גִּמְאֵתִי בְּדַרְכֵי מְלֵא עוֹלָם
וְעַם זֹאת אֵין מְקוֹם בּוֹ עֲקָבֵי טְבוּעַ?
וְאַחֲרֵי שְׁפָעִי חֲזוֹן וְשִׁיר, כְּנֶאֱלָם
וְכִסּוּמָא אַרְבֵּץ מוֹלֵךְ וְלֹא אָנוּעַ?
קָבְעִי, יְמָה, בִּי שְׁכִינְתְּךָ טְמִירָה-שׁוֹקֶטָה,
וְצִלְלֵי רוּחִי מִצֵּל אֵימָה וְרִטְט.

עַת פִּתַּע וְלִיתִיךָ מִמְרוֹם הָרֶכֶס הַמְזוּרִיק, -
מִן הַהָרִים, יְמָה, עֲלִיךָ אוֹר זֶהָב הַבְּהִיק,
דְּמוּ פִּנְיֶךָ בְּעֵינֵי לְעֵין-מְלֵא-תֵבֵל.
עֲתָה פֶּרֶשׁ זְרוֹיף דֶּק חֲזַרְיָן עֲלִיךָ, צֵל.

הַבְּדִיתוֹ שֶׁל מִתְבוֹדָד אֲתָה, רַק תַּעֲתוּעַ?
עַם רֵדָת לֵיל יִרְדֵּתִי לַיָּא, - וְאַרְא
בְּחִיק-תֵּבֵל נִתְּתָה לְגִיל וְלִשְׁעֲשׂוּעַ,
וְהִשְׁחָקִים עִמָּךְ מִתִּיקוּ סוּד צְנוּעַ.
הִיתְכֵּן, כִּי בְּשׂוֹבֵי לְגִדּוּדֵי-דָרְךָ
פִּנְתֵי-יִקְרַת זֹו תְּבוּיָה אוֹכֵל לְשִׁפְח
וְאֵת חוֹפֶךָ, גְּלִיךָ בּוֹ מוֹצְאִים מְנוּתָה?

עֵינֵי, לְבִי, שִׁירֵי - בָּהֶם לוֹ תַעֲצָרִי.
צִפִּי-נָא לִי כַחוֹף אַחֲרוֹן אֶל אֲנִיָּה נִסְעָרָה.
דוּמָה, שְׂרוּי אֱלוֹהַ עַל חוֹפֶךָ בְּנַחַת,
שִׁכְן כְּשִׁעוּלְמוֹ מִטִּיל אֵימָה וּפַחַד
יִצְפָּה אֲלֶיךָ וְיִשְׁמַח כִּי יִצְרָךְ, כְּנִרְתָה.

דער זקן און זיין בן-זקונים

צו דיר, מיין זקן, קומט אלץ נענטער דיין בן-זקונים,
ערשט נאך יארצענדלינגער פארשטיי איך דיין פארסודעט שווייגן,
וואס האט מיך יינגלזויז געשראקן, ווי דער טיפער ברונעם
אויף אונדזער הויף, ווען איך פלעג אים ביינאכט פארבייגיין.

ביים אויפמאכן די אויגן אויף דער וועלט פארוונדערט,
האט מיך באגעגנט גלייך מיין טאטנס אַסיענבליק דער טריבער,
פון מיין בליק עלטער מיט דער העלפט פון אַ יארהונדערט;
און ווען ער איז די זעכציקער אַריבער, ווי אַ בריק אַ חרובן אַריבער,
האט צווישן אונדז אַ באַרג פון יאָרן שטיינערדיק געהויערט,
און אויף מיין ערשמער פרייד און פלאַטערניש און פיבער
געפאלן איז דער שאַטן פון זיין זיקנה און זיין טרויער,
ווי ס'פאלט אַרונטער פון אַ וואַלקן-זייל וואָס בלאַנקעט —
אַ פינצטערניש אויף אַ צעגרינער לאַנקע.

געלויכטן האַט מיר בלויז זיין באַרד — און לויכט מיר נאָך! ווי דעמאָלט
אין אונדזער קווינע-שטוב, בעת עם האַט אויף אים געוואַליעט
געדיכטער שוואַרצער רויך מיט פונקען דורכגעפלעמלט.
נאָר אין דעם רויך האַט זיין געקרויזטע ווייסע באַרד געכוואַליעט,
געגליכן צו דעם שניי וואָס האַט געלויכטן פריש
אין אונדזער הייפל אויף די נידעריקע דעכער,
און ווי עם פינקלט אויף אַ שבתדיקן טיש
אַן אַלטער, זילבערנער, געקארבטער קידוש-בעכער.

11.27/28

הַיְשִׁישׁ וּבֶן זְקוּנָיו

זֶה בֶּן זְקוּנָיָה, יְשִׁישִׁי, קָרֵב-מֵגִיעַ.
עָתָה מִקֶּץ עֲשָׂרוֹת-שָׁנִים סוּד אֶלְמָה יִדְעָתִי.
הוּא הִפְחִידֵנִי בַּיְלָדוֹת, כִּבְאֵר זו פִּתְחָה פִּיהָ
בְּחִצְרוֹנוֹ בְּשַׁעוֹת-לַיְלָה כְּשִׁפְסַעְתִּי.

כְּשִׁמְרָאוֹת עוֹלָם עֵינַי בּוֹהוֹת הִתְמִיּהוּ, –
מִבֶּט-אָבִי קִדְמִנִי, הִסְתֹּוִי וְהִדְלִיחַ,
בְּשָׁנוֹת-יֹוֹבֵל נֹוּגַה-קָשִׁישׁ מִמִּבְטֵי הוּא.
וּכְעָבְרוֹ שָׁנָתוֹ, שָׁנַת הַשָּׁשִׁים, כְּעַל פְּנֵי גֶשֶׁר מִתְפֹּרֵר רְעוּעַ,
גָּבַהּ בִּינֵינוּ הֶרֶם-שָׁנִים סְלָעִי, קָשַׁח.
וְעַל רֵאשִׁית גֵּילִי-חִילִי, רוֹטֵט יוּעַ,
צַל שִׁבְתוֹ נִפְרַשׁ, צַל עֲצָבוֹתָו נַח, הִשְׁתַּטַּח.
כֵּן צָלְלִי עֲמוּד-עָנָן תּוֹעָה יִקְרֶסוּ,
וְעַל יֶרֶק הַכָּר חֲשָׁכָם יִפְלוּ.

הָאִיר לִי רַק זְקוּנֹוֹ, וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה מֵאִיר הוּא,
כָּאוֹ בְּמִפְחָתָו, כְּאֲשֶׁר עָשָׂן עָטָהוּ,
עָשָׂן כָּבֵד, בּוֹ רַק גִּצִּים הִזְהִירוּ:
אֵף גַּם בְּעֵב-עָשָׂן קִנְאוֹת זְקוּנֹוֹ בְּצַחֹור נִגְהוּ.
דָּמוֹ לְשִׁלְג, שֶׁבֵּל בְּנַת אוֹרוֹ הִבְהִיק
בְּחִצְרוֹנוֹ עַל גִּוּוֹת שְׁפָלִי כְּתַפִּים,
נִרְאוּ כְּבוֹיָף שְׁלִחַן-שִׁבְתָּ, בְּזִיף עֲתִיק
רְקוּעַ-כֶּסֶף לְקִדְוֹשׁ הַיּוֹם עַל יָנָן.

מיט הענט פאררוקטע אין די ארבל און דעם קאפ געבויגן,
און מיטן אפגלאנץ פון א ווייטער שריפה אין די אויגן,
האט ער געקוקט אין הארניע אויפן פורפורגלי פון קוילן,
ווי א געהיימע וועלט וואלט דארט געווען פארהוילן.
צוויי שמידן האבן מיט די האמערס און אפצווענגען
געשמידט א שטאבע, אויסגעדרייט א פייערדיקן שלאנג,
און ער איז אין דעם ווארשטאט דעם פארוואלגערט-ענגען
געשמאנען ווי א בויס אין שמילן סמעפ ביים זונפארנאנג.
פארהילט אין אייזנשטויב, פארטויבט מיט דעם קאוואלדער-עש,
האט שטוינג אין זיין בליק געטייעט, ווי ער וואלט אין פייער
אנטפלעקט די רעטעניש פון דורכגעפאלענעם בר-נש,
פארוואס אים בלייבט פון אלץ וואס איז אים הייליק-טייער
א בערגל אויסגעטליעט אש.

אין קוילנגלי האט אויסגעפלאמט א ליקוי-חמה
און אפגעפינקלט אין זיין אויג ווי גלאז א שפליטער —
א טרער האט דארט געברענט; און טרויעריק און ביטער
א שמיכל אונטער זיינע וואנצעס האט געציטערט:
ער האט געליטן וואס די שפייזערין דארף זיין מיין מאמע
און שכנות אים באריידן אויף די הינטערהייפן.
„א זקן דארף ניט נאכגעבן דעם האלדו דעם טרייפן
און נעמען א יונג ווייבל, אויב ער קען ניט געבן אויף חיונה“.
די מאמע אבער האט געפוצט זיך ווי אין זייד און סאמעט —
אין יחוס ווען איר מאן האט נאך געשמט ווי א מלמד.
„צו אונדזער חופה איז ער נאך געגאנגען ווי א סטרונע,
געהאט א גרויסן חדר מיט די פיינסטע קינדער,
און אין די יום-טוב-מעג געטראגן א צילינדער.
מתנות מיר געגעבן, אוירינגלעך און רינגלעך,
א האב-און-גומס — געזאגט אויף לייט וואס זיינען ארעם!
און פון זיין זינגען די הפטורה מיט די יינגלעך,
איז נאך ביז איצטער ווארעם מיר אין די אברים.

בְּרֹאשׁ כְּפוֹף, כְּשִׁידוֹ תְּקוּעוֹת בְּשָׂרָה־לִים,
 כְּשִׁי צוֹץ דְּלֶקְהָ מִמְּרִתְקִים נֶצֶת בְּעֵין, -
 צָפָה אֶל גִּתְּלֵי הָאֵשׁ הַמְּאֲדִימוֹת בְּלֶהֱט,
 דְּמָה לְרֹאוֹת בְּהֵן בְּרִיאַת־רְזוּם מִשְׁקַעַת.
 שְׁנֵי נִפְחִים חֲשָׁלוּ בְּצַבְתָּ וּבְמִקְבַּת
 מִטֶּה־בְּרוֹל, כְּרִכּוּהוּ לְנַחֲש־אֵשׁ לוֹהֵט, אָדָם.
 וּבִסְדָּנָה צָרָה זֶה קוֹמְתוֹ הִיָּתָה נֶצְבָּת
 כְּדַמּוֹת אֵלּוֹן בּוֹדֵד בְּעַרְבָּה, בְּרִדְתָּ יוֹם.
 עָטוּי אֲבִק־בְּרוֹל, הַמוּם מֵהֶלֶם עַל הַסְּדָן,
 נִתְבָּא בְּמִבְטוֹ הַתְּמַהוֹן. דוֹמָה, בְּתוֹף הָאֵשׁ נִפְתַּר לוֹ
 סוּדוֹ, סוּד בֶּן־אָדָם כּוֹשֶׁל־אוֹבֵד בְּמִבוֹף הַזְּמַן,
 אֲשֶׁר מִכָּל יְקַר־קִדְשׁוֹ רַק זֶה נוֹתֵר לוֹ -
 תַּל־אֶפֶר שְׁדַעַף־צָנָן.

בִּיקוּד הַגִּתְּלִים תְּמָה לוֹקָה גּוֹסְסֵת.
 בְּרִיס־עֵינוֹ כְּרִיסֵים זְכוּכִית אוֹרָה הַבְּלִית.
 דְּמָעָה בּוֹ בְּעַרְהָ; בְּעַצָּב, בְּמִרֵי שִׁיחַ
 חִיוֹף רוּיֵט מִתַּחַת לְשִׁפְמוֹ הַגִּיחַ.
 אֲכֵן דְּוָה לְבוֹ עַל שְׁאֲמֵי הִיא הַמְּפָרְנֵסֵת,
 וְהִשְׁכּוֹת בּוֹ מְסִיחוֹת, נוֹתְנוֹת בּוֹ דְּפִי;
 לֹא לְזִקֵן אֲשֶׁמְאֵי לְהַתְּאוֹת לִיפִי,
 וְאֵל יִשָּׂא אֲשֶׁה־יִלְדָּה, אִם לְיוֹנָה אֵינוֹ יוֹדֵעַ.
 אֵף לֹא שָׁבוּ אֶת לֵב אֲמִי קְטִיפָה וּמְשֵׁי תְּפָאֶרֶת.
 בְּעֶלְהָ - גְּאוֹתָהּ. הוּא מְלַמֵּד נוֹדֵעַ בְּקֶרֶת.
 "בְּיוֹם חַתְּנָתְנוּ עוֹד הִיָּה נֶאֱהָ פּוֹסֵעַ.
 הוּא בְּנִי־טוֹבִים רַבִּים לְמַד תּוֹרָה וְדַעַת,
 הוּא בְּחַיִּים וּבְמוֹעֲדִים חֶבֶשׁ מְגַבְעַת.
 לִי עֲוִילִים קָנָה, עָדִי פָּאֵר וְהִדְרִי.
 אֵף מְעֻטוֹת הֵיוּ מְאֻשְׁרוֹת מִמֶּנִּי.
 קָרָאוּ הַתְּפִטְרָה עִם נִעְרֵי הַחֲדָר
 עוֹדוֹ מְרַנֵּן לְבִי נִחַת יִשְׁבִּיעֵנִי.

און שיינ האָט ער גערעדט! דערציילט מיר פון אַ יידישער אסיפה, וואָס בעלי-בתים האַלטן אין אַ שטאָט, מען רופט זי באַזעל. דער דאָקטאָר הערצל שטייט דאָרט אויף אַ בילד ביים וואַסער-ראַנד, און אויגן האָט ער ווי די נאָכט, אַזעלכע שוואַרצע, טיפע; האָט דאָקטאָר הערצל נעבעך אויכעט ניט געהאָט קיין מזל און ניט דערלעכט אַריינצוגיין אין אונדזער הייליק לאַנד.

פאַר אונדזער הויף איז ער געווען אַ קראַנקער ייד, אַ יורד. די קלויז האָט אָבער אין מיין טאַטן נאָך געווען דעם מורד. פאַרגעסן האָבן ניט די פרושים און פאַרפרומטע קרעמער, אַז דער מלמד איז אַ משכיל און אַ חובב-ציון. „ר' שלמה-מאַטע האָט געשעפּט מיט לעכערדיקע עמער, איז אים זיין הלום אויסגערוגען“ — האָט די קלויז געשריען. „די היינטיקע באַדאַרפן פאַר אַ פינפטן ראָד צום וואַגן די ערשטע אונטערגראַבער אונטער אונדזער בנין. ר' שלמה-מאַטע ליגט אין בלאַטע און די שדים טראַגן אין כּף-הקלע זיין כאַליאַסטרע“ — האָט געלאַכט דער מנין.

און ווען די זקנים האָבן הויך אַזוי געליאַרעמט אין קלויז אַרום דעם אויוון מיט די אַנגעהייצטע קאַבלעס, האָט מיין געפרוּווטער זקן זיינע הענט געוואַרעמט אין פּלאַס פון האַרניע און מיט קוילנשטויב זיך אַנגעגעסן. „פאַרפאַלן“, האָט ער זיך געזאָגט, „איך בין ניט קיין בעל-תכלית.“ אין פּלאַקער האָט ער נאָך געזען די געמלעכע פּרינצעסין פון דעם השכלה-דור, וואָס ס'האָט שוין צוגעדעקט דער זאַמד אים, און ער האָט נאָכגעטראַכט פון נייעם דור, וואָס האָט פאַרגעסן די ערשטע אַנצינדער פון ליכט, די אַרעמע מלמדים. און מיטן קאַפּ האָט ער געשאַקלט, שמום האָט ער געצאַרנט אויף זיינע מיטגייער, די אַלטע שטורעמער און שטראַפּער, וואָס קהל האָט אין מושב-זקנים זיי אַן אַרט באַוואַרנט, און נאָך ביים לעבן זעט שוין יעדער אויס — אַ שוכן-עפר.

ומה-יפה דבר! ספר לי על עצרת מתכנסת
בעיר גדולה, אי-שם רחוק, עיר-בגל שם הקרת,
ולקטור הרצל בתמונה שם על נהר נצב,
ולו עינים, עליהן חשפת הליל נפרשת.
חבל! היתה ל'דקטור הרצל השעה קודרת,
ולא זכה לבוא לארץ, ארץ אבותיו."

בחצרנו את אבי ל'דף דווי חשבו;
אולם ה"קלוז" את הסורר והמורד ראה בו.
התגרים ההם והפרושים יראי-שמים
לא שכחו, כי המלמד חובב-ציון, משפיל הוא.
"בדלי נקוב יצא רב שלמה-מוטי אל המים,
וחלמו נגר" – אנשי הקלוז קולם יצהילו.
"לחדשים הן אלה ראשוני פורצי הפרץ
פאפס, בגלגל החמישי של העגלת.
וחבורת רב שלמה-מוטי המוטל לארץ
בכף הקלע תקלע!" עדת הקלוז צוהלת.

וכשזקני הקלוז סביב חם תנור רב-הכל
על ישישי המיסר בחרפות הריעו,
בלהב אש המפתח – הוא המנסה בסבל –
ידיו חמם, שאף אבק-פתם מלא קרבים –
"לשווא!" – הרהר – "לא אסתגל! חפוש תכלית לא לי הוא"
בלהבה חזה את הנסיכה בת השמים
מדור השפלה; זה כבר גוע דור זה, קברים לו.
הרהר אז ישישי: אכן קם דור חדש בינתיים,
שהמלמדים, חושפי האור הראשונים, זרים לו.
הוא ראש הניע, התרעם בדממת עצבת
על בני דורו שבשעתם פרצו והתלהבו.
עמה הנה גועד להם מושב זקנים לשבת,
ובעודם תיים הם לשוכני עפר נחשבו.

ווי קארטשעס טרוקענע, מיט בערד פון מאך און שימל
און פנימער פארגעלטע ליגן זיי און צאנקען.
און זייער שכל, דאס געשאנק פון גאט אין הימל,
ווערט עובר-בטל און לעשט אויס זיך אן געדאנקען.

אין קלויז האט ער געשוויגן און אין שטוב האט ער געשוויגן.
נאך איינמאל שבת פרי, די מאמע איז אוועק אין שול און מיטגענומען
איר סידור, תחינה, טייטש-חומש — דעם ווייבערשן מזומן
צו דאוונען, וויינען און צו זאגן מיט א ניגון —
האט פלוצעם זיך צערעדט דער טאטע און געלאכט מיט וויי פול.
„בלויז קעלער-שימל גרינט אין אונדזער אָרעם נאָקעט הייפל,
און וועלדער פראַסטיקע אויף שויבן בליען ווינטער.
האט אומגעריכט א נס געטראָפן: נאָך די זומער-שלאַקסן
איז גראָז פון צווישן ברוקשטיינער אַרויסגעזואַקסן,
דער הויף איז איבער נאכט געוואָרן א באַגרינטער.
געוואָרן איז אן אַנגעלויף. און מענטשן גלאַצן
אין יעדן ערד-שפּאַלט, ווי אן אוצר וואַלט געלעגן דארטן.
און קינדער פרייען זיך און זקנים זאָגן יהי-רצון,
אז ס'זאָלן גיך אזוי ישועות ונחמות שפּראַצן
פאַר כל ישראל, ווי דאָס גראָז אין אונדזער גאַרטן.

און שבת נאָכן דרימל האָבן אויסגערוטע פרויען
אַרויסגעזעצט זיך אויפן הויף פון גרינגראָז אַנצוקוועלן,
ווי בלימלעך „ניט פאַרגעס מיך“ וואַלטן דארטן בלויען.
און יידענעס מיט טייטש-חומשים אויף די שוועלן,
געלאַכט זיך האָבן מיט די ריחות פון גן-עדן,
אז מויל קען ניט באַווייזן עס אַרויסצוריידן,
דער בשמים-גאַרטן, גאַטעניו, זאָל נאָר ניט וועלקן!
געקוואַלן האָבן אויך די מיידן און די יונגען,
און לידער האָט מען דעמאָלט אויפן הויף געזונגען
פון רויוז, מאַרגאַריטקעס און פון געלקן.

גְּדָמֵי עֲצִים וּבָלִים הִנֵּה כְּהוֹי עֵינַיִם
וְעַבְשֵׁי-זָקֵן יִלְוֶנּוּ, יִתְגַּלְלוּ.
וְאִף שְׂכָלֶם – מֵתַת הָאֵל שְׁבַשְׁמִים –
דוֹעַף בְּאֵין מִחֻשְׁבַּת בּוֹ, עוֹבֵר-בְּטֵל הוּא.

בְּקִלּוֹזֵי שְׂתֵק, גַּם בְּבֵיתוֹ קוֹלוֹ הוּא לֹא הַשְׁמִיעַ;
אֵךְ פַּעַם בְּשַׁחְרִית-שֶׁבֶת, כְּשֶׁאֲמִי לְהַתְּפַלֵּל הִלְכָה,
סְדוּר, תַּחֲנֹה וְ"צִאֲיִנָּה-רְאִינָה" כְּשֶׁאֲתָה לְקַחְהָ,
בְּהַתְּנַן תְּפִלָּה וְאַנְחָה בְּפִיהָ –
פָּרִץ מִפִּי אָבִי לְגִלְגֵי חֲרִיף, כְּאֵב שׁוֹפֵעַ:
"בְּחֻצְרֵנוּ הִדְלָה רַק עֲבֹשׁ צֶץ, בּוֹקֵעַ.
וְרַק עַל כְּפֹר שְׁמֶשֶׁה בְּשִׁבְט עֲצִים יִפְרָחוּ.
אֵךְ גַּם אֲרַע: יָרְדוּ גְשָׁמִים בְּסַעֲרָה שׁוֹצֵפֶת.
וְעֹשֵׁב צֶץ לִפְתַּע בֵּין אֲבָנֵי מְרֻצֶפֶת,
וְהַחֲצַר כְּסֶתֶה בֵּן-לֵיל בִּירְק הָאָחוּ.
הַתְּחִילוּ זֹהָרִים רַבִּים. אִישׁ אִישׁ מֵרִיחַ
בְּכָל חֲגוֹ כְּאֵלוֹ בּוֹ אוֹצְרוֹת זֶהָב וְכֶסֶף.
הַתִּינֹקוֹת שְׁשִׁים, זְקֵנִים – הֵם שׁוֹפְכִים שֵׁיחַ:
לוֹ יִשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל רַבּוֹן עוֹלָם יִצְמִיחַ
עַד מְהֵרָה, כְּצִמְחַת בְּחֻצְרָה הָעֹשֵׁב.

בְּשִׁבְתוֹת גָּשִׁים רוֹגְעוֹת אַחַר שְׁנַת צְהָרִים
שֶׁם בְּחֻצְרָה יוֹשְׁבוֹת, מִירְק הַדְּשָׂא תִהְיֶינָה,
מְשָׁל שֶׁם זְכָרִיּוֹת בְּתָכַל כְּתָכַל שְׁמִים.
עַל סֵף בֵּיתוֹ, כְּשֶׁבִידֵן ה'צִאֲיִנָּה-רְאִינָה',
רִיחוֹת גַּן עֵדֵן יַעֲנִנּוּ, רִיחוֹת הַפֶּלֶא.
עַד תֵּלֵא כָּל לְשׁוֹן מְלֻסְפֵר כָּל אֱלֹה.
יְהִי רַצוֹן שְׁלֵא יִבַּל גַּן הַתְּפֹאֲרֹת.
עֲלוּזוֹ הַנְּעָרִים, פְּנֵי נַעֲרוֹת נְהָרוּ,
וּבְחֻצְרָה הַתְּרוֹנְנוּ הַכֹּל וְשָׂרוּ
עַל מְרֻגְנִית, עַל שׁוֹשְׁנָה שֶׁל וָרֵד.

און אז ס'איז אנגעלאפן אויפן הויף א יינגל,
איז האט מען זיך צעשריען: היט זיך, היט זיך, שטיפער!
און אט אזוי האט מען דאס גראז ארומגערינגלט
און פרישע לופט געכאפט ביז אין דער נאכט דער טיפער.

נאך זונטיק אויף קאיער איז פון א געסעלע א זייטיקס
א ייד געקומען און א ציג געצויגן אויף א שמריקל;
א יידל ביז און כמורנע, ווי א ווינטער-טאג, און קירצער פון קורץ-פרייטיק,
און קרום און לאס, און מיט אן אייגל האט ער אויך געשיקלט.
די ציג האט אויסגעזען א שדיכע מיט דארע ביינער,
און ס'איז איר נאכגעאנגען ווי א זאק א פוסטער אייטער.
האט זי דעם קאפ פארגראכן צווישן די ברוקירטע שטיינער,
און פרעג ניט, היימקע, וואס ס'האט געטראפן ווייטער.

די מאמע איז ארויס פארטאג פון שטוב צו גיין אין מארק
און האט דערזען די ציג און אויך דאס לאמע יידל;
נאך ווי די מאמע האט ניט דעם בעל-מום געזידלט שטארק,
האט ער צוריקגעשאלטן און נאך מער געזידלט.
די ציג פון ראזשינקעס און מאנדלען, יענע ווייסע ציג,
די ציג פון אונטער א קינדס וויגעלע, די מעשה-ציג
איז פון אן אנדער גוטער ציגענער חבריה;
ניט יענע בייזע, דארע, הונגעריקע חיה,
וואס האט אלץ אויפגעפרעסן, ווען דיין מאמע האט געפירט דעם קריג
מיט דעם בעל-העזה פון א געסל א דערבייאיקס,
דער בעל-הקאזע מיט א קול א חוצפהדיקס און שרייאיקס.

די שכנים אבער זיינען זיך געשמאק געשלאפן
און אויפגעכאפט זיך נאכן סוף דעם אומגעריכטן.
און דו, בעת אט די געשיכטע איז פארלאפן,
האסט זיך געפונען אין א וואלד אן אמתן געדיכטן;

וְרִץ דְרִדֵק בַּחוּץ – כָּל נֶפֶשׁ נִתְרַעֶשֶׂה.
בוֹ גַעְרוּ: לֹאט לָךְ, שׁוֹכֵב בֶּן חֵיל!
וְכַף שְׁמָרוּ מִכָּל מִשְׁמַר יֵרֵק הַדְּשָׂא,
אֲוִיר טָהוֹר נִשְׁמוּ עַד הַעֲמִיק הַלַּיִל.

אוּלָם מִמְחֶרֶת יוֹם הַשַּׁבָּת נִרְאָה מַגִּיחַ
מִתוֹךְ סִמְטָה אִישׁ יְהוּדִי, הוּא עֹז מִשְׁךְ בַּחֲבֵל.
קֹצֵר הָאִישׁ מִיּוֹם שְׁשֵׁי קֹצֵר, וְכִיּוֹם סִגְרִיר זֹעֵף מֵר־שֵׁיחַ.
פּוֹזֵל הוּא בְעֵינָיו, גִּבֵּן וְכַפּוּף-קוֹמָה מִסִּבָּל,
וְדַמּוֹת שְׂדֵה לְעֹז, רוֹזֵן שְׁלַח בְּעֲצָמוֹתֶיהָ.
הִיא נִגְרָרָה; גַּם עֲטִינָה כֶּשֶׁק מוֹרֵק נִגְרָר הוּא.
אֵל בֵּין אֲבָנֵי הַמְרַצֶּפֶה שְׁקֵעָה עֲמֵק פְּנִיָה.
אֵל תְּשָׁאֲלֵנִי, חַיִּימָקָה, וּמָה הַגִּמְרָה הוּא?

עַם בִּקְרָר רָאֲתָה אִמָּךְ, כְּשִׁי־צָאָה לְרַחֲבוֹ:
הָעֹז וְהַיְהוּדִי הַשַּׁח פּוֹסְעִים בְּשָׁנִים;
אוּלָם כָּכֵל אֲשֶׁר תִּרְפֶּה-גִּדְפָה אוֹתוֹ לְרֵב, –
הַשִּׁיב הָלָה קְלָלוֹת וְגִדּוּפִים כְּפָלִים.
הַגְּדִי הַהוּא, גְּדִי צְמוּקִים-שְׁקֵדִים, גְּדִי זֶה לְכֵן
גֹּדֵעַ מִשִּׁיר, הוּא הָעָרֶשׁ אֵינֹו עֲנִיָן לְכָאן.
הוּא בֵּן לְמִשְׁפָּחָה עֲזִית טוֹבָה, אַחֲרָת.
אֵךְ הַיְצוּר הַזֶּה רָעֵב כְּתִית טָרֵף
כָּלֵעַ הַכֵּל, כְּשִׂאִמָּךְ עֲמָדָה בְּקֶרֶב אֵיתָן
עַם אִישׁ הָעֹז, אֲשֶׁר הָעֹז בּוֹא הַחֲצָרָה
וּלְחֶרֶף בְּשִׂאֲגַת חֲצָפָה וּבְנִהֵם-פָּרָא.

אֵךְ הַשְּׂכָנִים יִשְׁנוּ; שְׁנָתָם לָהֶם עֲרֵבָה,
הַקִּיצוּ רַק כְּשֶׁהַקִּיץ תִּקַּץ לְפָתַע.
אֲתָה בְשֵׁעַת הַמַּעֲשֵׂה בְּחֵיק הַטְּבַע,
בִּיעֵר עַד, בִּיעֵר שֶׁל מִמָּשׁ, נִמְצָאתָ.

געלעגן ביסמו קינדווייז קראנק אין א שפיטאל,
די מאמע האט פון דיר גענוג זיך אָנגעליטן" —
האט אויסגעפירט דער טאטע און זיין זיפן אין קול
האט ווי א האנט-זעג אין א ברעט זיך איינגעשניטן.

און ער האט שוין דעם מוסר-השכל פון דער מעשה ניט פארענדיקט,
ווייל איך האב אים געפרעגט, וואס זעט ער אין דער הארניע שטענדיק.
און לאנג איז ער אויף זיין געלעגער שטיל געלעגן,
און אין דעם שווארצן קאמער האט זיין ווייסער קאפ געבלענדיקט,
ביז ער האט מיר לסוף געענטפערט אויף מיין פרעגן.

„פארשיידנס זע איך. אויך דאס יידל פון דערבייאיק געסל,
און ווי זיין קאזע פרעסט אין אויוון ברענענדיקע גראָזן.
נאָר אז דאָס פעלענע געפאלדעוועטע קעסל
פון בלאַזזאָק ווערט ביז סאַמע אויבן אָנגעבלאַזן,
די אייזנס זאָלן זיך אין פלאַם צוזאַמענשווייסן —
דערזע איך ווי אַ לייב אַ פייערדיקער שמייט און קוקט
אויף אַ פאַרצוקטן נביא. גאָט האָט טייטן אים דעם מענטש געהייסן.
דעם נביאס אייזל אָבער האָט די חיה ניט פאַרצוקט,
ווי אַלע ווייסן פון תנ"ך, און דו, מיין זון, מענסט אויך עס ווייסן:
אַ נביא האָט ניט אויסגעפאַלגט וואָס גאָט האָט אים באַפוילן,
איז אים אַ ווילדער לייב באַפאַלן און צעריסן.
און ביז ס'איז נאָך פאַראַן אַ לעצטער פינקל אין די קוילן,
איז זע איך נאָך דאָס בילד, ווי אויסגעשמאַלצן גאַלד פון פּסוק.
און ווי די מעשה איז ניט אַלט, איז מוראדיק פאַרדראַסיק
צו זען זיך וואַלגערן אַ טויטן איש-האלהים,
און רויק פיטערט זיך אין גראַז אָן אייזל לעבן אים“.

בִּילְדוּתָךְ בְּבֵית-חֹלִים הַרְבֵּית שְׂכָב,
גִּרְמַת לְאַמָּה יְגוֹן מֵאֵז, מִעֲרֵשׁ.
אָבִי כָלָה דְבָרוֹ; קוֹל אֲנִתָּחוּ נָקָב
כְּנָקָב מִשׁוֹר הַמַּעֲמִיק חֹדֵר בְּקֶרֶשׁ.

אֵת הַמוֹסָר הַמְּסֻתָּת בְּמַעֲשֵׂה שׁוֹב לֹא הִשְׁמִיעַ,
כִּי שְׁאַלְתִּיו עַל מָה בְּמַגְלָה עֵינָיו יִשְׁקִיעַ.
הוּא דָם שְׂכָב עַל מַצְעוֹ, שְׁקֵט, בְּלִי אִמָּר,
וְזוֹ לְבַנַּת רֵאשׁוֹ הַתְּדָר הַקּוֹדֵר הַגִּיהַ,
וְכַתָּם שָׁעָה קָלָה פָּנָה אֵלַי וַיֹּאמֶר:

“רַבּוֹת אֶרְאֶה: אֵת הַיְהוּדֵי הַגּוֹץ וְשֹׁפֵל הַרוּחַ
וְאֵת עֲזוֹ לֹחֶכֶת בְּתַנּוּר אוֹדֵי הַחוּחַ.
אֵךְ דוֹד-הָעוֹר הַמְּקַט שְׁלֵמִפּוּחַ,
כִּי יִתְנַפֵּחַ וַיִּתְרוֹמֵם אֶל עַל בְּכַח
עַד זֶה אֵת זֶה בְּאֵשׁ גּוֹשֵׁי-בְרִזָּל יִבְלְעוּ -
אֶרְיָה שֶׁל אֵשׁ אֶרְאֶה פְתָאֵם עוֹמֵד עַל הַמְּשָׁמֵר;
נִבְלַת-נְבִיא יִשְׁמַר; לְטָרֵף אֵת הַנְּבִיא הָאֵל צְוֹהוּ,
אֵךְ חֲמוּרוֹ שֶׁל הַנְּבִיא הַשְּׁחִץ לֹא שָׁבַר.
יֹדְעִים הַכֹּל זֹאת מִן הַתְּנִיף, וְגַם עָלֶיךָ, בְּנִי, לְדַעַת:
הַמְּרָה נְבִיא כִּי אֱלֹהִים, דְּבָרוֹ מֵאֵן לְשִׁמְעַ, -
וַיְהִי לְטָרֵף לַחִיָּה הַמְּבַלְעַת.
וְכֹל עוֹד לֹא חֹדֵל בְּגִחְלִים נִיצוֹץ לְגִנָּה,
נִתְּף זֶהב הַתְּנִיף עַל הַמַּחְזָה וְאוֹר זוֹרֵעַ.
וְאֵךְ כִּי הַסְּפוּר עֲתִיק, מְרִיזוֹ הוּא וּמְזַעְזַע:
נִבְלַת אִישׁ אֱלֹהִים מְשֻׁלָּכֶת לְעֵינֵי הַדּוֹר,
וְעַל יָדָהּ בְּדִשָׁא בְּשִׁלּוּהַ יִרְעָה חֲמוּר.”

און נאכדעם איז דער טאטע שוין געלעגן און געשוויגן
אין אונדזער הינטער-שטיבל, אין אַנפענצטערדיקן קאמער.
און אין דער קוזניע האָבן מיטגעשוויגן פייל און האַמער
און אַלע קאַלטע שטאַלענע מחבלים וווּ זיי ליגן.
און פון דער וויסער טויכן-נעסט, די ווייבער-שול,
האַט אויסגעצויגן זיך מיין מאמעס וויינענדיקער ניגון
ביז אונדזער וואַרשטאַט, מיט פאַרשטויבטע שטראַלן פול.

זינט דעמאָלט קומט צו דיר, מיין זקן, נענטער דיין בן-זקונים.
איך הער מער קיינמאַל ניט דער מאַמעס ליכטיקן מזומן,
איר סידור, טייטש-חומש און תחינה — שטומען, שטומען, שטומען.
און ס'האָבן זיך פאַרוואַנדלט אַלע זוניקע ניגונים
אין אומעטיקע ווערבעס און מיין שפּעט-האַרסט זיי פאַרהענגען.
ווי פון די בעלקעס אין דעם וואַרשטאַט דעם פאַררייכערט-ענגען
אַראַפּגעהאַנגען איז געדיכטע פאַוועטינע
און זיך געהוידעט אויפן פּרילינג פון מיין לעבן,
ווי סאַסנע-ביימער הוידען זיך אויף לאַנקעס גרינע,
אַ, יוגנט מיינע, אונטער גרויע שפינגעוועבן.

נאַר שטענדיק ווען איך זע זיך אַנרוקן אַ שוואַרצע כמאַרע
אין הייכלאַנד אויף אַ באַרג, באַדעקט מיט שניי און אייז,
דערמאַן איך זיך, מיין טאטע, אַן דיין מלכותדיקער מראה,
ווי דו ביסט אין דעם רוך מיט אַ פאַרשנייטן קאַפּ געשטאַנען
און נאַכעטראַכט דיין לעבן. טרויעריקער גרייז!
ערשט איצט פאַרשטיי איך וואָס איך האָב ניט יינגלווייז פאַרשטאַנען,
ווייל איך בין אויך אַריין שוין אין זכרונות-קרייז,
ווי קאַרטשעס פון פאַרברענטע וועלדער זיינען בלויז פאַראַנען.

ואחר כך דמם אבי על יצועו בעלם
של חדר אחורי אפל ללא חלון נצהר.
כמוהו דממו במפחה ללא הנוע
שופין, פטיש, כלי חבלה קרים עשווי פלד.
ומעורת נשים, זה קן-יונים צחור.
עד סדנתנו - חשתי זאת - בגנן מתגלגלת
בכית אמי העטופה אבק של אור.

מאז בן יקוניף, ישישי, קרב אליף.
את שלישית אמי - סדור, תחנה וצאינה-ראינה -
שוב לא אשמע: היא נאלמה אף נעלמה - איננה!
נתערפלה נגינתי הזוהרה, חשכה.
היא לערבת-בכות היתה וסתו חיי מקדרת.
כך שם במפחה משפע העשן משחרת,
מן הקורות קורים של עכביש צנחו.
מעל אביב חיי התנועעו בנחת
כארגנים מתנועעים בירק האחו.
הה, שחרות ברשת עכביש צומחת.

כיום מדי אראה קדרות-ענן קרבה לנשת,
כפות שיא-הר עטוי שלגים, בכפור עטוף, -
דמותף, אזור, אבי-מורי, דמות-הוד מלכות לובשת.
כשנצבת בעשן, ראשה בלבן שלג,
הרהרת בחיף, איש-שיבה עצוב!
עתה אבין אשר לא בנתי בעודני ילד,
שכן הגעתי גם אני לתחום, בו שוב
אין כלום כי אם גדמי עצים שרופים ללא תוחלת.

און וויפל מאָל איך האָב שוין ניט אַרויפגעקלעמערט
אויף פעלדזנקעפּ און גלעטשערס פון דער וועלט דער גאַרער,
האָב איך געוווּסט, בעת איך בין אַרונטער שפעטער :
אַפילו אויף די שנייבערג ווערט אין האַרץ ניט קלאַרער.
ווי דו, מיין זקן, ווייס איך אויך ניט דעם באַשייד
פאַרוואָס איז שלעכט דעם צדיק און ס'איז גוט דעם רשע.
איך ווייס נאָר, אַז דער צער איז גרעסער פאַר דער פרייד
און רינגלט אונדז אַרום ווי וואַסער די יבשה.

רבות לָרוֹם טַפְסֵתִי, אֶל פְּסוּגוֹת הַנְּעֻמִי,
אֶל תּוֹעֲפוֹת הַרִים, אֶל שִׂאוּנֵי הַקָּרָח,
אוֹלָם תָּמִיד בְּרַדְתִּי מִשֵּׁם יַדְעֵתִי:
גַּם בְּרַכְסֵי הַשָּׁלֵג לֹא תִבְהַר הַדֶּרֶךְ.
כְּמוֹהָ, יִשִּׁישִׁי, לִשְׂוֹא נַפְשִׁי פְתָרוֹן
לְבַעֲיַת שָׂכָר וְעֹנֵשׁ מִבְּקִשָּׁת.
רַק זֹאת אֲדַע, כִּי רַב הַדְּוִי מִן הַשְּׁשׁוֹן
וּמְקִיפֵנוּ כְּמֵי־יָם אֶת הַיִּבְשֶׁת.

די וואַנט

פון אַ וועלט וואָס פון איר איז קיין וואַנט ניט געבליבן,
וועל איך קומען צו דיר מיט אַ ביטער געוויין,
און ווי גראַז-כינטלעך אין דיינע שפּאַלטן פאַרקליבן,
וועל איך צודריקן זיך צו דיין נאַקעטן שטיין.

און ווייל מיטברענגען וועל איך מיט זיך אויך די בענקשאַפט
פון אַזויפיל ניט דאַאיקע מער אויף דער וועלט,
וועל איך שטיין לעבן דיר אין אַ פאַרכטיקער ענגשאַפט
פון באַגלייטער, ווי איך וואַלט מיין הופּה געשמעלט.

כ'וועל אויך ריידן פאַר יענע וואָס קענען ניט ברענגען
אויף פאַרטריקנטע ליפּן די פרייד פון דיין נס;
און די טרערן וואָס וועלן מיין פנים פאַרהענגען,
וועלן זיין דיר געשיקט פון טאַשקענט און אַדעם.

אינעם לאַנד פון געצווונגענע פריילעכע לידער,
איז פאַרווערט אונדז די איינציקע אמתע פרייד;
וועל איך זיין דער שליח פון מאַסקווער ברידער,
און פון ווילנע מיין היימשטאַט געכאַרכלטע רייד.

מיין הויל-נאַקעטע, אַרעמע, וועלט-מיוחסת
פון אַ פאַלק וואָס מען זאָגט אַז זיין גאַט איז פון גאַלד!
וויפל באַאַנדזענע לייכטער און זילבערנע העסעס
וואַלטן אויסגעצירט דיך, ווען דו וואַלסט עס געוואַלט.

הַכְּתָל

מעולם, בו אף כְּתָל יְחִיד אֵין עוֹמֵד עוֹד,
אֶעֱלֶה בְּכִי מֵר וְאֶלֶיךָ אֶזְעַק.
כְּצִיצִית-שֶׁל-אֶזוֹב אֶל סְדָקֶיךָ נִצְמַדְתִּי,
אֶל עֲרִית-אֲבִנְךָ אֶצְמַד וְאֶדְבֵּק.

וְהוּאֵיל וְעַמִּי עֲרַנְתֶּם הַנִּכְסָפֹת
שֶׁל אֱלֹפִי-אֱלֹפִים, חֲלִלֵי הַשֵּׁטֶן, -
אֶעֱמַד עַל יָדְךָ, כְּשֶׁעָדָה מְצֻטְפֹפֶת
סְבִיבוֹתַי בְּאִמָּה, וְאֲנִי - הַחֲתָן.

אֶהְיֶה פֶה לְאֵלֶּהָ, אֲשֶׁר לֹא יִבְיַעוּ
אֶת שִׁשׁוֹן פְּלִאָהּ, שִׁפְתֵיהֶם הֵן צְחִיחוֹת.
הַדְמָעוֹת כִּי יִזְלוּ עַל פְּנֵי, כִּי יוֹפִיעוּ -
מִשִּׁשְׁקָנֶט, מֵאוֹדֶסָה לְךָ הֵן שְׁלוּחוֹת.

בְּמִדְיָנָה, הַשְּׁלִיט בָּהּ לְשִׁמְח מְכַרִּיחַ, -
נִשְׁלָלָה מֵאֲתָנֹג זְכוֹת גִּיל הָאָמֶת.
לְאֲחִים מִמְּסֻקָּה אֶהְיֶה נֹא שְׁלִיחַ,
צִיר שֶׁל וִילָנָא, בֵּיתִי שְׁנֹכְרֵת, אֲשֶׁר מֵת.

כְּתָל דָּל וְעִירֹם, אֶף יַחֲסֵן רַב-תְּפֹאֶרֶת,
כְּתָל-עָם, אֶלֶהִיו-כֶּךָ אוֹמְרִים-הִזְהַב.
נִבְרָשׁוֹת שֶׁל אָרֶד, כְּלִי מִתְּכַת מוֹהֶרֶת
פְּאֵרוֹךְ, לוֹ זֶה הַדְּבָר לוֹ תִּתְּאוּ.

נאָר דו גלוסט בלויז צו פערל וואָס טריפן פון אויגן,
און צום דימענט וואָס לויכט אין פארטייעמער טיף
פון פארבענקטן, וואָס האָט פון עק-וועלט זיך געצויגן,
און ער וואָגלט צו דיר, ווי אין שטורעם אַ שיף.

ביסט יאָרטוויזנטער אַלט, נאָר דו ווערסט ניט פאַרעלטערט,
און אין לאַנד וואָס מיט הייליקע שטיינער איז ריך,
האַט ניט קיינער ווי דו אַזאַ וויינטרויבן-קעלטער
פאַר די טרערן וואָס גייען צו דיר אין אַ טיך.

ווי דער כּרוב וואָס פאַרנעמט פון דעם וועלטאַל אַ דריטל,
אַזוי הימל-הויך ביסטו געבליבענע וואַנט.
יעדער שטיין דיינער זינגט ווי אַ תהילים-קאַפיטל,
אין אויף זונשטראַלן שפּילט אַ פאַרבאַרגענע האַנט.

מינע פריינד ביי דעם כּותל! זייט איר דאַרט מכוון,
איך זאָל זוכה זיין שטיין צווישן אייך אין געדראַנג;
אין מחוץ וואָס איך זע ווי איך שטיי דאַרט און דאַוון,
וויל איך זען אויך אַ שפור אויף דיין ערד פון מיין גאַנג.

אף אתה רוֹצֵה רַק בְּפְנֵינִים מְעִין־דָּמַע
וְתֹאֵב יְהִלֹּם לֵב כְּסוּף הַזוֹהַר
וְגוֹהַר מְקַצְוֵי הָעוֹלָם, נִמְשָׁךְ הַנָּה,
כְּסִפִּינָה בְּסוּפָה אֶל הַחוּף הוּא חוֹתֵר.

בֶּן אֶלְפֵי הַשָּׁנִים, אֵין זְקֵנָה בָּךְ שׁוֹלֵטָה.
וּבְנוּף אֲבִי־קֹדֶשׁ בּוֹ עַד אֵין מְסַפֵּר,
אֵין לְמַצֵּא נֵת וַיִּקַּב כְּמוֹךְ, בְּרִטָּט
אֶל חִיקוֹ יוֹרְמוֹ הַדְּמָעוֹת כְּנֹהֵר.

כְּכְרוּב־קֹדֶשׁ עַל שְׁלִיש־הָעוֹלָם אֹר שׁוֹטֵחַ,
כָּךְ גְּבַהֶתָּ, שְׁרִיד כְּתֹל, עַד שְׁחִקֵי־הוֹד.
הֵן כֹּל אֲבָן בָּךְ תֶּרֶן שִׁיר־לְמִנְצַח־
עַל קֶרְנֵי הַחֲמָה יָד נְעֻלְמַת תְּפָרֵט.

יְדִידֵי מוֹל הַכְּתָל! רְאוּ לְכֹון שָׁם
לְבַבְכֶם, שְׁאֹזְפָה בְּקִהְלְכֶם לְהִיּוֹת.
וְלֹא דֵי שְׁאֲרָאָה אֶת עֲצָמֵי מִתְחַנֵּן שָׁם,
אֶת עֲקָבוֹת נְתִיבֵי שָׁם רְצִיתִי לְרְאוֹת.

אינה אַלט

6	פאַרמעטענע ערד
10	* ירושלים
18	קרוינשטאָט מיט גאַלדענע דעכער
20	אַז וווּ איך גיי אין דיר, ביסטו מיט איין טראַט ווייטער
24	אַנטפלעקטע אין זונשיין
28	צו רבי יהודה אבן שמואל
32	אללי לי, מיין שטאַט איז שוין בלויו אַ מחשבה
44	* עמוד־האש
36	* עלעגיע אויפן חזון־איש
52	אַ קבר אין בני־ברק
56	הוי אריאל
60	הקפות אין כפר חב"ד
68	מצדה
72	דער שלאַנגנוועג
80	צוויי פרויען
82	אין קיבוץ אויפן ברעג פון ים הגדול
88	אַ נאַקעט יינגל
92	* איך זינג אַ פאַרשפעטיקט געזאַנג
96	אין טאַל וווּ שבת הערט מען בלויו די ביימער שאַרכן
100	* צו היים נחמן ביאַליק
108	* צפת
112	דער אויסגעברענטער דאַרן
116	יהודה הלוי
120	אויפן וועג צו דיר
124	צפת אין די בערג א, ב, ג, ד
143	דער בלויער שטיין פון אר"י
146	די שטאַט פון די קינסטלער
154	מרימס ברונעם
156	אַ נאַכט ביים כנרת
160	דער זקן און זיין בן־זקונים
178	די וואַנט

* אַלע לידער זענען איבערגעזעצט פון יוסף אחאי, אויסער די לידער באַצייכנט מיט שטערנדלעך, וואָס זייערע איבערזעצער זענען אַנגעגעבן אין טעקסט גופא.

ה ת ו כ ן

7	אֲדַמַת קָלִי *
11	* יְרוּשָׁלַיִם
19	עִיר מַעֲטִירָה, גַּגֹּת־פֶּזוֹ לָהּ
21	אֵל כָּל אֲשֶׁר אֵלֶיךָ רָחֲקֶת מִמֶּנִּי צַעֲד
25	בְּאוֹר שֶׁמֶשׁ נִחְשָׁפֶת
29	לְרִי יְהוּדָה אֶבֶן־שְׁמוּאֵל
33	אוֹי לִי, כִּי רַק בְּרַעְיוֹן עוֹד עִירִי מִתְקַמֶּמֶת
37	* אֶלְגִּיָּה עַל חוֹן־אִישׁ
45	* עֲמוּד־הָאֵשׁ
53	קָבַר בְּבִנֵי בְּרַק
57	הוּי אַרְיֵאל
61	הַקְּפוֹת בְּכַפֵּר חֲבִיד
69	מְצַדָּה
73	שְׂבִיל הַנְּחֹשׁ
81	שְׁתֵּי נָשִׁים
83	בְּקִבוּץ עַל חוֹף הַיָּם
89	יְלֵד עִירוֹם
93	* הַרְיֵנִי אוֹמֵר כָּאֵן שִׁירָה מְאֻחֶרֶת
97	לְעֵמֶק, בְּשֵׁבֶת בּוֹ רַק הָעֵץ יִנוּעַ
101	* לְחַיִּים נִחְמָן בִּיאֲלִיק
109	* צִפְת
113	הַסֵּנָה שְׂאֵפֵל
117	יְהוּדָה הַלְוִי
121	בְּדַרְכֵי אֵלֶיךָ
125	צִפְת בְּהָרִים א, ב, ג, ד
143	אֶבֶן הַתְּכֵלֶת שֶׁל הָאָרֶץ
147	עִיר הָאֲמֻנִים
155	בְּאֶרֶז שֶׁל מְרִים
157	לִילָה עַל שְׁפַת־יָם כְּנֶרֶת
161	הַיֵּשִׁישׁ וּבֶן זְקוּנָיו
179	הַפֶּתֶל

כל השירים תורגמו על ידי יוסף אחאי. רק השירים שצוינו ב-* תורגמו על ידי אחרים שניקבו בשמותם בגוף הספר.

א י נ ה א ל ט

6	פארמעטענע ערד
10	* ירושלים
18	קרוינשטאָט מיט גאַלדענע דעכער
20	אַז וווּ איך גיי אין דיר, ביסטו מיט איין טראָט ווייטער
24	אַנטפלעקטע אין זונשיין
28	צו רבי יהודה אבן שמואל
32	אללי לי, מיין שטאָט איז שוין בלויז אַ מחשבה
44	* עמוד־האש
36	* עלעגיע אויפן חזון־איש
52	אַ קבר אין בני־ברק
56	הוי אריאל
60	הקפות אין כפר חב"ד
68	מצדה
72	דער שלאַנגנוועג
80	צוויי פרויען
82	אין קיבוץ אויפן ברעג פון ים הגדול
88	אַ נאַקעט יינגל
92	* איך זינג אַ פאַרשפעטיקט געזאַנג
96	אין טאָל וווּ שבת הערט מען בלויז די ביימער שאַרכן
100	* צו חיים נחמן ביאַליק
108	* צפת
112	דער אויסגעברענטער דאַרן
116	יהודה הלוי
120	אויפן וועג צו דיר
124	צפת אין די בערג א, ב, ג, ד
143	דער בלויער שטיין פון אר"י
146	די שטאָט פון די קינסטלער
154	מרימס ברונעם
156	אַ נאַכט ביים כנרת
160	דער זקן און זיין בן־זקונים
178	די וואַנט

* אַלע לידער זענען איבערגעזעצט פון יוסף אחאי, אויסער די לידער באַצייכנט מיט שטערנדלעך, וואָס זייערע איבערזעצער זענען אַנ־געגעבן אין טעקסט גופא.

ה ת ו כ ן

7	אֲדַמַת קָלִי
11	* יְרוּשָׁלַיִם
19	עִיר מַעֲטִירָה, גִּזְת־פּוֹז לָהּ
21	אֵל כָּל אֲשֶׁר אֵלֶיךָ רָחַקְתָּ מִמְּנֵי צַעַד
25	בְּאוֹר שֶׁמֶשׁ נִחְשַׁפֶּת
29	לְרַי יְהוּדָה אֶבְנ־שְׁמוּאֵל
33	אוֹי לִי, כִּי רַק בְּרַעְיוֹן עוֹד עִירִי מִתְקַנְמֶת
37	* אֶלְגִּיָּה עַל חֲזוֹן־אִישׁ
45	* עַמּוּד־הָאֵשׁ
53	קָבֵר בְּבִנֵי בְּרַק
57	הוּי אַרְיָאֵל
61	הַקְּפוֹת בְּכַפֵּר חֲבִיד
69	מִצְדָּה
73	שְׁבִיל הַנְּחֹשׁ
81	שְׁתֵּי נָשִׁים
83	בְּקִבוּץ עַל חוֹף הַיָּם
89	יֶלֶד עִירוֹם
93	* הַרְיֵנִי אוֹמֵר כָּאֵן שִׁירָה מְאֻחֶרֶת
97	לְעֵמֶק, בְּשִׁבְתַּת בּוֹ רַק הָעֵץ יָנוּעַ
101	* לְחַיִּים נַחְמֵן בְּנֵאֱלִיק
109	* צִפַּת
113	הַסְּנֶה שְׂאֵפֵל
117	יְהוּדָה הַלְלוּי
121	בְּדַרְכֵי אֱלֹהֶיךָ
125	צִפַּת בְּהָרִים א, ב, ג, ד
143	אֶבֶן הַתְּכֵלֶת שֶׁל הָאֶרֶץ
147	עִיר הָאֲמֻנִים
155	בְּאֶרֶה שֶׁל מְרִים
157	לִילָה עַל שְׁפַת־יַם כְּנָרֶת
161	הַיְשִׁישׁ וּבֶן זְקוּנָיו
179	הַפְּתֵל

כל השירים תורגמו על ידי יוסף אחאי. רק השירים שצוינו ב* תורגמו על ידי אחרים שניקבו בשמותם בגוף הספר.

